

Kjære kunde,

Det gleder oss at du har valgt en bobil fra **HYMER**, og vi takker for den tillit du dermed viser vårt selskap.

Denne bruksanvisningen hjelper deg til å bli kjent med og bruke din bobilen. **Les og følg sikkerhetsanvisningene i kapittel 2.**

Henvend deg ved behov til en av våre **HYMER**-servicestasjoner. Disse verkstedene har medarbeidere som kjenner ditt kjøretøy og som står til disposisjon for deg. Vår oversikt over **HYMER**-servicestasjonene i Europa oppdateres regelmessig. Nyeste utgave får du hos vår kundeserviceavdeling eller din **HYMER**-forhandler.

I tillegg til bruksanvisningen gir vi deg også

- **en servicemappe med all informasjon om inspeksjonsintervaller og tetthetskontroller,**
- **separate bruksanvisninger for basiskjøretøyet og de ulike innebygde apparatene.**

Du vil sikkert ha mye glede av bobilen din. Vi ønsker deg god tur.

Du finner **HYMER GmbH & Co. KG** på Internett også, adressen er: <http://www.hymer.com>

Ditt **HYMER GmbH & Co. KG**

Følg alltid bruks- og betjeningsanvisningen fra chassisets produsent.

Begrepene som er brukt for vektangivelsene i denne bruksanvisningen er forklart i detalj en gang til på slutten av bruksanvisningen (juridiske merknader til vektrelaterte opplysninger). På hjemmesiden vår under "Vektinformasjon" på <http://www.hymer.com/no/nb/veiledning-om-vekt> finner du mer informasjon om vektangivelser

Sjekkliste før igangsetting av kjøretøyet	7	4.7.2	Isofix festesystem for barnesete.....	46
1 Innledning.....	9	4.8	Førersete og passasjerete.....	47
1.1 Generelt	9	4.9	Nakkestøtter	48
1.2 Miljøvernanvisninger.....	10	4.10	Sitteplassforordning.....	49
2 Sikkerhet.....	11	4.11	Ryggekamera	49
2.1 Brannvern	11	4.12	Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu.....	50
2.1.1 Hvordan unngå brannfare.....	11	4.13	Kontrollere oljenivå	50
2.1.2 Brannslukking	11	4.14	Fylle på drivstoff	50
2.1.3 Ved brann	11	4.15	Ad-Blue®	50
2.2 Generelt	11	4.16	Sleping.....	51
2.3 Trafikksikkerhet	12	5 Oppstilling av bobilen	53	
2.4 Kobling av tilhenger	14	5.1 Håndbremse	53	
2.5 Gassanlegg	14	5.2 Stigtrinn	53	
2.5.1 Generelle råd.....	14	5.3 Oppkjøringsklosser.....	53	
2.5.2 Gassflasker.....	15	5.4 Støttekloss.....	53	
2.6 Elektrisk anlegg	16	5.5 Støtter.....	53	
2.7 Vannanlegg	16	5.5.1 Generelle råd.....	53	
3 Før kjøring	17	5.5.2 Støttebein	54	
3.1 Første igangsetting.....	17	5.6 230 V-tilkobling.....	54	
3.2 Tilleggslast.....	17	5.7 Kjøleskap.....	55	
3.2.1 Begrep	18	5.8 Markise	55	
3.2.2 Beregning av tilleggslast.....	21	6 Å bo i bobil	59	
3.2.3 Lastsikring og lastfordeling	22	6.1 Sentrallås (tilleggsutstyr)	59	
3.2.4 Taklast	26	6.2 Dører	59	
3.2.5 Bakre oppbevaringsrom	28	6.2.1 Boenhetsdør, utvendig	60	
3.3 Åpent oppbevaringsrom over sengene	30	6.2.2 Boenhetsdør, innvendig	60	
3.4 Sykkelstativ.....	30	6.2.3 Førerdør, boenhetsdør, utvendig	61	
3.5 Kobling av tilhenger	31	6.2.4 Førerdør, boenhetsdør, innvendig.....	61	
3.6 Tilhengerkobling	32	6.2.5 Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart.....	62	
3.7 Stigtrinn.....	32	6.3 Utvendige luker.....	63	
3.8 TV-anlegg	33	6.3.1 Klaffelås, ellipseformet	63	
3.9 Alarmanlegg Thitronik WiPro III.....	34	6.4 Lufting.....	64	
3.10 Kjøkkenområde	35	6.5 Vinduer	64	
3.11 Gassregulator	36	6.5.1 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing	65	
3.12 Kjettinger.....	36	6.5.2 Taklukevindu med dreiearmer	67	
3.13 Trafikksikkerhet	37	6.5.3 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi	68	
4 Under kjøring.....	39	6.5.4 Blendingsfoldegardin for frontrute, fører- og passasjervindu.....	69	
4.1 Kjøring	39	6.6 Takluker	69	
4.2 Nedbruddshjelp ved kjøretøYTEKniske problemer	40	6.6.1 Sveivetakluke (KLAKU)	70	
4.3 Kjørehastighet	41	6.6.2 Vippe-takluke.....	71	
4.4 Bremses	41	6.6.3 Takluke med sveiveløfting.....	73	
4.5 Ekstra fjernlys (spesialmodell CrossOver)	41	6.6.4 Takluke med vifte (Omni-Vent) (tilleggsutstyr)	74	
4.6 Sikkerhetsbelter	43	6.7 Dreie seter	76	
4.6.1 Generelt.....	43	6.8 Oppbevaringsrom.....	76	
4.6.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet	43	6.8.1 Gulvoppbevaringsrom	77	
4.6.3 Sikkerhetsbeltepanel	44	6.9 Sikkerhetsbeltepanel	78	
4.7 Barnesikringssystemer	44	6.10 Bord	79	
4.7.1 Barnesete	44	6.10.1 Hevebord	79	
		6.10.2 Bord med søylebordben	80	

6.10.3	Innfellbart bord i kjøkkenbenken	80	9	Innebygde apparater.....	133
6.10.4	Anhengsbord med delbar støtteben	81	9.1	Generelt.....	133
6.11	TV-anlegg	82	9.2	Betjeningsdeler.....	134
6.11.1	Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering	84	9.3	Varmeanlegg og varmtvannsbereder (dieseldrift)	134
6.12	Belysning i boenheten	85	9.3.1	Riktig oppvarming.....	135
6.12.1	Lysbryter.....	86	9.3.2	Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder Truma Combi D med digital betjeningsdel CP plus	136
6.12.2	Koble til lampe	86	9.3.3	Digital kontroll av Truma-apparater	141
6.12.3	Pendellampe.....	87	9.3.4	Varmtvanns-varmeanlegg og varmtvannsbereder Alde Compact 3030.....	142
6.12.4	Mobil leselampe.....	88	9.4	Veggpipe	144
6.13	Ominnredning til senger	88	9.4.1	Varmtvann-gulvvarme	145
6.13.1	Ekstra sovemulighet med inkludering av førerasetet.....	89	9.4.2	Kupévarmer	147
6.13.2	Liggeflateforlenger enkelt seng (XXL-senk) bak.....	90	9.5	Klimaanlegg Truma Aventa	147
6.13.3	Utvidelse, bakre seng	91	9.5.1	Betjening og visning på apparatet.....	148
6.14	Multifunksjonsskinne	93	9.6	Kokeplass	150
7	Gassanlegg	95	9.6.1	Gasskomfyr (CAN FC1003)	151
7.1	Generelle råd.....	95	9.6.2	Gass-stekeovn Thetford 420-serien.....	152
7.2	Gassflasker.....	96	9.6.3	Skotti gassgrill (tilleggsutstyr spesialmodell CrossOver)	153
7.3	Gassavstengeventiler	97	9.7	Kjøleskap.....	154
7.4	Ekstern gasstilkobling.....	98	9.7.1	Kompressor-kjøleskap Dometic RCL 10.4ET.....	154
7.5	Gasskaputtrekk.....	99	10	Sanitæranlegg	157
7.6	Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS	100	10.1	Vannforsyning, generelt	157
7.7	Gassfilter	104	10.2	Vannanlegg	158
7.8	Å bytte gassflaske	104	10.2.1	Vannfilter clearliQ travel	158
8	Elektrisk anlegg	107	10.2.2	Vanntank	158
8.1	Generelle sikkerhetsanvisninger	107	10.2.3	Påfylling av vannanlegget	159
8.2	Begrep	107	10.2.4	Etterfyll med vann.....	160
8.3	7"-panel	108	10.2.5	Redusere vannmengden for kjøring.....	161
8.4	System Control Unit (SCU)	110	10.2.6	Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp)	161
8.5	HYMER Connect-app.....	112	10.2.7	Tømme vannanlegg	161
8.6	12 V-spenning	112	10.3	Spillvannstank	162
8.6.1	Stikkontakter.....	112	10.4	Bad	165
8.6.2	Startbatteri	113	10.5	Toalett.....	165
8.6.3	Boenhets-batteri (HYMER Smart-Battery-System).....	113	10.5.1	Toalett med fast benk.....	166
8.6.4	Energistatus til boenhets-batteri.....	116	10.5.2	Tøm toalett-kassetten.....	167
8.6.5	Senere montering av en veksleretter	117	10.5.3	Vinterdrift	168
8.7	Strømsentral (EBL 402).....	118	10.5.4	Midlertidig lagring	168
8.7.1	Batteribryter	120	10.6	Monteringssteder.....	169
8.7.2	Batteriovervåking.....	121	11	Stell	171
8.7.3	Batterilading.....	121	11.1	Generelt.....	171
8.7.4	Ettermontere flere 12 V-forbrukere.....	121	11.2	Utvendig stell	171
8.8	Veksleretter (MSI 1812T)	122	11.2.1	Vaske med høytrykksspyler	171
8.9	230 V-spenning	125	11.2.2	Vaske kjøretøyet	172
8.9.1	230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt).....	126	11.2.3	Vindusruter av akrylglass	172
8.9.2	Kople til 230 V-forsyning.....	126	11.2.4	Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)	173
8.10	Sikringer	127			
8.10.1	12 V-sikringer	128			
8.10.2	230 V-sikring.....	131			

11.2.5	Undergulv	173	12.11	Typeskilt kjøretøy	199
11.2.6	Motorrom	173	12.12	Varsel- og henvisningsklistremerker	199
11.2.7	Vindusspyleranlegg og vindusvisker	174	12.13	Forhandler	199
11.2.8	Klimaanlegg	175	12.14	Reservenøkkel.....	200
11.2.9	Stigtrinn.....	175	13	Hjul og dekk.....	201
11.3	Innvendig stell.....	176	13.1	Generelt.....	201
11.4	Kjøkkeninnredning.....	177	13.2	Dekkutvalg.....	202
11.4.1	Generelle vedlikeholdsanvisninger.....	177	13.3	Betegnelser på dekket.....	202
11.4.2	Kjøleskap	177	13.4	Grovstrukturerte dekk – 16"/18" (spesialmodeller)	203
11.5	Overflater i rustfritt stål	178	13.5	Håndtering av dekkene	203
11.6	Puter	178	13.6	Reservehjul.....	204
11.7	Vannanlegg	180	13.7	Reservehjul på bakvegg.....	204
11.7.1	Rengjør vanntanken	180	13.8	Hjulbytte.....	205
11.7.2	Rengjøre vannledninger	181	13.8.1	Generelle råd.....	205
11.7.3	Desinfisere vannanlegget.....	181	13.8.2	Bytte hjul.....	206
11.7.4	Rengjør spillvannstanken	182	13.8.3	Bytte hjul med alufelger.....	206
11.8	Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren	182	13.9	Dekktrykk.....	206
11.9	Lagring.....	183	14	Feillokalisering.....	209
11.9.1	Midlertidig lagring	183	14.1	Bremseanlegg	209
11.9.2	Anbefaling ved lengre stillstans for bobil (Mercedes-Benz)	183	14.2	Elektrisk anlegg	209
11.9.3	Lagring generelt / vinterlagring.....	183	14.3	Vekselretter	211
11.9.4	Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet.....	186	14.4	Gassanlegg	212
11.9.5	Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring	187	14.5	Kokeplass	212
12	Kundeservice og vedlikehold	189	14.6	Varmeanlegg/varmtvannsbereder	213
12.1	Service- og distribusjonspartnere	189	14.6.1	Varmeanlegg/varmtvannsbereder med digitalt betjeningsdel CP plus	213
12.2	Lovlige kontroller	189	14.6.2	Varmeanlegg/varmtvannsbereder Alde	215
12.3	Inspeksjonsarbeider	190	14.7	Klimaanlegg.....	215
12.4	Vedlikeholdsarbeid	190	14.8	Kompressor-kjøleskap Dometic RCL.4ET	216
12.5	Bytte gassfilterets filterpute	191	14.9	Vannforsyning.....	217
12.6	Varmtvanns-varmeanlegg Alde	191	14.10	Karosseri	218
12.6.1	Skifte ut varmevæske	191	15	Tilleggsutstyr	219
12.6.2	Kontroll av væsknivået	192	15.1	Vekt og tilleggsutstyr	219
12.6.3	Etterfylling av varmevæske	192	16	Tekniske data	221
12.6.4	Utlufting av varmeanlegget.....	192	16.1	Tekniske data	221
12.7	Kokeplass/stekeovn/kjøleskap	193	16.2	Dimensjoner og tillatt antall personer	221
12.8	Utskiftning av lyspærer, utvendig	193	17	Juridisk informasjon om vektrelatert informasjon	223
12.8.1	Belysning front	195	Stikkord	227	
12.8.2	Belysning bak	195			
12.8.3	Belysning side	196			
12.8.4	Lyspæretyper for utelys	197			
12.9	Belysning i boenheten	198			
12.10	Reservedeler	198			

Før kjøretøyet tas i bruk første gang, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ Trekk til hjulmuttere/hjulskruer etter 50 km.
- ▶ Les bruksanvisningen for å unngå skader på personer og utstyr.

Før hver igangsetting av kjøretøyet, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ **Kontroller trykket i dekkene.**
Se avsnittet Dekktrykk.
- ▶ **Last kjøretøyet riktig. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt.**
Se avsnittet Last.
- ▶ **Lad batteriene helt opp før hver tur.**
Se avsnittene Starterbatteri og Boenhets-batteri.
- ▶ **Ved utetemperaturer under 0 °C må kjøretøyet varmes opp før vannanlegget fylles.**
Se avsnittet Vannforsyning/Påfylling av vanntanken.
- ▶ **Gassflasker skal bare transporteres godt sikret i gasskapene.**
- ▶ **De automatiske luftesystemet må ikke tildekkes.**
Se avsnittene Takluker og Lufting.
- ▶ **Før det fylles drivstoff på kjøretøyet, skal de gass- eller diesel-drevne innebygde apparatene slås av.**

Følg følgende anvisninger ved frostfare:

- ▶ **Varm alltid opp kjøretøyet hvis det er fare for frost.**
Se avsnittet Varmeanlegg.
- ▶ **Når kjøretøyet ikke benyttes ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Slik unngår man frostskaader på innebygde apparater i kjøretøyet.**
Se avsnittet Tømming av vannanlegget.

Vennligst les bruksanvisningen før første start!

Bruksanvisningen skal alltid ligge i kjøretøyet. Sørg for at alle brukere gjøres kjent med sikkerhetsbestemmelsene.

- ▶ Fare for personskader dersom dette tegnet ignoreres.

- ▶ Fare for skader på eller i kjøretøyet dersom dette tegnet ignoreres.

- ▶ Dette tegnet viser til anbefalinger eller spesielle forhold.

- ▶ Dette tegnet viser til miljøvennlig opptreden.

Denne bruksanvisningen inneholder avsnitt hvor modellavhengig utstyr eller tilleggsutstyr er beskrevet. Disse avsnittene er ikke spesielt merket. Det kan hende at ditt kjøretøy ikke er utstyrt med dette tilleggsutstyret. Utstyret i kjøretøyet kan derfor avvike fra enkelte bilder og beskrivelser.

På den annen side kan ditt kjøretøy være utstyrt med mer tilleggsutstyr, som ikke er beskrevet i denne bruksanvisningen.

Tilleggsutstyret beskrives når du trenger en forklaring.

Se de separat vedlagte bruksanvisningene.

- ▶ Angivelsene "høyre", "venstre", "foran", "bak" refererer alltid til kjøretøyet sett i kjøreretningen.
- ▶ Alle mål- og vektangivelser er "circa"-verdier.

Oppstår det skader på kjøretøyet som følge av at anvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes, bortfaller garantiansvaret.

Våre kjøretøyer utvikles stadig videre. Vi ber om forståelse for at vi tar forbehold om endringer vedr. form, utstyr og teknikk. Av denne grunn kan det ikke stilles krav overfor produsenten på bakgrunn av bruksanvisningen. Bruksanvisningen beskriver det utstyr som var kjent og i bruk på trykkingstidspunktet.

Opptrykk, oversettelse og kopiering er ikke tillatt uten skriftlig tillatelse fra produsenten.

1.1 Generelt

Kjøretøyet er konstruert på grunnlag av nyeste tekniske standard og anerkjente sikkerhetstekniske regler. Likevel kan personer eller kjøretøyet bli skadet hvis sikkerhetsanvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes.

Før første igangsetting, sørg for at kjøretøyet er utrustet med lovlig påkrevet utstyr (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksevest, varseltrekant osv.). Ved utenlandsreiser må de gjeldende regler for utrustningen overholdes.

Kjøretøyet må kun brukes i teknisk feilfri tilstand. Følg bruksanvisningen.

Feil som kan redusere passasjerenes og kjøretøyets sikkerhet, må straks repareres av fagfolk. For å unngå ytterligere skader må brukeren overholde sin plikt til å redusere skadeomfanget når det foreligger feil.

Bremse- og gassanlegget til kjøretøyet må kun kontrolleres og repareres av et autorisert fagverksted.

Forandringer på karosseriet må kun utføres med tillatelse fra produsenten.

Kjøretøyet er bare beregnet til transport av personer. Det kan kun tas med bagasje og tilbehør inntil teknisk tillatt totalvekt.

Overhold de foreskrevne kontroll- og inspeksjonsfrister som produsenten har fastsatt.

1.2 Miljøvernansvisninger

- ▷ Vis hensyn til naturen.
- ▷ Prinsipielt gjelder følgende: Spillvann og avfall må ikke etterlates i renne- steiner eller i naturen.
- ▷ Samle spillvann om bord kun i spillvannstanken eller i nødstilfeller i eg- nede beholdere som er beregnet til dette.
- ▷ Tøm spillvannstanken og toalett-kassetten bare på anvist tømme- stasjon på campingplasser eller parkeringsplasser for bobiler. Følg lokale og kommunale anvisninger eller informer deg om videre deponerings- stasjoner.
- ▷ Tøm spillvannstanken så ofte som mulig, selv om spillvannstanken ikke er helt full (hygiene).
Når det er mulig bør man spyle spillvannstanken og evt. avløps- ledningen med rent vann ved hver tømning.
- ▷ La aldri toalett-kassetten bli for full. Tøm toalett-kassetten umiddelbart og senest når fyllenivåmåler lyser.
- ▷ Også på tur bør man kildesortere; glass, hermetikk, plastikk og våt søp- pel. Forhør deg om deponeringsmulighetene der du befinner deg. Tøm ikke søppelet ditt i søppelkassene på parkeringsplasser.
- ▷ Tøm avfallsbeholderne så ofte som mulig i containere som er beregnet til dette. På denne måten unngår man lukt og problematisk oppsamling av søppel om bord.
- ▷ Ikke la motoren gå unødig på tomgang. En kald motor frigjør miljøskade- lige stoffer når den går på tomgang. Motorens driftstemperatur oppnås raskest under kjøring.
- ▷ Bruk små doser av miljøvennlige og biologisk nedbrytbare kjemikalier til toalettet.
- ▷ Under lengre opphold i byer og kommuner bør du oppsøke de spesielle parkeringsplassene for bobiler. Lokale myndigheter gir informasjon om parkeringsmuligheter.
- ▷ Sørg for at oppstillingsplassen er ren når du forlater den.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige sikkerhetsanvisninger. Sikkerhetsanvisningene beskytter personer og eiendeler.

2.1 Brannvern

2.1.1 Hvordan unngå brannfare

- ▶ Etterlat aldri barn alene i kjøretøyet.
- ▶ Hold brennbare materialer borte fra varme- og kokeapparater.
- ▶ Bruk aldri bærbare varme- eller kokeapparater.
- ▶ Kun autoriserte fagfolk skal endre det elektriske anlegget, gassanlegget eller innbyggingsapparatene.

2.1.2 Brannslukking

- ▶ Vennligst informer deg om de lands- og stedsspesifikke kravene til brannslukking som gjelder der du oppholder deg, og sørg for å ha det nødvendige utstyret tilgjengelig.

2.1.3 Ved brann

- ▶ Evakuer alle passasjerer.
- ▶ Slå av strømmen og koble kjøretøyet fra strømmettet.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken.
- ▶ Slå alarm og varsle brannvesenet.
- ▶ Slukk ilden, dersom dette er mulig uten fare.

- ▷ Gjør deg kjent med hvor nødutgangene befinner seg og hvordan de betjenes.
- ▷ Hold rømningsveiene frie.
- ▷ Les bruksanvisningen for brannslukkingsapparatet.

2.2 Generelt

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gass- eller dieseldrevne innebygde apparater. Luften som forbrukes må hele tiden skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvifter). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.
- ▶ Oppbevaringsrom (bakre oppbevaringsrom) må ikke brukes som soveplass eller oppholdssted for mennesker eller dyr. Disse rommene er ikke mekanisk ventilert. Det er en kvelningsfare på grunn av surstoffmangel og oppvarmingsluft.
- ▶ Ta hensyn til dørenes høyde.

- ▷ For de innebygde apparatene (varmeanlegg, kokeplass, kjøleskap osv.) og for basiskjøretøyet (motor, bremses osv.) gjelder de respektive driftsinstruksjoner/bruksanvisninger. Disse må følges.
- ▷ Montering av tilbehør eller tilleggsutstyr kan forandre kjøretøyets dimensjoner, vekt og kjøreforhold. Deler må i enkelte tilfeller føres inn i vognkortet.
- ▷ Bruk kun felger og dekk som er tilpasset kjøretøyet. Se vognkortet for informasjon om tillatte dimensjoner på felger og dekk, eller spør hos autoriserte forhandlere og servicestasjoner.
- ▷ Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

- ▷ Når kjøretøyet parkeres, aktiveres den elektriske håndbremsen automatisk.
- ▷ Steng alle dører, utvendige luker og vinduer når kjøretøyet forlates.
- ▷ Rettslig påkrevet utrustning (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksest, varsel trekant, osv.) må alltid være med. Ved utenlandsreiser gjelder de tilsvarende reglene i oppholdslandet.
- ▷ Kjøretøyet skal bare brukes i veitrafikk når føreren av kjøretøyet har gyldig førerkort for kjøretøyklassen.
- ▷ Ved salg av kjøretøyet må ny eier få den komplette bruksanvisningen for kjøretøyet og de innebygde apparatene.

2.3 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start må det kontrolleres at signal- og lysanlegg, styring og bremsesystem fungerer.
- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremsesystem og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinene er trukket helt inn.
- ▶ Før man starter kjøringen skal blendingsgardiner ved frontruten og på fører-/passasjersiden trekkes opp og festes.
- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen til utgangsstilling, og deretter sikres de.
- ▶ Før avreise må den løse vaskbeskyttelsen tas av og oppbevares sikkert i kjøkkenbenken eller i klesskapet.
- ▶ Før avreise må alle bevegelige deler og alle løse gjenstander lagres trygt.
- ▶ Før avreise må svingbare bord festes.
- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de foreskrevne sitteplassene (se kapittel 4). Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringsssystem under kjøring.

- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.
- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ I underkjøringer, tunneler eller liknende må du være oppmerksom på totalhøyden til kjøretøyet (inkludert taklast).
- ▶ Fjern snø og is fra taket før start.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.9).
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!

- ▷ Fordel lasten jevnt i kjøretøyet før avreise (se kapittel 3).
- ▷ Ved lasting av kjøretøyet og ved senere lasting av f.eks. bagasje eller proviant, skal det tas hensyn til teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akslene (se vognkortet).
- ▷ Før avreise må alle innvendige dører, skillevegger som kan endres, skuffer og klaffer lukkes og eventuelt sikres. Fest kjøleskapdør-sikringen.
- ▷ Før du starter kjøringen må du lukke vinduer og takluker.
- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ Før avreise må de eksterne støttene fjernes, og de innebygde støttene på kjøretøyet kjøres inn.
- ▷ Plasser antennen i parkeringsstilling før du begynner å kjøre.
- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.
- ▷ Dekkene bør ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden (se kapittel 13).
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

2.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.

2.5 Gassanlegg

2.5.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Hvis ingen DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gass- eller dieseldrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.

- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparaterne er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gassskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gassskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gassskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

2.5.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres når hovedventilen er lukket, og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gassskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gassskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før du fjerner gasstrykkregulatoren eller gasslangen fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilene. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.

- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 6 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.) Unntak: I spesialmodellen CrossOver kan man kun bruke gassflasker på 5 kg.
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

2.6 Elektrisk anlegg

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Før det utføres arbeid på det elektriske anlegget må alle apparater og lamper slås av, batteriet kobles fra og kjøretøyets strømforsyning fra strømmettet kobles fra.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med angitte verdier.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.

2.7 Vannanlegg

- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se avsnittet 11.7.3).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige opplysninger om hva du skal passe på og hva du må gjøre før start.

På slutten av kapitlet finner du en sjekklister hvor de viktigste punktene er sammenfattet en gang til.

3.1 Første igangsetting

- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjultrekkene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.

Et nøkkelsett med nøkler til basiskjøretøyet og til karosseriet leveres sammen med bobilen.

Sørg for å ha en reservenøkkel utenfor kjøretøyet. Noter samtlige nøkkelnummer. Ved tap kan våre autoriserte forhandlere og verksteder hjelpe deg videre.

Nærmere opplysninger i kapittel 12.

Ved første igangsetting eller etter en lengre uten drift, må det elektriske anlegget settes i gang på følgende måte:

- Slå på sikringene eller (hvis sikringene er blitt trukket ut) sett inn sikringene.
- Slå på batteri-skillebryteren.
- Slå på 12 V-forsyning.

- ▷ 12 V-forsyningen må bare slås på i kjøretøy uten SCU (System Control Unit). På kjøretøy med SCU aktiveres 12 V-forsyningen automatisk.
- ▷ Kjøretøyet er ikke klart til bruk før du har utført ovennevnte tiltak.

3.2 Tilleggslast

- ▶ Hvis kjøretøyet eller akslenes totalvekt overskrides, kan dette f.eks. føre til at styresystemets reaksjonsevne reduseres (endret kjøreadferd), at dekkene overbelastes og dermed til at det foreligger økt risiko for at dekkene eksploderer, eller til at bremsebremsningen øker. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare.
Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, hhv. vekten inkludert tilleggsutstyr fra fabrikk (faktisk kjøretøyvekt), men ikke kjøretøyet med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.
- ▶ Tilpass hastigheten til lasten. For høy last øker bremsebremsningen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt som er angitt i vognkortet og teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides under lasting av bagasje.
- ▷ Innebygd tilbehør og tilleggsutstyr reduserer muligheten for ytterligere belastning.
- ▷ Ved lasting må man påse at tyngdepunktet til lasten er direkte på kjøretøyets kjøreegenskaper forandres.

- ▷ Hvis kjøretøyet overskrider produsentens angitte teknisk tillatte totalvekt under praktisk kjøring, truer rettslige konsekvenser, f.eks. bot eller tap av forsikring.

3.2.1 Begrep

- ▷ Innen teknikken har begrepet "masse" i mellomtiden avløst begrepet "vekt". I generell språkbruk er det imidlertid mest vanlig å bruke begrepet "vekt". For at det skal være lettere å forstå, blir derfor i de følgende avsnittene begrepet "masse" kun brukt i faste formuleringer.

Teknisk tillatt totalvekt

Teknisk tillatt totalvekt er en verdi som produsenten har fastlagt og som kjøretøyet av sikkerhetsgrunner heller aldri må overskride i belastet (f.eks. 3500 kg) tilstand. Opplysninger om teknisk tillatt totalvekt på den modellen du velger, finner du i godkjenning dokumentene og på produsentens typegodkjenningsskilt som er anbrakt på kjøretøyet.

1	2	3	4	5	6
XXXXXX					
XXXXXX					
		Hymer GmbH & Co.KG			
		e1*2007/46*1944*			
		Stufe 3			
		W1V9100401N0XXXXX			
		4430		KG	
		5880		KG	
		1- 2100		KG	
		2- 2430		KG	
		3- -		KG	
EHG00591					
				10 9 8 7	

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Teknisk tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Teknisk tillatt totalvekt på 1. aksel
- 10 Teknisk tillatt totalvekt på 2. aksel

Bilde 1 Typegodkjenningsskilt

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er den faktiske kjøretøyvekten og tilleggslasten.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Faktisk kjøretøyvekt

Den faktiske kjøretøyvekten er vekten til kjøretøyet i kjøreklar tilstand pluss vekten til eventuelt tilleggsutstyr.

Vekt i kjøreklar tilstand

Vekten i kjøreklar tilstand er vekten til det kjøreklare standardkjøretøyet (uten tilleggsutstyr fra fabrikk).

Vekten i kjøreklar tilstand utgjøres av:

- Tomvekt (massen til det tomme kjøretøyet) med innmontert standardutstyr fra fabrikk (uten tilleggsutstyr fra fabrikk)
- Vekten til sjåføren
- Vekten til grunnutstyret
- Påfylt smørefett, oljer og kjølevæsker

- Opptil 100 % fylt ferskvannstank
- Opptil 100 % fylt aluminiumsgassflaske
- Opptil 90 % fylt drivstofftank

Som vekt for sjåføren blir det alltid beregnet 75 kg, uavhengig av den virkelige vekten til sjåføren.

Grunnutstyret omfatter alt utstyr og væsker som er nødvendig for sikker og forskriftsmessig bruk av kjøretøyet. Vekten til grunnutstyret består av:

- Et fylt ferskvannsystem
- Et fylt varmeanlegg
- Forsyningsledningene for 230 V-forsyningen
- Et fylt toalettspyleanlegg
- Innbyggingssett for ekstrabatteri, når det er ekstrabatteri er mulig

Spillvannstanken og toalett-kassetten er tomme.

Eksempel på beregning av grunnutstyr

Vanntank med 20 l (under kjøringen)	20 kg
Gassflasker (11 kg _{gass} + 14 kg _{flaske})	+ 25 kg
230 V-forsyningsledning	+ 4 kg
Innbyggingssett ekstrabatteri	+ 20 kg
Sum	= 69 kg

Vekten i kjørekklar tilstand og den faktiske kjøretøyvekten er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Gjenværende lastemulighet

For å beregne gjenværende lastemulighet er det viktig at du kjenner kjøretøyets faktiske vektverdi. Derfor undersøker vi det ferdige kjøretøyets faktiske vekt først ved produksjonsslutt. Dette omfatter vekten i kjørekklar tilstand pluss vekten på alt tilleggsutstyr og tilbehør som ble bestilt og montert på fabrikken.

Utfra denne faktiske vektverdien kan du beregne gjenværende lastemulighet for bagasje eller annet tilbehør.

Eksempel:

Teknisk tillatt totalvekt	- Faktisk vektverdi	- Passasjervekten	= Gjenværende lastemulighet
3500 kg	- 3000 kg	- 225 kg (3 x 75 kg)	= 275 kg

- ▷ Vær oppmerksom på at i fabrikkens beregning av gjenværende lastemulighet er det anslått en standardvekt for sjåfør (inkludert i faktisk vektverdi) og passasjervekt på 75 kg pr. sete. Avvikende kroppsvekt kan virke inn på kjøretøyets faktiske gjenværende lastemulighet.
- ▷ Kjøretøyets faktiske vektverdi kan senere også variere ubetydelig på grunn av værforholdene, f.eks. gjennom opptak eller reduksjon av fuktighet. All annen senere endring på kjøretøyet, f.eks. på grunn av ettermontering av tilbehør hos handelspartner eller andre påbygg/ombygginger, påvirker kjøretøyets meddelte faktiske vektverdi og følgelig også gjenværende lastemulighet. Ansvar for å forhindre at teknisk tillatt totalvekt overskrides ligger hos handelspartneren fra kjøretøyet hentes fra fabrikken og til det leveres til deg. Når handelspartneren har levert kjøretøyet til deg, er dette ditt ansvar. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.

- ▷ Kjøretøyets faktiske vektverdi som vi fastslo ved fabrikken og følgelig resterende lastemulighet meddeler vi til handelspartneren i samband med fremleggelse av faktura. Han er forpliktet til å gi denne opplysningen videre til deg. Hvis dette ikke er skjedd, kan du ta kontakt med din handelspartner og be om opplysningene. Bilene våre oppfyller alle krav i henhold til lovbestemmelser og standarder og blir regelmessig vedlikeholdt, inspisert og kalibrert. Likevel er det teknisk ikke mulig å unngå ubetydelige toleranser. I tillegg kan vekten på kjøretøyet variere noe på grunn av værforhold og f.eks. opptak og avgivelse av fuktighet. Derfor kan kjøretøyets faktiske vekt avvike noen få kilo fra den meddelte faktiske vekten.

Tilleggslasten består av:

- Konvensjonell belastning
- Tilleggsutstyr
- Personlig utstyr

- ▷ Kjøretøyets tilleggslast kan økes idet den faktiske vekten reduseres. Til dette er det eksempelvis tillatt å tømme væskebeholderne eller å ta ut gassflaskene.

Forklaringer til de enkelte bestanddelene i tilleggslast finner du i den følgende teksten.

Konvensjonell belastning

Konvensjonell belastning er vekten som er beregnet for passasjerene og oppgitt av produsenten.

Konvensjonell belastning betyr: For hver sitteplass som produsenten har beregnet, blir det beregnet 75 kg, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Førersetet er allerede inkludert i vekten i kjøreklar tilstand og skal ikke regnes med.

Antall sitteplasser oppgis i vognkortet av produsenten.

Tilleggsutstyr

Tilleggsutstyr omfatter alt utstyr som ikke er inkludert i standardutstyret og som er montert til kjøretøyet under produsentens ansvar.

- Tilhengerkobling
- Sykkel- eller motorsykkelstativ
- Satellittanlegg

Vektangivelsene for forskjellig tilleggsutstyr fås hos produsenten.

Personlig utstyr

Personlig utstyr omfatter alle gjenstander som er tatt med i kjøretøyet og som ikke er inkludert i den konvensjonelle belastningen eller tilleggsutstyret. Personlig utstyr er for eksempel:

- Matvarer
- Servise
- Fjernsynsapparat
- Radio
- Klær
- Sengetøy
- Leker
- Bøker
- Varmtvannsbereder

Dessuten regnes følgende som personlig utstyr, uavhengig av hvor det er plassert:

- Dyr
- Sykler
- Båter
- Surfebrett
- Sportsutstyr

For personlig utstyr må produsenten planlegge en minstevekt etter gjeldende bestemmelsepunkt i en minstevekt som kan regnes ut etter følgende formel:

Formel Minstevekt M (kg) = $10 \times N + 10 \times L$

Forklaring N = maks. antall personer inklusive fører iht. til produsentens opplysninger
 L = Kjøretøyets totale lengde i meter

3.2.2 Beregning av tilleggslast

- ▶ Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand må aldri overskrides!
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøpreklar tilstand, evt. vekten inkludert tilleggsutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

Tilleggslasten (se avsnittet 3.2.1) er vektforskjellen mellom

- teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og
- den faktiske kjøretøyvekten.

Eksempel på beregning av tilleggslast

	Beregnet vekt i kg	Beregning
Teknisk tillatt totalvekt iht. vognkortet	3500	
Faktisk kjøretøyvekt inklusive standardutstyr iht. vognkortet	- 3070	
Fremgår som tillatt last	430	
Totalverdi på 10 kg per meter kjøretøylengde (i eksempelet: 7,00 m)	- 70	
Konvensjonell belastning, f.eks. 3 personer à 75 kg	- 225	
Tilleggsutstyr og tilbehør	- 40	
Utgjør til personlig nyttelast	= 95	

Nyttelasten beregnes på grunnlag av forordningen (EU) nr. 1230/2012.

Beregningen av tilleggslasten ut fra differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den faktiske kjøretøyvekten som er angitt av produsenten, er imidlertid kun en teoretisk verdi.

Kun når kjøretøyet veies på en offentlig vekt med fylte tanker (drivstoff og vann), fylte gassflasker og komplett tilleggsutstyr (og tilbehør), kan den virkelige tilleggslasten registreres.

Gå fram på følgende måte:

- Kjør først kjøretøyet opp på vekten med bare framhjulene og vei.
- Deretter kjører du kjøretøyet opp på vekten med bare bakhjulene og veier.

De enkelte verdiene angir det momentane aksellastene. Disse er viktige for riktig belastning av kjøretøyet (se avsnittet 3.2.3). Summen av verdiene gir den momentane vekten av kjøretøyet.

Differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den veide vekten til kjøretøyet gir den virkelige tilleggslasten.

Ut fra dette kan man igjen bestemme hvilken vekt som blir igjen til personlig utstyr:

- Registrer vekten til personene som er med og trekk den fra verdien for den virkelige tilleggslasten.

Resultatet er vekten som virkelig kan lastes på det personlige utstyret.

3.2.3 Lastsikring og lastfordeling

- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.
- ▶ Fordel lasten jevnt på venstre og høyre side av kjøretøyet.
- ▶ Fordel lasten jevnt på begge akslingene. Vær oppmerksom på den teknisk tillatte totalvekten på akselen, som er angitt i kjøretøydokumentene. Overhold i tillegg dekkenes tillatte bæreevne (se kapittel 13).
- ▶ Tunge laster bak bakakslingen kan avlaste framakslingen på grunn av vektarmprinsippet ($\frac{L}{O} \downarrow$). Det gjelder spesielt ved langt utspring på bakstativet, når det transporteres en motorsykkel på stativ bak eller når bakre oppbevaringsrom er tungt lastet. Avlastningen av fremre aksel har negativ virkning på kjøreegenskapene spesielt på biler med forhjulsdrift.
- ▶ Plasser alle gjenstander slik at de ikke sklir.
- ▶ Tyngre gjenstander (fortelt, hermetikkbokser o. l.) plasseres i nærheten av akslingene. For oppbevaring av tunge gjenstander er fremfor alt de nedre oppbevaringsrommene, hvis dører ikke lar seg åpne i kjøretøretningen, spesielt godt egnet.
- ▶ Lettere gjenstander (tøy) plasseres i takscape.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.

- ▷ Belast skuffene kun med maksimalt 15 kg.
- ▷ Vær oppmerksom på maksimal belastning for takscape. Maksimal belastning per lineær meter takscape er 10 kg.

Ved lastning, ta hensyn til den respektive lengden på takscape og beregne maksimal belastning deretter.

Eksempel på et 0,5 m langt takscape:

10 kg maksimal belastning per lineær meter x 0,5 m lengde på oppbevaringsrommet = 5 kg belastning mulig.

Store oppbevaringsrom har også plass til store gjenstander. Akseltrykket på for- og bakakselen blir dermed overskredet under visse omstendigheter.

De enkelte akslene må imidlertid aldri overbelastes. Derfor er det viktig med hvilken avstand fra akslingene lasten blir plassert.

Ta hensyn til følgende merknader når du skal laste kjøretøyet for å sikre trygg kjøring:

- Bagasje og andre gjenstander som medføres i kjøretøyet må fordeles jevnt mellom kjøretøyets venstre og høyre side.
- Tunge eller store gjenstander bør helst ligge ned mot bunnen i rommene som er beregnet på lagring og nær akselen samt være sikret mot forskyvninger.
- Lette og andre gjenstander kan oppbevares i skapene og oppbevaringsrommene.
- Pass alltid på at dørene og lukene på skapene og oppbevaringsrommene er sikret på forsvarlig måte.
- Bruk kun egnede festesystemer til sikring mot forskyvning. Kontroller alle festemidler en gang til før reisen begynner.

► Ujevn lastning påvirker kjøreadferden negativt. Spesielt vil for stor hekklast gjøre at forakselen får mindre belastning (vektstangprinsippet) og traksjonskraften reduseres. Dette gjør styresystemets reaksjonsevne dårligere (endret kjøreadferd) og overbelaster dekkene som risikerer å eksplodere. Dette øker faren for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du og andre trafikanter settes i fare. Når lasten er jevnt fordelt på hele kjøretøyet, blir kjøreadferden optimal under hele reisen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides. Særlig hvis lasten anbringes i hekk eller du laster tungt utstyr eller utstyr som lastes tungt (som f.eks. motorsykelstativer eller sykkelstativer), skal aksellasten kontrolleres og overholdes. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på aksel, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▷ For enkelte modeller har produsenten av ettermonteringene fastsatt en maksimal lastgrense for skap, skuffer eller andre oppbevaringsrom. Den finner du på etiketten som ble limt på på stedet og skal alltid følges. Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen skal ikke i noe tilfelle overskrides. Vær derfor oppmerksom på at angitt maksimal last ev. ikke kan utnyttes helt hvis teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen i så fall ville overskrides.
- ▷ Mer informasjon om riktig lastning finner du i punktene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 18), "Teknisk tillatt totalvekt på aksel (aksellast)" (side 24) og "Bakre oppbevaringsrom" (side 28).

For å fordele lasten riktig trenger man en vekt, et målebånd, en kalkulator og litt tid.

Ved hjelp av to enkle formler kan man beregne hvordan vekten av lasten virker på akslingene:

Formler

$A \times G : R = \text{Vekt på bakakslingen}$

$\text{Vekt på bakakslingen} - G = \text{Vekt på framakslingen}$

Forklaring	A	= Avstand mellom oppbevaringsrom og framaksling i cm
	G	= Vekt til lasten i oppbevaringsrommet i kg
	R	= Kjøretøyets hjulavstand (avstand mellom akslingene) i cm

- ▷ Mål avstandene utenfor kjøretøyet vannrett fra midten av framhjulet til midten av oppbevaringsrommet eller til midten av bakhjulet.

Teknisk tillatt totalvekt på aksel (aksellast)

Teknisk tillatt totalvekt på aksel eller akselgruppe (heretter kalt aksellast) betegner den tillatte kjøretøy- og akselspesifikke belastningen som overføres fra hjulene på en aksel eller akselgruppe og til veibanen. Aksellast er en verdi som produsenten har fastlagt og som kjøretøyet av sikkerhetsgrunner aldri må overskride i lastet tilstand. Opplysninger om aksellasten på ditt kjøretøy finner du i godkjenningsskiltene og på produsentens typegodkjenningsskilt som er anbrakt på kjøretøyet.

1	2	3	4	5	6
XXXXXX					
XXXXXX					
		Hymer GmbH & Co.KG			
		e1*2007/46*1944*			
		Stufe 3			
		W1V9100401N0XXXXX			
		4430		KG	
		5880		KG	
		1- 2100		KG	
		2- 2430		KG	
		3- -		KG	
			10	9	8 7

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Teknisk tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Teknisk tillatt totalvekt på 1. aksel
- 10 Teknisk tillatt totalvekt på 2. aksel

Bilde 2 Typegodkjenningsskilt

- ▷ Ved overskridelse av teknisk tillatt totalvekt på aksel kan kjøretøyet bli skadet (f.eks. på grunn av brudd i aksel eller eksplosjon i et dekk) og påvirke kjøreadferden betydelig. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare. Derfor anbefaler vi å veie det endelige lastede kjøretøyet inkludert alle passasjerene før reisen starter, slik at det er garantert at aksellast og teknisk tillatt totalvekt overholdes. I slike tilfeller kan kjøretøyet veies/kontrolleres på offentlige vekter eller hos enkelte handelspartnere.

- ▷ Vær oppmerksom på at aksellasten på de ulike akslene eller akselgruppene kan avvike fra hverandre. Les derfor nøye angivelsene om dette i godkjenningsskiltene.
- ▷ Hvis kjøretøyet overskrider produsentens angitte teknisk tillatte totalvekt på akselen under praktisk kjøring, truer rettslige konsekvenser, f.eks. bot eller tap av forsikring.
- ▷ Det er mulig at chassisprodusenten for ditt kjøretøy angir en lav belastning på forakselen for å oppnå optimal kjøreadferd. Ta derfor alltid hensyn til angivelsene om dette i bruksanvisningen fra chassisprodusenten.
- ▷ Mer informasjon om riktig lastning finner du i punktene "Lastsikring og lastfordeling" (side 22) og "Bakre oppbevaringsrom" (side 28).

Beregne aksellast:

- Multipliser avstanden mellom oppbevaringsrommet og framakslingen (A) med vekten til lasten i oppbevaringsrommet (G) og del resultatet med hjulavstanden (R). Derav får man vekten som lasten i oppbevaringsrommet belaster bakakslingen med. Noter denne vekten og oppbevaringsrommet.
- I neste trinn trekker man vekten i oppbevaringsrommet (G) fra vekten som nettopp er utregnet. Hvis det blir en **positiv** verdi (eksempel 1), betyr det at framakslingen blir **avlastet** med denne summen. Hvis det blir en **negativ** verdi (eksempel 2), betyr det at framakselen blir **belastet**. Noter denne verdien.
- På denne måten beregnes alle oppbevaringsrommene i kjøretøyet.
- Som et siste trinn beregnes alle vektene til bakaksellasten som er beregnet for bakakselen og alle vektene for framaksellasten som er beregnet for framakselen, eller man trekker fra disse.
Hvordan bakaksellast og framaksellast beregnes, er beskrevet i avsnittet 3.2.2.

Når den beregnede verdien overskrider den tillatte aksellasten, må lasten plasseres annerledes.

Når bakakselen blir avlastet for sterkt, reduseres dekkenes festeevne til kjørebanelen (traksjon), spesielt på kjøretøy med framhjulsdrift. Også i dette tilfellet må lasten plasseres annerledes.

Eksempel på beregning

		Eksempel 1	Eksempel 2
Avstand til framakslingen	A	(A1) 450 (cm)	(A2) 250 (cm)
Vekt i oppbevaringsrommet	G	x 100 (kg)	x 50 (kg)
Kjøretøyets hjulavstand	R	÷ 325 (cm)	÷ 325 (cm)
Belastning på bakakslingen (må regnes til aksellasten)		138,5 (kg)	38,5 (kg)
Vekt i oppbevaringsrommet		- 100 (kg)	- 50 (kg)
Avlastning på framakslingen (trekkes fra aksellasten)		38,5 (kg)	
Belastning av framakslingen (må regnes til aksellasten)			-11,5 (kg)

Økning og reduksjon av nyttelasten

Hvis nyttelasten økes, økes som regel også kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatt totalvekt på aksel og dermed også betinget gjenværende lastemulighet for bagasje, campingutstyr osv., fordi chassiset da er endret.

Hvis nyttelasten reduseres, i motsetning til hvis den økes, reduseres som regel også kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatt totalvekt på aksel og dermed også betinget gjenværende lastemulighet for bagasje, campingutstyr osv. Som regel fører ikke dette til endring på chassiset.

- ▷ På grunn av endret teknisk tillatt totalvekt kan økning eller reduksjon av nyttelasten ha innflytelse på tillatt antall seter, chassiset og aksellasten. Hvis du har spørsmål om dette, kan du gjerne be om råd hos en ansvarlig teknisk kontrollinstans.

- ▷ Økning eller reduksjon av nyttelasten kan medføre at andre lovbestemmelser må tas hensyn til som et resultat av kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt. Dette gjelder spesielt for de lovsatte kravene som stilles i vegtrafikkloven, i loven om registrering av kjøretøyer samt i skatte- og forsikringstekniske bestemmelser. Økning av teknisk tillatt totalvekt til mer enn 3500 kg kan f.eks. påvirke førerkortklassen eller føre til at andre hastighetsgrenser eller gjennomkjørings- samt forbikjøringsforbud gjelder. Dette kan også ha betydning for kravene om betaling av bompenger på grunn av den nye teknisk tillatte totalvekten. Derfor bør du informere deg om gjeldende lovverk i forbindelse med kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt, og innhente råd hos tilsvarende instanser. Vær oppmerksom på at nasjonale regler i et land du vil reise til og de landene som du reiser gjennom for å komme dit, kan avvike fra reglene i ditt hjemland.
- ▷ Mer informasjon om gjenværende lastemulighet finner du i avsnittet "Gjenværende lastemulighet" (side 19).

3.2.4 Taklast

- ▶ Det er kun tillatt å gå på taket når det er montert takreling og trinnflate. Bruk stigen bak når du klatrer opp på taket.
- ▶ Vær forsiktig når du går opp i stigen. Sklifare når stigen er fuktig eller isete.
- ▶ Vær forsiktig når du går på taket. Sklifare når taket er fuktig eller isete.
- ▶ Ikke belast taket for mye. Med økende taklast blir kjøreegenskapene og bremseegenskapene dårligere.

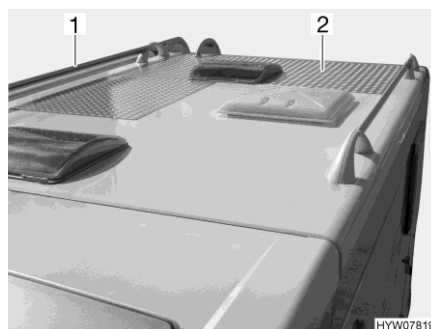

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med tverrstag, kan gjenstander (f.eks. surfbrett, bokser) på holdersystemet forhindre at takluken kan åpnes helt. Bruk kun godkjente tverrstag fra Hymer Original Parts på holdersystemet. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.
- ▷ Maksimalt tillatt taklast er 140 kg. Bæresystemet med tverrbjelker fra Hymer Original Parts har en lastekapasitet på 75 kg.
- ▷ Hvis det finnes en trinnflate, må du bare trå på trinnflaten som er beregnet for det.
- ▷ Taklasten må festes på en sikker måte med strammeseler. Bruk ikke festebånd av gummi.
- ▷ Kontroller kjøretøyets totalhøyde etter pålastet takrail.

- ▷ Fest en lapp med totalhøyden godt synlig i førerhuset. Så trenger du ikke å beregne totalhøyden hver gang du vil kjøre under en bro eller en gjennomkjøring.

Takreling og trinnflate

- 1 Takreling
- 2 Trinnflate

Bilde 3 Takreling og trinnflate

Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling (Bilde 3,1), er det alt etter utstyrsnivå også montert en trinnflate (Bilde 3,2) på taket. I så fall må du bare trå på trinnflaten på taket.

Stige bak

- 1 Lås stige bak
- 2 Låsesylinder
- 3 Fast del av stige bak
- 4 Stige bak
- 5 Sikringsbøyle

Bilde 4 Lås (stige bak)

Slå ned:

- Stikk nøkkelen inn i låsesylindere (Bilde 4,2) på låsen til stigen bak (Bilde 4,1) og drei en kvart omdreining til nøkkelen står loddrett.
- Hold den sammenfoldbare delen av stigen bak (Bilde 4,4) fast og sving ut sikringsbøylen (Bilde 4,5).
- Trekk ut nøkkelen og fold stigen bak nedover.

Slå oppover:

- Fold stigen bak oppover og hold den fast.
- Stikk nøkkelen inn i låsesylindere (Bilde 4,2) til låsen på stigen bak (Bilde 4,1).
- Sving sikringsbøylen (Bilde 4,5) innover rundt røret til den faste delen på stigen bak (Bilde 4,3).
- Drei nøkkelen en kvart omdreining til nøkkelen står vannrett.
- Kontroller låsen til stige bak: Trekk lett i stigen bak.

3.2.5 Bakre oppbevaringsrom

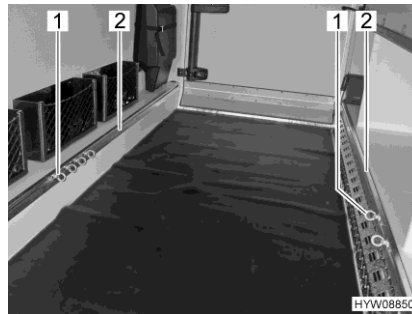
- ▶ Overhold teknisk tillatt totalvekt på akselen og teknisk tillatt totalvekt ved lastning av det bakre oppbevaringsrommet.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen på det bakre oppbevaringsrommet er 350 kg. Hvis det er montert en rammeforlengelse på kjøretøyet, er tillatt belastning 450 kg. Ikke overskrid den teknisk tillatte totalvekten på bakakselen.
- ▶ Ujevn lastning eller overlast påvirker kjøreadferden negativt. Spesielt vil for stor hekklast gjøre at forakselen får mindre belastning (vektstangprinsippet) og traksjonskraften reduseres. Dette gjør styresystemets reaksjonsevne dårligere (endret kjøreadferd) og overbelaster dekkene som risikerer å eksplodere. Dette øker faren for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du og andre trafikanter i fare. Når lasten er jevnt fordelt på hele kjøretøyet, blir kjøreadferden optimal under hele reisen. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på aksel, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▶ Maksimalt tillatt utvendig belastning av bakvegg/bakdeksel må ikke overskrides. Det er kun tillatt med utstyrskomponenter som er godkjent av produsenten (f.eks. bestemte sykkelstativ).
- ▶ Ved transport av kjøretøyer som fylles med bensin, diesel, gass eller andre brennbare stoffer, må det sikres at tanken på det kjøretøyet som transporteres, er fullstendig tømt. Ved transport av elsykler anbefaler vi dessuten at du fjerner batteriet og oppbevarer det på et trygt sted før turen begynner.
- ▶ Det bakre oppbevaringsrommet er fra fabrikken ikke beregnet som sove- eller oppholdssted for personer eller dyr. Disse rommene er ikke utstyrt med ventilasjonsanlegg fra fabrikken. Det er fare for kvelning grunnet oksygenmangel.

- ▷ Vær oppmerksom på at det på bakdører/bakdekselet kun er tillatt med utstyrskomponenter (f.eks. oppbevaringsnett) som er montert av produsenten.
- ▷ Vær oppmerksom på at den maksimalt tillatte lasten for de fabrikkmonterte oppbevaringsnettene er 5 kg.
- ▷ Avhengig av kjøretøyutrustning er det montert festeskinner med festemaljer i det bakre oppbevaringsrommet. Fest alltid lasten på festeøyene. For sikker strammesele eller evt. festenet, må man aldri bruke festebånd av gummi.
- ▷ Før man fester lasten, må man alltid kontrollere at festemaljene i festeskinnene sitter godt. Hvis festemaljen ikke er festet godt i festeskinnen, kan lasten begynne å gli og løsne ved brå styrebevegelser eller ved bremsing.
- ▷ Fordel lasten jevnt. Altfor tunge lastepunkter skader gulvbelegget.
- ▷ Bruk holdesystemet som selges hos forhandleren når sykler medbringes i det bakre oppbevaringsrommet.
- ▷ Det skal ikke bores i kjøretøygulvet. Det skal ikke skrues inn skruer i kjøretøygulvet.

Følg disse anvisningene når du laster det bakre oppbevaringsrommet for å sikre sikker kjøring:

- Bagasje og andre gjenstander som lastes i det bakre oppbevaringsrommet må være jevnt fordelt i samsvar med avsnittet "Lastsikring og lastfordeling" (side 22).
- Samtlige gjenstander som lastes i det bakre oppbevaringsrommet må være riktig festet og sikret med egnede festesystemer til de festepunktene som fabrikkens har beregnet for dette.
- Før turen skal det sikres at det bakre oppbevaringsrommet er lukket og stengt forsvarlig.

- 1 Festemalje
- 2 Festeskinne

Bilde 5 Festemaljer (balre oppbevaringsrom)

Forskyve festemaljer:

- Drei festemaljen (Bilde 5,1) en halv omdreining mot urviseren. Festemaljen (Bilde 6) lar seg nå forskyve.

Bilde 6 Festemalje (forskyvbar)

Bilde 7 Festemalje (klemt)

- Skyv festemaljen i festeskinnen (Bilde 5,2) til ønsket posisjon.
- Drei festemaljen en halv omdreining med urviseren. Festemaljen (Bilde 7) sitter igjen fast i festeskinnen.
- Kontroller at festemaljen sitter som den skal.

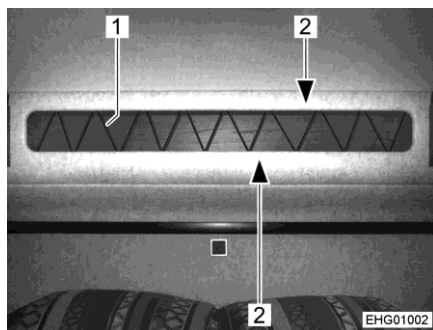

- ▷ Følg alltid maksimalt tillatt last i det bakre oppbevaringsrommet. Angitt maksimalt tillatt last av det bakre oppbevaringsrommet kan påvirkes av hvilket annet tilleggsutstyr som velges, som f.eks. tilhengerkoblinger eller rammeforlengelser. Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen skal må ikke i noe tilfelle overskrides. Særlig når lasten anbringes i hekk eller du laster tungt utstyr eller utstyr som lastes tungt (som f.eks. motorsykelstativer eller sykkelstativer), skal aksellasten kontrolleres og overholdes. Vær derfor oppmerksom på at maksimal last ev. ikke må utnyttes helt hvis teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen i så fall ville overskrides.

- ▷ Mer informasjon om riktig lastning finner du i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 18), "Teknisk tillatt totalvekt på akse (aksellast)" (side 24) og "Lastsikring og lastfordeling" (side 22).

3.3 Åpent oppbevaringsrom over sengene

- 1 Gummi
- 2 Skinne

Bilde 8 Sengehest over sengene

En sengehest er inkludert for oppbevaringsrommet over sengene.

Fest sengehest:

- Tre de vedlagte skyvehullene på gummi (Bilde 8,1).
- Fest begge endene av gummi med knuter.
- Sett glidehullene til gummi inn i skinnene (Bilde 8,2) vekselvist øverst og nederst.

3.4 Sykkelstativ

- ▶ Ta hensyn til tillatt totalvekt på akslene og teknisk tillatt totalvekt ved lastning av sykkelstativ.
- ▶ En total bredde på 2,55 m må ikke overskrides. Still inn festene for syklene tilsvarende. Hvis festet eller syklene stikker ut til siden eller bak, må dette merkes på forskriftsmessig måte.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.
- ▶ Ikke transporter mer enn tillatt antall sykler for sykkelstativet (maks. 50 kg).
- ▶ Kontroller at syklene er godt festet til sykkelstativet etter 10 km kjøring, og deretter ved hver stans.
- ▶ Bruk ikke sykkelstativet som bagasjebærer eller stige.
- ▶ Følg bruksanvisningen til produsenten av sykkelstativet.

- ▷ Nummerskiltet og baklysene må ikke tildekkes.
- ▷ Ikke kjør med utfelt sykkelstativ dersom det er tomt.
- ▷ Før hver avreise skal det sjekkes om:
 - Sykkelstativet - uten sykler - er slått riktig sammen?
 - Syklene er festet godt til stativet med beltene?
- ▷ Før avreise må alle deler som er løst festet, fjernes (for eksempel: barnesete, sykkelkurv, luftpumpe).

- ▷ Bilføreren er ansvarlig for tilstanden samt sikker festing og lasting av sykkelstativet.
- ▷ Installasjonen av et sykkelstativ avhenger av kjøretøyets konfigurasjon.

Å laste sykler på sykkelstativet

Ta hensyn til tyngdepunktet ved lasting på sykkelstativet. Syklens tyngdepunkt må ligge helt inntil kjøretøyets bakvegg. Begynn alltid lastingen av sykkelstativet innerst.

Slik laster du sykkelstativet riktig:

- Slå ned sykkelstativet.
- Den tyngste sykkelen står inntil bakveggen.
- De lettere syklene står i midten eller ytterst på stativet.
- Fest henholdsvis framhjulet og bakhjulet på sykkelen med holdebøylene som finnes på sykkelstativet.
- I tillegg fester du den ytterste sykkelen på holdebøylen eller holdearmen.

Lastes sykkelstativet bare med **én** sykkel, skal den plasseres helt inntil bakveggen.

3.5 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobil og tilhengeren.
- ▶ Legg merke til tillatt akseltrykk for støtte- og bakaksel. Støttelast og bakakseltrykk må ikke overskrides. Følg verdiene til støttelasten og bakakseltrykket som finnes i vognkortet og i tilhengerpapirene.

- ▷ Tilhenger med kollisjonsbremse: Tilhengeren må ikke kobles til eller fra når bremsen er aktivert.
- ▷ Tilhengerkobling med avtagbar kulehals: Ved feilmontering av kulehalsen kan tilhengeren rykkes løs. Følg bruksanvisningen til tilhengerkoblingen.

- ▷ Den maksimalt tillatte støttelast for kjøretøyet er på 80 kg.

3.6 Tilhengerkobling

- ▶ Ved montering av tilhengerkobling finner du maks. støttelast og teknisk tillatt tilhengerlast i vognkortet.
- ▶ Etter 1000 driftstimer trekkes festeskruene til tilhengerkoblingen til.

- ▷ Sykkelstativ og tilhengerkobling må ikke brukes samtidig.

- ▷ La din autoriserte forhandler eller din autoriserte servicestasjon montere tilleggsutstyr. De vil også ta hånd om alle formaliteter for deg.
- ▷ Følg bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 9 Tilhengerkobling (avtagbar)

3.7 Stigtrinn

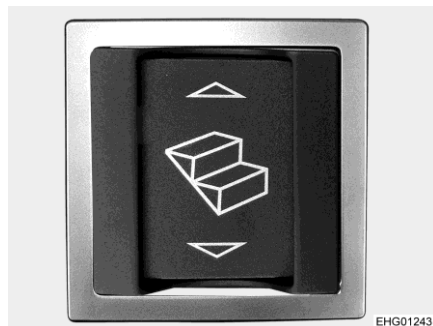
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Stå ikke i svingradiusen til stigtrinnene når de trekkes inn og skyves ut.
- ▶ Trå på stigtrinnet først når det er skjøvet helt ut. Fare for personskade!
- ▶ For å unngå sklifare, skal stigtrinnet rengjøres ved behov (snø, is, søle ...), før du trår på det.
- ▶ Man må aldri løfte eller senke personer med stigtrinnene.
- ▶ Etter kaldstart på motoren kan det vare noen sekunder før varselignalet går, avhengig av kjøretøyet.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen på stigtrinnet iht. bruksanvisningen til produsenten må følges.

- ▷ Stigtrinnenes dreielager og ledd må ikke smøres med fett eller olje (se kapittel 11).

Det elektriske stigtrinnet gjør det enklere å gå inn og ut av kjøretøyet gjennom boenhetsdøren.

Avhengig av modellen er bryterpanelet utstyrt med vippebryter i dashbordet eller på siden i førerdøren.

Bilde 10 Vippebryter for stigtrinn (inngangsområde)

Bilde 11 Vippebryter for stigtrinn (bryterpanel)

- ▷ Vippebryteren i inngangsområdet (Bilde 10) har en ekstra ramme for å beskytte mot utilsiktet betjening.

Trekke in:

- Trykk vippebryteren opp i inngangsområdet (Bilde 10) eller trykk på vippebryteren (Bilde 11) på bryterpanelet i førerhuset.

Skyve ut:

- Trykk vippebryteren ned i inngangsområdet (Bilde 10).

Når motoren går og stigtrinnene er skjøvet ut, hører du et varselsignal. Varselsignalet stopper, når stigtrinnet trekkes inn.

3.8 TV-anlegg

- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen tilbake i utgangsstilling og sikres.
- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

- ▷ Du finner mer informasjon om plassering av flatskjermen i kapittel 6.

3.9 Alarmanlegg Thitronik WiPro III

- Følg den korte bruksanvisningen og bruksanvisningen fra produsenten av alarmanlegget.

WiPro III alarmanlegg er et trådløst alarmsystem spesielt utviklet for fritidskjøretøy som varsler ved innbrudd.

Betjening skjer ved hjelp av den medfølgende Thitronik radiohåndsenderen (alternativt med kjøretøyets radionøkkel) og/eller Thitronik-appen.

Som ekstrautstyr kan en gassføler og "Pro-finder"-funksjonen ettermonteres av forhandleren. Gassføleren varsler ved en kritisk gasskonsentrasjon i luften i rommet. "Pro-finder" lar deg sende en nød-SMS til forhåndsdefinerte telefonnumre.

Styring av alarmanlegget

	Kjøretøyets radionøkkel	Radiohåndsender
Betingelse	Bare når førerhusdørene er lukket	Med lukkede og åpne førerhusdører
Aktivere alarmfunksjon	Låseknapp	Hvilken som helst knapp
Reaksjon	<ul style="list-style-type: none"> • Kjøretøyets blinklys blinker 1 til 2 ganger, avhengig av type kjøretøy. • Intern pipelyd lyder 1 gang. • Status-LED begynner å blinke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kjøretøyets blinklys blinker 1 gang. • Intern pipelyd lyder 1 gang, avhengig av knapp. • Status-LED begynner å blinke.
Deaktivere alarmfunksjon	Opplåsingsknapp	Hvilken som helst knapp
Reaksjon	<ul style="list-style-type: none"> • Kjøretøyets blinklys blinker 1 til 2 ganger, avhengig av type kjøretøy. • Intern pipelyd lyder 2 gang. • Status-LED blinker ikke lenger. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kjøretøyets blinklys blinker 2 gang. • Intern pipelyd lyder 2 gang, avhengig av knapp. • Status-LED blinker ikke lenger.

Innbruddsalarm/gasskonsentrasjon

Hvis de radiomagnetiske kontaktene på dørene, vinduene og klaffene registrerer et forsøk på innbrudd, eller hvis gassfølerene (valgfritt) registrerer en kritisk gasskonsentrasjon, høres den integrerte sirenen og kjøretøyhornet (ikke alle typer kjøretøy) i 30 sekunder. I tillegg blinker kjøretøyets blinklys og status-LED i 180 sekunder.

Etter slutten på alarmsyklusen og en alarmpause på ca. 30 sekunder, aktiveres alarmeren igjen. Hvis en kritisk gasskonsentrasjon fortsetter å være årsak til alarmeren, vil blinklysene og Status-LED blinke til gasskonsentrasjonen har nådd et ikke-kritisk nivå.

Panikkalarm I en truende situasjon kan panikkalarmfunksjonen brukes til å tiltrekke seg oppmerksomhet. Panikkalarmen aktiverer sirene, blinklys og horn, avhengig av type kjøretøy. Hvis en valgfri "Pro-finder" er tilkoblet, sendes en nød-SMS med den sist kjente posisjonen til alle forhåndsdefinerte telefonnumre. Panikkalarmen kan utløses med både aktivert og deaktivert system.

Aktivere: ■ Trykk samtidig på begge knappene på radiohåndsenderen.

Deaktivere: ■ Trykk på hvilken som helst knapp på radiohåndsenderen.

▷ Thitronik-appen er tilgjengelig gratis fra App Store og Google Play. Vilkår for bruk, se www.thitronik.de.

▷ Ytterligere informasjon (f. eks. om bytte av senderbatterier) finnes i produsentens dokumentasjon.

▷ Se produsentens nettsted: www.thitronik.de

▷ Apparatet må ikke kastes i husholdningsavfallet. Kommunale innsamlingssteder har egnede avfallsbeholdere for elektroniske apparater.

3.10 Kjøkkenområde

► Ved en ulykke eller kraftig oppbremsing kan omkringflyvende gjenstander skade passasjerene. Før du begynner å kjøre, må alle bevegelige gjenstander sikres, og alle løse gjenstander må være pakket bort på en sikker måte.

1 Deksel gasskomfyr

Bilde 12 Gasskomfyr

■ Lukk dekslet til gasskomfyren (Bilde 12,1).

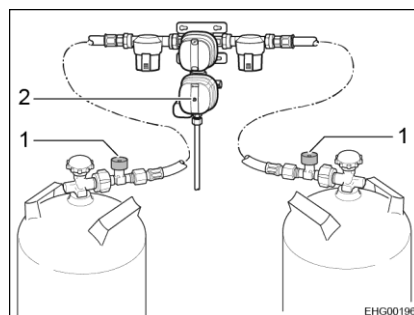
3.11 Gassregulator

- ▶ Drift av gassdrevne apparater under kjøring er bare tillatt hvis gassanlegget er utstyrt for dette. Slangebruddsikringen og kollisjonssensoren forhindrer gasslekkasje i tilfelle en ulykke ville skje.

Avhengig av utstyr, kan det være forskjellige gassregulatorer montert i kjøretøyet.

Hvis en annen gassregulator enn de som er oppført under er montert i kjøretøyet, må hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen stenges under kjøring.

- 1 Slangebruddsikring
- 2 Kollisjonssensor

Bilde 13 Gassregulator (DuoControl CS)

Gassregulator med kollisjonssensor og slangebruddsikring

Når det er en gassregulator med kollisjonssensor (Bilde 13,2) og slangebruddsikring (Bilde 13,1) fastmontert i kjøretøyet:

Hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Varmeanlegg" kan forbli åpne under kjøring. Gassdrevne apparater kan være påslått under kjøring.

Gassregulatorene kan variere i utføring (vertikal eller horisontal), og kan være forskjellig i detaljene.

- ▶ Ved usikkerhet kan informasjon fås hos autoriserte forhandlere eller servicestasjoner.

3.12 Kjettinger

- ▶ Monter kjettinger kun når avstanden mellom dekkene og kjøretøyets karosseri er minimum 50 mm.
- ▶ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.
- ▶ Følg monteringsanvisninger fra kjettingprodusenten.
- ▶ Legg ikke kjettinger på alufelger.

Bruk av kjettinger er underlagt bestemmelsene i de enkelte landene.

- Legg alltid kjettinger på drivhjulene.
- Sjekk kjettingenes spenning etter noen få meters kjøring.

3.13 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.9).
- ▶ Delene kan utsettes for ugunstige forhold (storm, is, vibrasjoner osv.) og krever nøye inspeksjon til tross for grundig konstruksjon og produksjon. Sjekk derfor at delene sitter ordentlig med jevne mellomrom samt før lange reiser.
- ▶ Før avreise må alle løse gjenstander samles og oppbevares trygt.

Bruk sjekklisten før hver avreise:

Servicepartner

Nr.	Kontroll	Kontrollert
1	Service- og distribusjonspartnerne notert (se avsnittet 12.1)	

Basiskjøretøy

2	Alle bilpapirer om bord	
3	Dekk og lufttrykk i dekk i god stand	
4	Sjekk at kjøretøysbelysning, bremse- og baklys virker	
5	Oljenivået i motor, gir og servostyringen er kontrollert	
6	Kjølevæske og væske for vindusvisker-spyleanlegget fylt opp	
7	Bremsene fungerer	
8	Bremsene reagerer jevnt/regelmessig	
9	Kjøretøyet holder sporet under bremsing	

Boenhet utvendig

10	Markise kjørt helt inn	
11	Sjekk at det ikke er snø og is på taket (om vinteren)	
12	Utvendige tilkoblinger frakoblet og ledninger lagret	
13	Eksterne støtter fjernet	
14	Innebygde støttebein kjørt inn og festet	
15	Støtteklossene fjernet og stuet bort	
16	Trekk inn stigtrinn (varselsignal)	
17	Utvendige luker lukket og låst	
18	Bakre boenhetsdør er lukket	
19	Kjøretøyet totalhøyde med pålastet takrail målt og notert. Totalhøyden skal oppbevares godt synlig i førerhuset	

Boenhet innvendig

Nr.	Kontroll	Kontrollert
20	Vinduer og takluker lukket og låst	
21	Fjernsynsapparat sikret	
22	Fest eller sikre alle løse gjenstander	
23	Tøm åpne hyller etc.	
24	Løse vaskbeskyttelsen (hvis tilgjengelig) sikkert lagret	
25	Sikre kjøleskapsdøren	
26	Kjøleskap satt på 12 V-drift	
27	Alle skuffer og klaffer lukket	
28	Sikre stuedører og skyvedører	
29	Barneseter kun montert på seter som er tillat for dette	
30	Svingsetelås for fører sete og passasjer sete i lås	
31	Blendingsgardiner i førerhuset åpnet og sikret	
32	Satelittanlegget er utkoblet	

Gassanlegg

33	Fest gassflaskene i gasskapet slik at de ikke kan skli	
34	Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen	
35	Steng gassflaskens hovedventil og gassavstengeventilen ▷ Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.	

Elektrisk anlegg

36	Kontroller batterispenning/batterikapasitet (i %) av startbatteriet og boenhets-batteriet (se kapittel 8). Hvis batterispenningen/batterikapasiteten vises på panelet, må det respektive batteriet lades. Se anvisningene i kapittel 8 ▷ Start reisen med fullt ladet start- og boenhets-batteri.	
----	--	--

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende kjøring av bobilen.

4.1 Kjøring

- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Når du starter motoren på kjøretøyet, kan varselsignaler høres, f.eks. varselsignalet "Stigtrinn kjørt ut". Under visse forhold (kaldstart om vinteren) kan det etter at kjøretøymotoren er startet vare inntil 15 sekunder til varselsignalet høres.
- ▶ Det er montert sikkerhetsbelte ved alle kjøretøyets godkjente sitteplasser. Under kjøring må man alltid bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Sikkerhetsbeltet må være festet under hele turen.
- ▶ Passasjerene må bli sittende på de fastlagte plassene.
- ▶ Dørlåsen må ikke åpnes.
- ▶ Unngå rykkete bremsing.
- ▶ Ved bruk av navigasjonsutstyr, må kjøremålet bare endres når kjøretøyet står i ro. Sving inn på en parkeringsplass eller et trygt stoppested når du ønsker å endre kjøremål.
- ▶ Under bruk av monitoren til navigasjonsutstyret må man ikke spille DVD-er under kjøring.

- ▷ Kjør langsomt på dårlige veier.
- ▷ Kjør særlig forsiktig ved innkjøring på ferger, ved ujevnheter i veien og ved rygging. Større kjøretøy kan begynne å slingre på grunn av det relativt lange overhendet, under dårlige kjøreforhold kan de subbe i bakken. Det kan føre til at undergulvet eller delene som er montert på det, f.eks. et motorsykelstativ, blir skadet.

- ▷ Produsenten påtar seg intet ansvar for ulykker eller skader som oppstår som følge av at disse punktene ikke er overholdt.
- ▷ Sikkerhetsforanstaltningene som er oppført i kapittel 2 må overholdes.

4.2 Nedbruddshjelp ved kjøretøytekniske problemer

- ▶ I nødstilfeller, ring det nasjonale nødnummeret eller bruk Mercedes-Benz nødanropssystemet (SOS-knappen, se bruksanvisningen til basiskjøretøy).

Mercedes-Benz kundesenter er tilgjengelig for nedbruddshjelp og forespørsler om basiskjøretøyet. Samtalen til Mercedes-Benz kundesenter etableres i kjøretøyet via kommunikasjonsmodulen "me connect".

Monteringssted

Knappen for nedbruddsanrop er montert i takkonsollen.

- ▷ Bare bruk knappen for nedbruddsanrop hvis det oppstår tekniske problemer med basiskjøretøyet. Forespørsler om kjøretøyets boenhet kan ikke besvares.

Bilde 14 Knapp for nedbruddsanrop (takksoll)

- Anrop:*
- Trykk inn knappen (Bilde 14) for nedbruddsanrop. Anrop til Mercedes-Benz kundesenter utløses.

Multifunksjonsdisplayet viser melding om at tilkoblingen blir opprettet. Lyduttgangen blir dempet. Kjøretøyets data overføres, noe som kan ta noen sekunder. Deretter svarer en ansatt hos Mercedes-Benz kundesenter.

- ▷ I noen land ber en taletekst om bekreftelse av overføring av kjøretøyets data. Etter bekreftelsen overføres kjøretøyets data.

Avslutte anrop:

- Trykk på telefonknappen på multifunksjonsrattet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

4.3 Kjørehastighet

- ▶ Kjøretøyet er utstyrt med en kraftig motor. Dermed har man tilstrekkelig reserve i tunge trafikksituasjoner. Denne høye ytelsen muliggjør høy slutthastighet og krever kjøreferdigheter over gjennomsnittet.
- ▶ Kjøretøyet har en stor angrepsflate for vind. Det er spesielt farlig hvis det oppstår plutselig sidevind.
- ▶ Ujevn eller ensidig lasting forandrer kjøreegenskapene.
- ▶ På ukjente veier kan det være vanskelig veiforhold og det kan oppstå overraskende trafikksituasjoner. Tilpass derfor kjørehastigheten til den aktuelle trafikksituasjonen og omgivelsene forøvrig.
- ▶ Følg nasjonale regler for fartsgrenser.

4.4 Bremseser

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

Ved hver kjørestart

Kontroller med prøvebremsing ved hver kjørestart:

- Fungerer bremsene?
- Reagerer bremsene jevnt?
- Holder kjøretøyet sporet under bremsing?

4.5 Ekstra fjernlys (spesialmodell CrossOver)

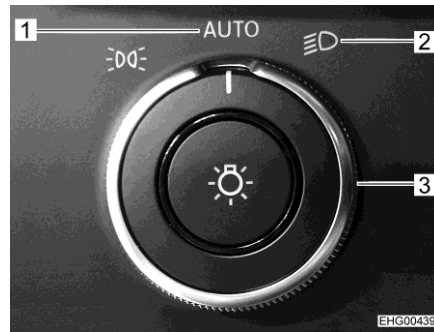
Med tilleggsutstyr "ekstra fjernlys med LED" er et ekstra frontlys montert på førerhus-taket.

- ▶ Det ekstra LED-fjernlyset lyser sterkt mot motgående trafikk. Demp for møtende trafikk. Ta hensyn til at den ekstra fjernlyset har større rekkevidde enn hovedlyset.
- ▶ Ikke bruk Mercedes lysassistent til å dempe. Selv om "AUTO" -funksjonen er innstilt, må du dempe manuelt (slå av fjernlys og ekstra LED-fjernlys på rattkonsollen).

- ▷ Motoren må kjøre slik at det ekstra LED-fjernlyset kan aktiveres.
- ▷ Funksjonen "Frontlys blinker" støttes ikke av det ekstra LED-fjernlyset.

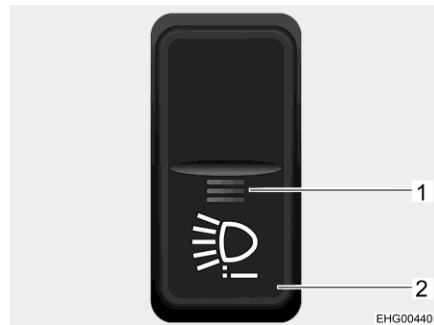

- 1 Posisjonen AUTO
- 2 Posisjon for kjørellys
- 3 Dreibar lysbryter Mercedes

Bilde 15 Lysbryter, vrider

Bruk ekstra LED-fjernlys:

- Vri lysbryteren for Mercedes (Bilde 15,3) til posisjonen AUTO (Bilde 15,1) eller kjørellys (Bilde 15,2).

- 1 Funksjonsvisning
- 2 Vippebryter

Bilde 16 Vippebryter

- Trykk på vippebryteren (Bilde 16,2). Funksjonsvisningen (Bilde 16,1) lyser rødt. Tekstmeldingen "Ekstra belysning aktiv" vises kortvarig i displayet til instrumentklyngen.
- Slå hovedfjernlys på eller av på kjøretøyets rattkonsoll (se bruksanvisningen til bilen).

For å deaktivere ekstra LED-fjernlys slå enten av motoren, eller trykk på vippebryteren (Bilde 16,2) igjen. Den røde funksjonsvisningen (Bilde 16,1) slukkes.

4.6 Sikkerhetsbelter

4.6.1 Generelt

Kjøretøyet er utstyrt med sikkerhetsbelter i boenheten på sitteplassene hvor det er påbudt med sikkerhetsbelte. De nasjonale forskriftene gjelder for bruk av sikkerhetsbeltet.

- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Sikkerhetsbeltene må ikke skades eller klemmes. Defekte sikkerhetsbelter byttes ut på et autorisert fagverksted.
- ▶ Beltefestene, innrullingsautomatikken og beltelåsene må ikke endres.
- ▶ Hvert sikkerhetsbelte må kun brukes av en person.
- ▶ Ikke spenn fast gjenstander sammen med personer.
- ▶ Sikkerhetsbeltene er ikke beregnet for personer på under 150 cm. I slike tilfeller må det brukes ytterligere festeanordninger. Se kontrollsertifikatet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Skift ut sikkerhetsbeltene etter ulykke.
- ▶ Under kjøring må ryggstøet til setet ikke være lent for langt bakover. Ellers fungerer ikke sikkerhetsbeltet som det skal lenger.

4.6.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet

- ▶ Sikkerhetsbeltet må ikke vris. Sikkerhetsbeltet skal ligge jevnt inntil kroppen.
- ▶ Sitt riktig i setet når du fester sikkerhetsbeltet.

Sikkerhetsbeltet er riktig festet når hoftebeltet under magen går over hoftebenet. Skulderbeltet må gå over brystet og skulderen (ikke halsen). Beltet må dessuten alltid sitte stramt på kroppen. Ta av klær med tykt fôr før turen begynner.

4.6.3 Sikkerhetsbeltepanel

- ▶ Hvis sittebenken brukes under kjøring: Bruk sittebenk uten nakkestøtte!

Når nakkestøttene er fjernet fra ryggputen på sittebenken og sikkerhetsbeltepanelet (Bilde 17) er montert (se avsnittet 6.9): Fjern sikkerhetsbeltepanelet før kjøringen og sett på nakkestøttene igjen før avreise.

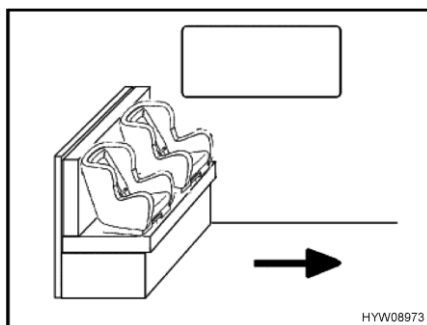
Bilde 17 Sikkerhetsbeltepanelet montert

4.7 Barnesikringssystemer

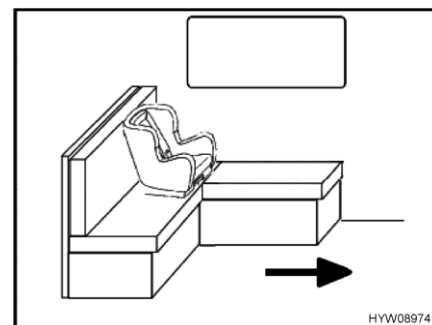
4.7.1 Barnesete

- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnsikringssystem under kjøring.
- ▶ Plasser barnsikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnsikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Bruk aldri bakovervendt barnsikring på et sete med aktivert kollisjonspute foran. Dette kan føre til død eller at barn blir alvorlig skadet.
- ▶ Under kjøring må man spenne fast barna og passe på at de er fastspent under turen.
- ▶ Når det er montert passasjer-kollisjonspute i kjøretøyet, må man ikke bruke barnsikringssystemer som vender bakover på passasjeret ("Reboard-systemer"). Følg advarslene som finnes i kjøretøyet.
- ▶ Dersom det er nødvendig å transportere et småbarn i babysengen på passasjeret mot kjøreretningen, må kollisjonsputene på passasjer-siden deaktiveres via set-up-menyen til basiskjøretøyet. Når kollisjonsputene er deaktivert, må en indikatorlampe på instrumentpanelet lyse (se bruksanvisningen til basiskjøretøyet). Kontroller om indikatorlampen lyser før du begynner å kjøre. Skyv passasjeret helt bakover, slik at barnesetet ikke berører dashbordet.

Bilde 18 Barneseter på sittebenken

Bilde 19 Barnesete på L-sittebenken

Pilen i Bilde 18 og Bilde 19 angir kjøreretningen.

På sittebenken (Bilde 18) tillates kun barneseter når bordet er fjernet og lagret på trygt vis. Maksimalt 2 barneseter kan settes inn.

På L-sittebenken (Bilde 19) er det kun tillatt med et barnesete ved vinduet. Ryggputen på sideveggen må fjernes når et barnesete benyttes. Når bordet står festet, skal bordplaten skyves mot midten av kjøretøyet og låses.

Barnesikringsystemene er inndelt i fem klasser:

Klasse	Kroppsvekt	Ca. alder
0	Inntil 10 kg	Inntil 9 måneder
0+	Inntil 13 kg	Inntil 18 måneder
I	9 kg til 18 kg	9 måneder til 4 år
II	15 kg til 25 kg	3 år til 7 ½ år
III	22 kg til 36 kg	6 år til 12 år

Følgende tabeller viser hvilke barnesikringsystemer som kan brukes på hvilke sitteplasser.

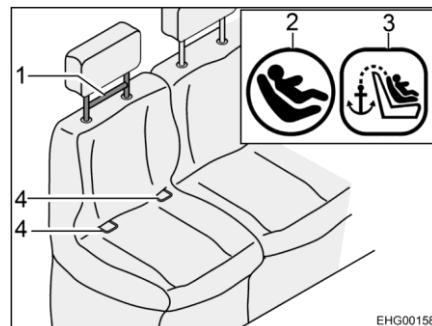
Seter	Aldersgrupper			
	< 10 kg (0-9 måneder)	< 13 kg (0-24 måneder)	9-18 kg (9-48 måneder)	15-36 kg (4-12 år)
Passasjersete foran	X	X	UF	UF
Andre seterekke (sittebenk) Bilde 18	U ²⁾	U ²⁾	U	U
Andre seterekke (L-sittebenk) Bilde 19	U ³⁾	U ³⁾	U	U

Betydning av merkingen:	
U:	Egnet for universelle stoppsystemer som passer for denne aldersgruppen
UF:	Egnet for fremoverrettede stoppsystemer, av kategorien "universal", som er tillatt brukt for denne vektclassen
X:	Sete er uegnet for barn i denne aldersgruppen
U ¹⁾ :	Kun ved deaktivert kollisjonspute på passasjersiden
U ²⁾ :	Kun når bordet er fjernet
U ³⁾ :	Kun sitteplass ved vinduet; ryggputen på sideveggen fjernet

4.7.2 Isofix festesystem for barnesete

Monteringssted

Isofix festesystem er montert i sittebenken på vindussiden.

Bilde 20 Sete med Isofix

- 1 Top-Tether
- 2 Isofix-symbol
- 3 Top-Tether-symbol
- 4 Holdebøyle

Bilde 21 Feste med Isofix

- 5 Top-Tether-belte
- 6 Festekrok
- 7 Barnesete
- 8 Sperrearm

- ▶ Kun barneseter som er egnet og ment for Isofix-festesystemer med Top-Tether, må festes på Isofix-festesystemer!
- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og monteringsanvisningen til produsenten av barnesetet!

Bilseter som egner seg for Isofix er utstyrt med Isofix-symbolet (Bilde 20,2). Plasseringen til Top-Tether er tilsvarende markert med et symbol (Bilde 20,3).

Montering:

- La sperrearmene (Bilde 21,8) gå i lås i holdebøylene (Bilde 20,4). En markant klikkelyd må være hørbar i den forbindelse.
- Foreta et kraftig rykk for å kontrollere at barnesetet (Bilde 21,7) sitter godt fast.
- Før Top-Tether-beltet (Bilde 21,5) over nakkestøtten til bilsetet.
- Festekroken (Bilde 21,6) hektes på Top-Tether (Bilde 20,1).

Demontering foretas i omvendt rekkefølge.

4.8 Førersetet og passasjerstet

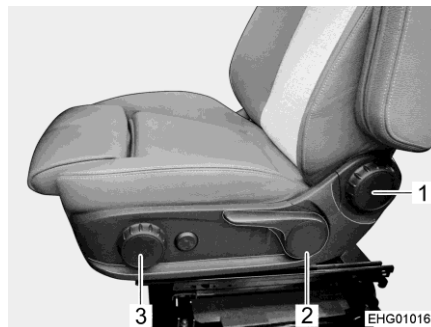

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres.
- ▶ Under kjøring må alle seter være festet i kjøreretningen. De må ikke snus.

- 1 Håndtak (flytt sitteputen)
- 2 Låsespake (dreie setet)
- 3 Håndtak (stille inn lengderetningen)

Bilde 22 Brytere foran

- 1 Dreiehjul (justering av ryggstø)
- 2 Stang
- 3 Dreiehjul (justering av setehellingen)

Bilde 23 Brytere på siden

Kjøreposisjon

Dreieretningen kan innstilles etter eget ønske.

- Still begge armlenene oppover.
- Skyv setet i midtstilling.
- Trekk i låsespaken (Bilde 22,2) og vri sete til ønsket posisjon.
- Slipp låsespaken.

▷ Dreiling av setene når kjøretøyet står i ro er beskrevet i kapittel 6.

Sittepute

- Bruk håndtaket (Bilde 22,1) til å trekke ut sitteputen eller skyv den inn til ønsket posisjon er nådd.

Avstand til pedalene

Still inn førersetet slik at føreren kan trå pedalene helt ned uten vanskeligheter.

- Trekk håndtaket (Bilde 22,3) oppover.
- Skyv setet framover eller bakover.
- Slipp håndtaket. Setet må gå hørbart i inngrep.

Setehelling

Still setets helling inn slik at lårene hviler på seteflaten uten noe trykk.

- Drei hjulet (Bilde 23,3) til ønsket setevinkel er nådd.

Setehøyde Juster setehøyden slik at du kan sitte komfortabelt og ha uhindret utsikt over veien foran.

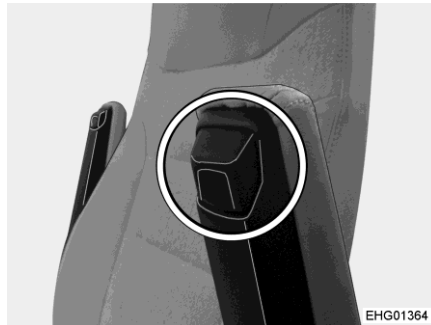
- Trekk stangen (Bilde 23,2) oppover eller trykk ned til ønsket setehøyde er nådd.

Ryggstø Hellingen på førersetets ryggstø stilles inn slik at rattet kan holdes med armene i lett vinkel.

- Drei hjulet (Bilde 23,1) til ønsket ryggstø-helling er nådd.

Armlene Armlenene kan høydejusteres trinnløst.

- Sving armlenet helt opp.
- Sving armlenet helt ned.
- Sving armlenet opp til ønsket posisjon.

Bilde 24 Lås armlene (Aguti-variant)

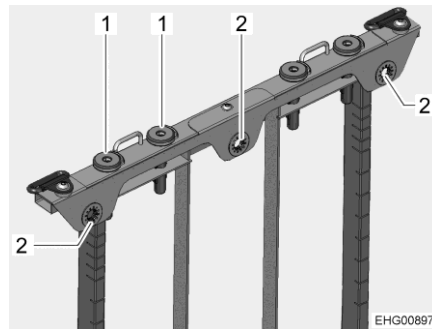
Armlene (Aguti-variant) ■ Trykk på låsen (Bilde 24) og sving armlenet til ønsket posisjon.

4.9 Nakkestøtter

Bilde 25 Nakkestøtte (sittebenk)

Før avreise må nakkestøtten (Bilde 25) innstilles slik at bakhodet støttes omtrent i høyde med ørene.

- 1 Føringshylse
- 2 Klipsforbindelse

Bilde 26 Innstille nakkestøtten

Innstille nakkestøtten:

- Trekk puten kraftig fremover i skulderområdet for å løsne puten fra de tre klipsforbindelsene (Bilde 26,2).
- Trykk på opplåsingsknappen på venstre side av nakkestøtten og trykk nakkestøtten oppover eller trekk den nedover til den går i inngrep i ønsket posisjon i føringshylsen (Bilde 26,1).
- Bikk puten tilbake og ha den låses i de tre klipsforbindelsene.

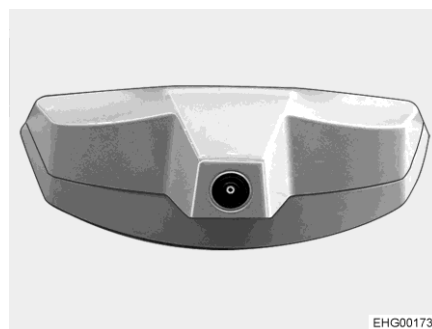
4.10 Sitteplassforordning

- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de godkjente sitteplassene. Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Under kjøring er det forbudt å sitte på de langsgående benkene.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

Sitteplasser som kan brukes under kjøring er utstyrt med sikkerhetsbelte.

4.11 Ryggekamera

Bilde 27 Ryggekamera

Kjøretøyet er utstyrt med et ryggekamera (Bilde 27). Ryggekameraet er montert øverst bak på kjøretøyet.

Når du setter i revers, slås ryggekameraet automatisk på og tar opp nærområdet bak kjøretøyet. Bildet fra kameraet sendes inn i multimediesystemet og vises på skjermen i førerhuset.

Ved foroverkjøring vises ikke noe kamerabilde.

4.12 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

- ▶ Blendingsfoldegardinene for fører- og passasjervindu skal være trukket opp, blokkert og sikret under kjøring.

- Sikre:
- Skyv blendingsfoldegardinene for sidevinduene forsiktig helt tilbake.
 - Sikre blendingsfoldegardinene.

4.13 Kontrollere oljenivå

- ▷ Oljenivået måles via kombiinstrumentet.

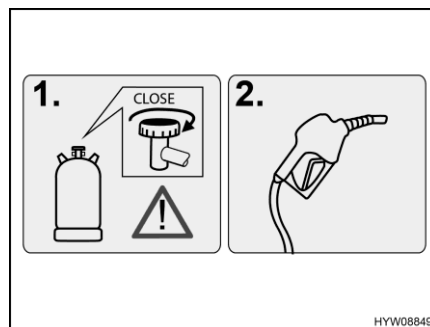
4.14 Fylle på drivstoff

- ▶ Under tanking må alle apparater med gass- eller dieseldrift være slått av. Eksplosjonsfare!

- ▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er en del av basiskjøretøyet.
- ▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er merket med teksten "Diesel".

Bilde 28 Advarsel (påfyllingsstuss for drivstoff)

Plasseringen av påfyllingsstussene for drivstoff finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

4.15 Ad-Blue®

- ▷ Informasjon og merknader om Ad-Blue® finnes i bruksanvisning til basiskjøretøyet.

4.16 Sleping

- ▶ For å unngå kjøretøyskader på grunn av feil sleping, følg instruksjonene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet før sleping.
- ▶ Hvis ikke tenningsøkkelen kan vrís i tenningslåsen, skal ikke kjøretøyet slepes. Styringssystemet er låst.
- ▶ Hvis motoren ikke kjører på et kjøretøy med forhjulsdrift med automatgir: Skyv kjøretøyet forsiktig i maksimalt 15 meter. I tilfelle av nedbrudd må slike kjøretøyer bare fraktes på en tilhenger eller transporter.

- ▷ Når motoren ikke går eller spenningen er forstyrret, fungerer ikke servo-støtten for styre- og bremsesystemene. For å styre og å bremse kreves stor fysisk styrke.

Kjøretøysprodusenten anbefaler å frakte kjøretøyet på en transporter eller tilhenger. Hvis kjøretøyet skal slepes, bruk en slepestag. Slepestangen må være godkjent for kjøretøyets vekt.

- ▷ De nasjonale forskriftene gjelder ved sleping.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende oppstilling av kjøretøyet i campingdrift.

5.1 Håndbremse

Når kjøretøyet parkeres, aktiveres den elektriske håndbremsen automatisk.

5.2 Stigtrinn

Stigtrinnet må være skjøvet helt ut før man går ut av kjøretøyet. Hvis stigtrinnet kjøres ut, mens motoren fortsatt går, lyder et varselsignal.

5.3 Oppkjøringsklosser

- ▷ Oppkjøringsklosser følger ikke med i leveringen. Tilbehørsforretninger tilbyr forskjellige modeller.

Oppkjøringsklosser utjevner høydeforskjellen ved stigninger og ujevne flater, slik at kjøretøyet kan parkeres vannrett.

5.4 Støttekloss

Ved parkering av kjøretøyet i stigninger eller hellinger må det brukes en støttekloss.

Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

5.5 Støtter

5.5.1 Generelle råd

- ▷ De innebygde støttene må ikke brukes til jekk. Støttene bidrar til å stabilisere kjøretøyet mot bakakselens innfjæring når det er stanset.
- ▷ Ved oppstilling av kjøretøyet, påse at ingen av støttene belastes mer enn de andre.
- ▷ Før start må støttene skrues helt opp til anslag, kjøres helt inn og sikres.

- ▷ Er underlaget mykt eller ustabilt, bør det legges en stor plate under støttene for å forhindre at de synker ned i bakken.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.

5.5.2 Støttebein

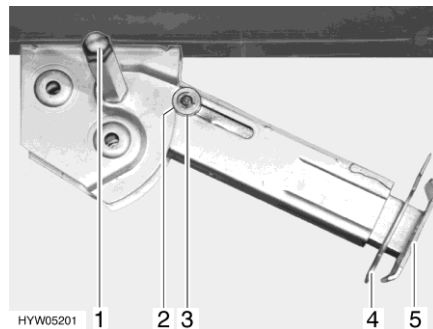
- ▶ Støttebeina må ikke brukes som jekk for arbeid under kjøretøyet (f.eks. hjulbytte eller vedlikeholdsarbeid).
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

- ▷ Alt etter modell har sekskanten et ledd. Ved bruk av dette blir det enklere å bruke pipenøkkelen.

For å kunne opprettholde en feilfri funksjon, må rørene i støttebeina rengjøres regelmessig og smøres med fett.

Avhengig av modellen kan støttebeina justeres i lengden.

- 1 Sekskant
- 2 Utsparing
- 3 Styreskive
- 4 Splint
- 5 Støttebeinforlengelse

Bilde 29 Støttebein

- Skyve ut:*
- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 29,1) og vri til støttebeinet står loddrett ned.
 - Trekk splinten (Bilde 29,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 29,5).
 - Dra støttebeinforlengeren ut til ønsket lengde.
 - Stikk splinten inn i støttebeinforlengeren igjen.
 - Skru på sekskanten til støttebeinet står støtt på bakken og kjøretøyet står vannrett.

- Trekke in:*
- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 29,1) og vri til støttebeinet ikke lenger berører bakken.
 - Trekk splinten (Bilde 29,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 29,5).
 - Skyv støttebeinforlengeren (Bilde 29,5) helt inn og stikk splinten (Bilde 29,4) inn i hullet i støttebeinforlengeren.
 - Bruk pipenøkkelen til å vri på sekskanten (Bilde 29,1) til støttebeinet er svingt opp og styringsskiven (Bilde 29,3) er ført helt inn i utsparingen (Bilde 29,2).

- ▷ Pass på før avreise: Er alle støttebein kjørt helt inn, alle støttebeinforlengere helt innskjøvet og sikret med splinten?

5.6 230 V-tilkobling

Kjøretøyet kan tilkobles en 230 V-forsyning (se kapittel 8).

5.7 Kjølenskap

På apparater med automatisk energivalgsystem fungerer 12 V-drift av kjøleskapet i automatisk drift kun når kjøretøyets motor er i gang. Når kjøretøymotoren er slått av, kobler det automatiske valget av energi kjøleskapet over til 230 V-drift.

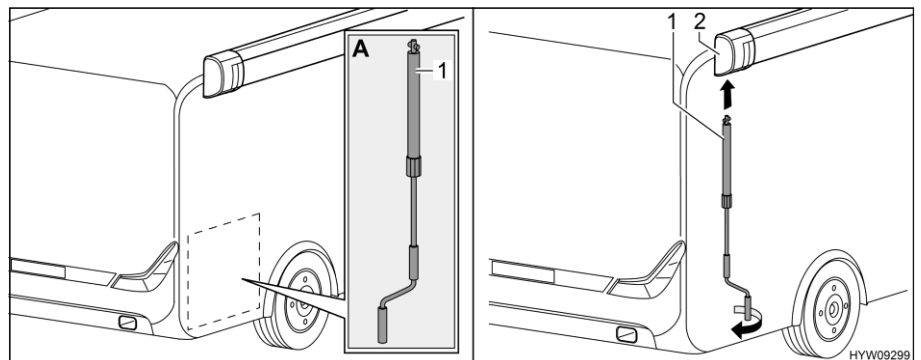
5.8 Markise

- ▷ Når støttebenene ikke er satt opp, kjøres markisen ut maks. 1 m.
- ▷ Når det er kraftig vind, mye regn eller sne, kjøres markisen inn.
- ▷ Når det er litt regn, forkortes ett av støttebenene, slik at vannet kan renne av.
- ▷ Ved lett vind eller regn skal markisen strammes med tau på begge sider.
- ▷ Kjør inn markisen kun når duken er tørr. Hvis markisen må kjøres inn med våt duk: Kjør ut markisen igjen så fort som mulig for å få tørket duken.
- ▷ Fjern løv og smuss fra markisen før den kjøres inn.

- ▷ Belysning for markise slås av og på ved hjelp av knappen på forteltlampen, se avsnittet 12.8.3.

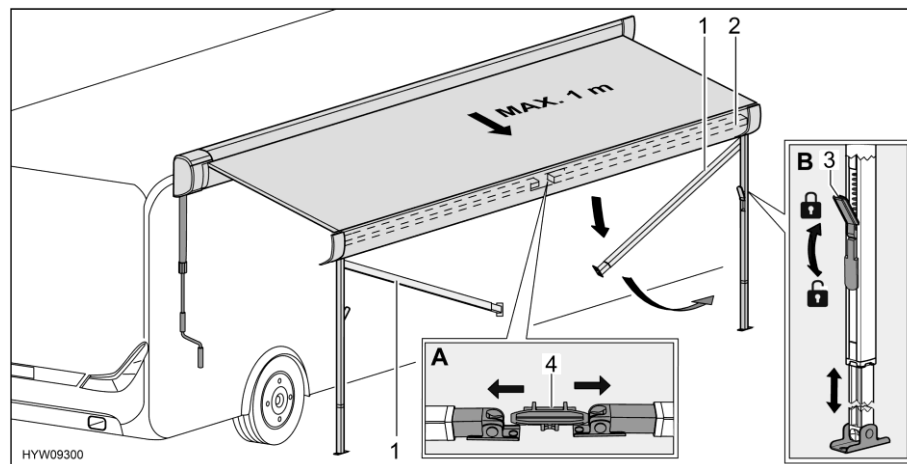

Bilde 30 Montere sveiv

- 1 Sveiv
- 2 Bajonettfeste

Kjøre ut markise:

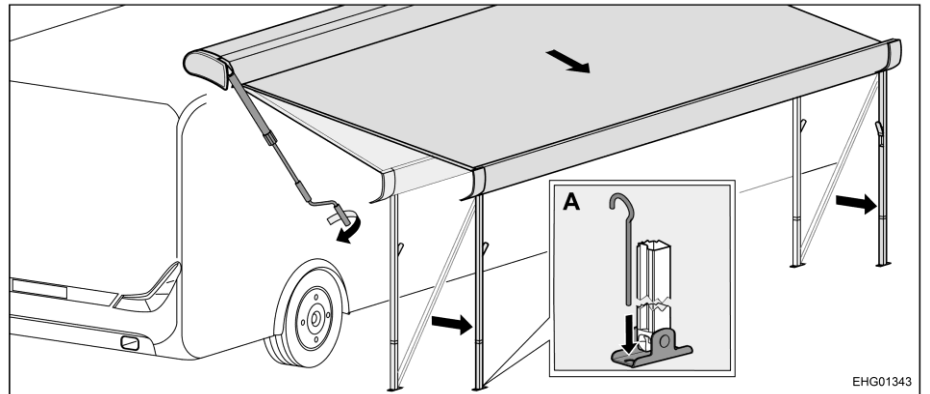
- Ta sveiven (Bilde 30,1) ut av det bakre oppbevaringsrommet (Bilde 30,A).
- Sett sveiv inn i bajonettfestet (Bilde 30,2) til markisen.
- Drei sveiven mot urviseren, helt til markisen er trukket ut maks. 1 m.

Bilde 31 Forberede støttebenene

- 1 Støtteben
- 2 Frontlist
- 3 Lås
- 4 Festeanordning

- Løsne støtteben (Bilde 31,1) fra festeanordning (Bilde 31,4) i frontlisten (Bilde 31,2). Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden (Bilde 31,A).
- Folde ut støttebenene.
- Løsne låsen (Bilde 31,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket nedover.
- Trekk ut den nederste delen av støttebenene til ønsket lengde (Bilde 31,B).
- Sette opp støttebenene.
- Steng låsen (Bilde 31,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket oppover.

Bilde 32 Sett markisen i endeposisjon

- Kjør markisen helt ut med sveiven. Når du gjør dette, må du repositionere støttebenene flere ganger.
- Stille inn støttebenene til endelig høyde.
- Trekk av sveiven og legg den i det bakre oppbevaringsrommet.
- Fest støttebenene med teltplugger i underlaget (Bilde 32,A).

Kjøre inn markise:

- Hvis det finnes, fjern strammetau og teltplugger.
- Sett sveiven i bajonettfestet til markisen og drei med urviseren, frem til markisen er kjørt inn til ca. 1 m.
- Om nødvendig, rengjør støttebenene.
- Åpne låsen på støttebenene. For å gjøre dette, vrir du låsehåndtaket nedover.
- Skyv inn den nedre delen av støttebenene fullstendig.
- Fold begge støttebenene etter hverandre oppover i frontlisten og la de gå i lås. Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden.
- Drei sveiven videre til markisen er kjørt inn fullstendig.
- Trekk sveiven ut av bajonettfestet og pakk den bort.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende det å bo i kjøretøyet.

6.1 Sentrallås (tilleggsutstyr)

- ▷ Sentrallåsen låser førerdøren, boenhetsdøren til karosseriet og den bakre plattformen.
- ▷ Sentrallåsen virker ikke dersom batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av.

Låsefunksjonen for boenhetsdøren drives av boenhets-batteriet, og er bare aktiv når batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått på (se avsnittet 8.7).

Når kjøretøyet står på lagring, slås batteri-skillebryteren av. Sentrallåsen åpner da bare førerdøren (eller passasjerdøren, avhengig av kjøretøyet). Når kjøretøyet står på lagring, må boenhetsdøren låses opp manuelt med nøkkelen.

- 1 Knapp for "Lås"
- 2 Knapp for "Lås opp"

Bilde 33 Fjernkontroll for sentrallås

6.2 Dører

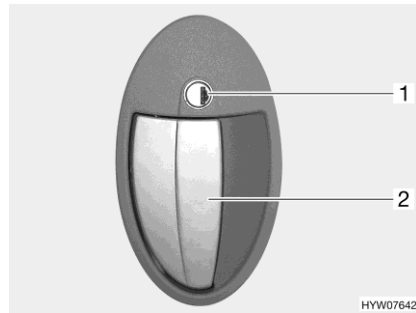

- ▶ Dørene skal være lukket under kjøring.

- ▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.
- ▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemansker å ta seg inn i bilen.
- ▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.

6.2.1 Boenhetsdør, utvendig

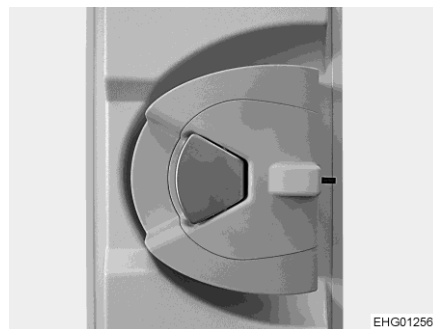

- 1 Låsesylinder
- 2 Dørhåndtak

Bilde 34 Dørlås (boenhetsdør, utvendig)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 34,1) og drei den med urviseren til dørlåsen åpnes.
 - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
 - Dra i dørhåndtaket (Bilde 34,2). Døren er åpen.
- For å låse:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 34,1) og drei den mot urviseren til dørlåsen stenges.
 - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

6.2.2 Boenhetsdør, innvendig

Bilde 35 Dørlås (boenhetsdør innvendig)

- For å åpne:*
- Når dørlåsen er låst: Dra én gang i dørhåndtaket (Bilde 35). Døren er låst opp.
 - Dra i dørhåndtaket. Døren er åpen.
- For å låse:*
- Trykk på dørhåndtaket (Bilde 35).

6.2.3 Førerdør, boenhetsdør, utvendig

Bilde 36 Dørlås (førerdør/boenhetsdør utvendig)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylindere (Bilde 36) og vri til dørlåsen åpnes.
 - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
 - Dra i dørhåndtaket (Bilde 36). Døren er åpen.
- For å låse:*
- Stikk nøkkelen i låsesylindere (Bilde 36) og vri til dørlåsen låses.
 - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

6.2.4 Førerdør, boenhetsdør, innvendig

Bilde 37 Dørlås (førerdør/boenhetsdør innvendig)

- For å åpne:*
- Dra i håndtaket (Bilde 37). Dørlåsen låses opp eller åpnes.
- For å låse:*
- Trykk på håndtaket (Bilde 37). Dørlåsen låses.

6.2.5 Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart

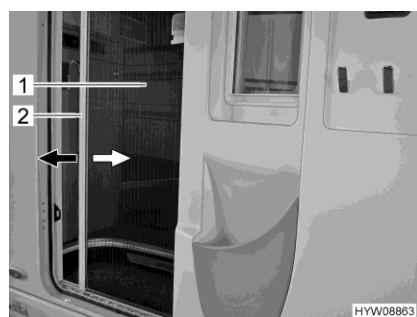
- ▷ Åpne myggnettingen helt, før boenhetsdøren lukkes.
- ▷ Hold listen med begge hender ved lukking og åpning. Dette reduserer risikoen for at myggnettingen går i klem i føringene (Bilde 38).
- ▷ Ikke trykk på nettingområdet ved åpning og lukking av myggnettingen.
- ▷ Hold hunder og katter borte fra myggnettingen.
- ▷ Før kjøretøyet forlates må alltid myggnettingen føres fullstendig tilbake i dørfestet.

- ▷ Produsenten overtar intet ansvar, når skaden på enheten kan føres tilbake til påvirkning av tredjepart eller er selvforskyldt.

Bilde 38 Myggnetting (nedre føring)

- 1 Myggnetting
- 2 List

Bilde 39 Myggnetting (boenhetsdør)

For å stenge:

- Ta tak i listen (Bilde 39,2) med begge hender og trekk myggnettingen (Bilde 39,1) jevnt ut av dørfestet.
- Skyv myggnettingen frem til anslaget på den motsatte siden.

For å åpne:

- Ta tak i listen (Bilde 39,2) med begge hender og skyv myggnettingen (Bilde 39,1) med lett trykk tilbake i dørfestet.

6.3 Utvendige luker

- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ For å åpne eller lukke utvendige luker må alle lås på den utvendige luken åpnes eller stenges.

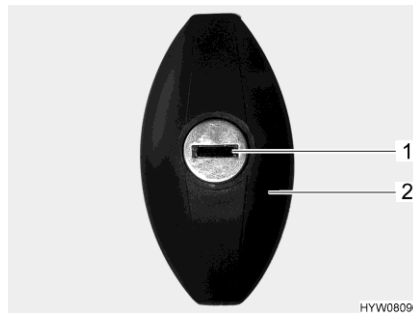
- ▷ Steng alle utvendige luker når du forlater kjøretøyet.

De utvendige lukene som er montert på kjøretøyet er utstyrt med enhetlige låsesylindre. Derfor kan alle låser åpnes med samme nøkkel.

6.3.1 Klaffelås, ellipseformet

- ▷ Det kan trenge vann inn i den åpne klaffelåsen når det regner. Steng derfor låsehåndtaket.

- 1 Låsesylinder
- 2 Låsehåndtak

Bilde 40 Klaffelås

For å åpne:

- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 40,1) og drei den en halv omdreining mot urviseren. Låsehåndtaket (Bilde 40,2) spretter ut.
- Trekk ut nøkkelen.
- Drei låsehåndtaket en halv omdreining mot urviseren. Klaffelåsen er åpnet.

For å stenge:

- Steng igjen den utvendige luken.
- Drei låsehåndtaket en halv omdreining med urviseren. Klaffelåsen er nå stengt, men ikke låst.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen.
- Press inn låsehåndtaket med isatt nøkkel og drei nøkkelen en halv omdreining med urviseren. Låsehåndtaket forblir låst.
- Trekk ut nøkkelen.

6.4 Lufting

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gass- eller dieseldrevne innebygde apparater. Luft som forbrukes må hele tiden skiftes ut. Derfor er det montert luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.

- ▷ Under enkelte værforhold kan det dannes kondens på metallgjenstander (f.eks. gulv-understellforskruinger) til tross for tilstrekkelig ventilasjon.
- ▷ Det kan også trekke ved skjøter og kanter (f.eks. ved takluker, stikkontakter, påfyllingsstusser, luker osv.).

Kondens

Sørg for stadig tilførsel av frisk luft ved hyppig og målrettet lufting. Kun slik unngår man at det danner seg kondens i kaldt vær, med påfølgende dannelse av jordslag. Når varmeeffekt, luftfordeling og lufting er tilpasset hverandre, oppnår man et behagelig boklima i den kalde årstiden. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Ved lengre lagring bør kjøretøyet luftes godt med jevne mellomrom, særlig om sommeren, på grunn av stillestående, varm luft. Her skal ikke bare innvendige rom, men også rom som er tilgjengelige utenfra, luftes. Når kjøretøyet er parkert i et lukket rom (f.eks. en garasje), skal også oppstillingsplassen luftes. Hvis det oppstår kondens, kan det føre til dannelse av jordslag.

6.5 Vinduer

- ▷ Vinduene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier eller sammenleggbare insektnett. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalousiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen. Blendingsfoldegardinen og den foldbare myggnettingen er laget av tynt vevet stoff. For at blendingsfoldegardinen eller myggnettingen ikke skal bli skadet, føres blendingsfoldegardinen og myggnettingen forsiktig tilbake til utgangsstillingen etter håndtaket.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Ta tak i rullgardinens avslutningslist i midten når du åpner og lukker den. Hvis du ikke tar tak i midten av avslutningslisten, kan det hende at rullegardinen blir klemt og skadd.
- ▷ Når blendingsgardinen eller blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og vinduet. Vinduet kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Dessuten skal vinduet settes i posisjon "langvarig lufting".

- ▷ Steng vinduene før kjøring.
- ▷ Hold vinduene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.

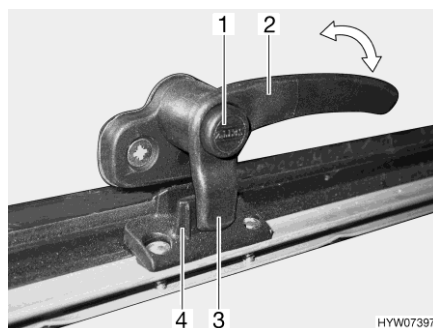

- ▷ Steng alltid vinduene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ På innsiden av akrylglass-dobbeltvinduet kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt kondens. Vinduet er konstruert slik at kondens kan fordampe når utetemperaturen stiger. Det er ingen fare for skader på akrylglass-dobbeltvinduet på grunn av kondens.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.

6.5.1 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

- ▷ Åpne vinduet helt for å frigjøre vindushaken. Frigjøres den ikke, og vinduet lukkes likevel, er det fare for at vinduet kan sprekke på grunn av sterkt mottrykk.
- ▷ Påse at vinduet med åpning utover ikke forvris når det åpnes. Åpne og lukke vinduet jevnt.
- ▷ Låsehåndtaket er utstyrt med en sikringsknapp. Trykk på sikringsknappen for hver betjening av låsehåndtaket.

- 1 Sikringsknapp
- 2 Låsehåndtak
- 3 Låsetappe
- 4 Vinduslåsing

Bilde 41 Låsehåndtak (stilling "lukket")

- For å åpne:*
- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 41,1) og hold den inne.
 - Drei låsehåndtaket (Bilde 41,2) en kvart omdreining mot midten av vinduet.

1 Armer med automatisk låsing

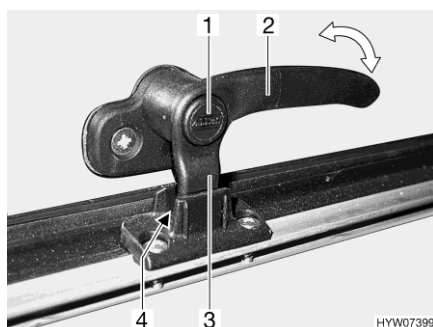
Bilde 42 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

- Åpne vinduet med åpning utover til ønsket stilling. Armen (Bilde 42,1) låses automatisk.

Vinduet med åpning utover blir stående i ønsket posisjon.

For å stenge:

- Åpne vinduet så mye at haken frigjøres.
- Lukk vinduet.
- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 41,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 41,2) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 41,3) på låsehåndtaket ligger helt på innsiden av vinduslåsen (Bilde 41,4).

1 Sikringsknapp
2 Låsehåndtak
3 Låsetappe
4 Vinduslåsing

Bilde 43 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Med låsehåndtaket kan vinduet stilles i to ulike posisjoner:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 43)
- I stilling "lukket" (Bilde 41)

Bring vindu med åpning utover i stilling "langvarig lufting":

- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 43,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 43,2) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv vinduet litt utover.
- Vri låsehåndtaket tilbake igjen. Låsetappen (Bilde 43,3) på låsehåndtaket må gripe inn i utsporingen i vinduslåsen (Bilde 43,4).
- Slipp sikringsknappen (Bilde 43,1).
- Kontroller at sikringsknappen ikke er trykket inn, men at låsehåndtaket er sikret.

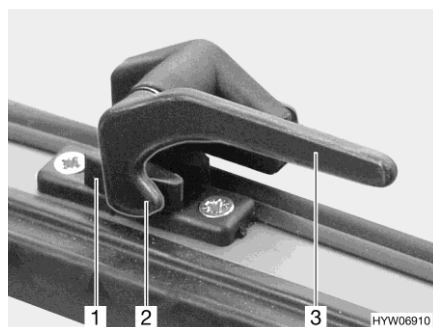
Vinduet med åpning utover skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis vinduet med åpning utover står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør vinduet stenges helt.

6.5.2 Taklukevindu med dreiearm

- ▷ Påse at ruten ikke forvris når taklukevinduet åpnes utover. Åpne og lukke taklukevinduet jevnt.

- 1 Vinduslåsing
- 2 Låsetappe
- 3 Låsehåndtak

Bilde 44 Låsehåndtak (stilling "lukket")

- For å åpne:*
- Drei alle låsehåndtakene (Bilde 44,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.

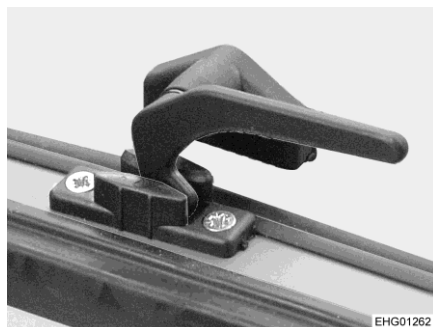

Bilde 45 Dreiearm (taklukevindu)

- Åpne taklukevinduet til ønsket posisjon og fest det med den riflete knappen (Bilde 45).

Taklukevinduet blir stående i ønsket posisjon.

- For å stenge:*
- Skru på den riflete knappen (Bilde 45) helt til haken frigjøres.
 - Lukk taklukevinduet.
 - Drei alle låsehåndtakene (Bilde 44,3) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 44,2) ligger da på innsiden av vinduslåsen (Bilde 44,1).

Bilde 46 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Taklukevinduet kan stilles i 2 forskjellige posisjoner med låsehåndtakene:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 46)
- I stilling "lukket" (Bilde 44)

Bring taklukevindu i stilling "langvarig lufting":

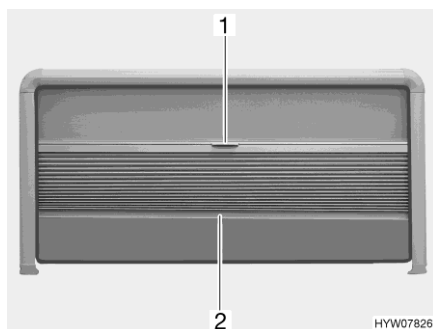
- Vri alle låsehåndtakene (Bilde 46) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv taklukevinduet litt utover.
- Vri alle låsehåndtakene tilbake igjen. Skyv så låsetappen inn i utsparringen i vinduslåsen.

Taklukevinduet skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis taklukevinduet står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør taklukevinduet stenges helt.

6.5.3 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi

Vinduene er utstyrt med blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Blendingsfoldegardin og innsektnettssjalusi er forbundet med hverandre.

- 1 Håndtak, insektnettsjalusi
- 2 Avslutningslist, blendingsfoldegardin

Bilde 47 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi (vindu med åpning utover)

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Ta tak i blendingsfoldegardinen midt på avslutningslisten (Bilde 47,2) og trekk forsiktig nedover.

For å åpne:

- Hold avslutningslisten (Bilde 47,2) til blendingsfoldegardinen på midten og skyv blendingsfoldegardinen forsiktig oppover.

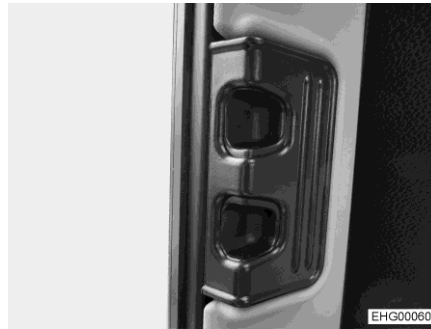
Insektnettsjalusi Insektnettsjalousien er i øvre vindusramme.

- For å stenge:*
- Trekk ned insektnettsjalousien på håndtaket (Bilde 47,1).
 - Forskyv insektnettsjalousien trinnløst.

Når insektnettsjalousien ikke trekkes helt ned, kan blendingsfoldegardinen trekkes til enden av vindusrammen på siden.

- For å åpne:*
- Trekk insektnettsjalousien helt opp på håndtaket (Bilde 47,1).

6.5.4 Blendingsfoldegardin for frontrute, fører- og passasjer-vindu

Bilde 48 Låsehåndtak (passasjer-vindu)

Bilde 49 Blendingsfoldegardin (passasjer-vindu)

- For å stenge:*
- Trykk sammen låsehåndtakene (Bilde 48) og hold dem sammen.
 - Stram til blendingsfoldegardin forsiktig på motsatt side til magnetlåsen holder blendingsfoldegardin (Bilde 49) lukket.

- For å åpne:*
- Trykk sammen låsehåndtakene (Bilde 48) og hold dem sammen.
 - Trykk forsiktig på låsehåndtaket til blendingsfoldegardinen.
 - Løsne låsehåndtaket. Låsen må inngå.

6.6 Takluker

Avhengig av modellen har kjøretøyet takluker med automatisk luftesystem. Når det er montert en takluke uten automatisk luftesystem, skjer den automatiske luftingen via det automatiske luftesystemets soppformede takluker.

- ▶ Ventilasjonsåpningene i det automatiske luftesystemet skal alltid holdes åpne. Luftesystemet må aldri dekkes til, f.eks. med en vintermatte eller blokkeres. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv.

- ▷ Taklukene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalousien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalousiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.

- ▷ Nå blendingsgardinen hhv. blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og takluken. Takluken kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Åpne takluken litt eller sett den i luftstilling.
- ▷ Hold taklukene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.
- ▷ Tråkk ikke på taklukene.
- ▷ Steng taklukene før kjøring.
- ▷ Kontroller at taklukene er stengt før avreise.

- ▷ Steng alltid taklukene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på taklukene 2/3 ved sterkt sollys når kjøretøyet står i ro.

6.6.1 Sveivetakluke (KLAKU)

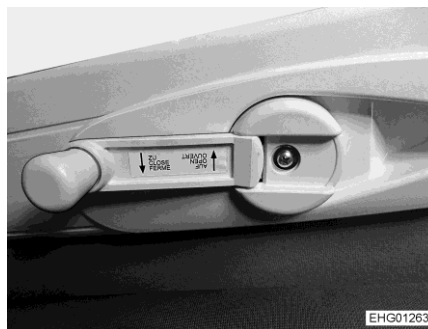

- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i produsentens bruksanvisning som leveres separat.

Takluken er utstyrt med plisségardin (for å mørkne) og myggnetting. Med den integrerte sveiven kan takluken åpnes på den ene siden for lufting.

Bilde 50 Takluke (lukket)

Bilde 51 Sveiv

- Åpne takluke:*
- Fold ut sveiven (Bilde 51) og vri den med urviseren til takluken er i ønsket posisjon.
 - Fold sammen sveiven.

- ▷ Drei kun sveiven til du kjenner en liten motstand. Da er den maksimale åpningsvinkelen på takluken nådd.

- Stenge takluken:*
- Fold ut sveiven (Bilde 51) og vri den mot urviseren til takluken er lukket.
 - Fold sammen sveiven.

Bilde 52 Takluke (plisségardin lukket)

Åpne/lukke
blendingsgardin:

- Ta tak i det forsenkede grepet i håndtaket på plisségardin og trekk den til ønsket posisjon.

Åpne/stenge myggnetting:

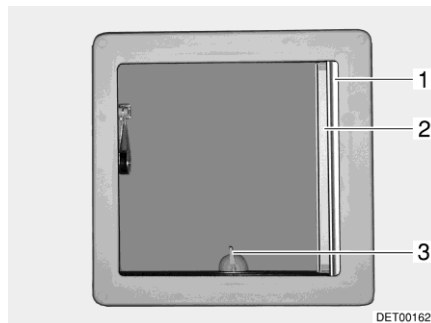
- Ta tak i det forsenkede grepet i håndtaket på myggnettingen og trekk den til ønsket posisjon.

- ▷ Plisségardin og myggnetting kan justeres trinnløst uavhengig av hverandre.

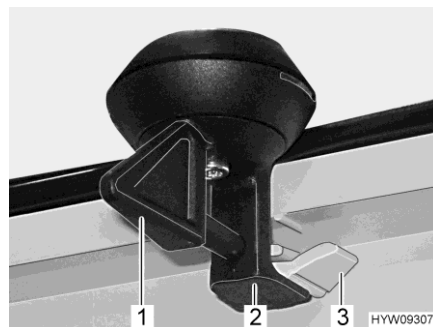
6.6.2 Vippe-takluke

Vippe-takluken kan åpnes en vei. Den kan stilles i tre skråstillinger og en luftstilling.

- 1 Blendingsfoldegardin
- 2 Insektnettsjalusi
- 3 Løftearm

Bilde 53 Vippe-takluke

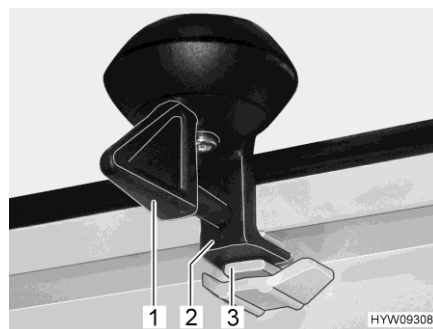

- 1 Løftearm
- 2 Lås
- 3 Haspe

Bilde 54 Lås (vippe-takluke)

- Åpne:**
- Drei løftearmen (Bilde 53,3 hhv. Bilde 54,1) en kvart omdreining.
 - Dra i løftearmen og trykk vippe-takluken opp.

- For å stenge:**
- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
 - Drei løftearmen en kvart omdreining. Låsen (Bilde 54,2) må gli inn i den nedre haspen (Bilde 54,3).

- 1 Løftearm
- 2 Lås
- 3 Utsparing

Bilde 55 Lås (luftestilling)

- Låse i luftestilling:**
- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
 - Drei løftearmen (Bilde 55,1) en kvart omdreining. Låsen (Bilde 55,2) må gli inn i den øvre utsparingen (Bilde 55,3).

- ▷ Ved regn kan vannet komme inn i boenheten hvis vippe-takluken står i luftestilling. Lukk derfor vippe-takluken helt.

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen kan stå i hvilken som helst ønsket posisjon både når vippe-takluken er åpen og når den er stengt.

- For å stenge:**
- Trekk blendingsfoldegardinen (Bilde 53,1) ut og slipp den i ønsket posisjon. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

- For å åpne:**
- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangstilting.

Insektnettsjalusi

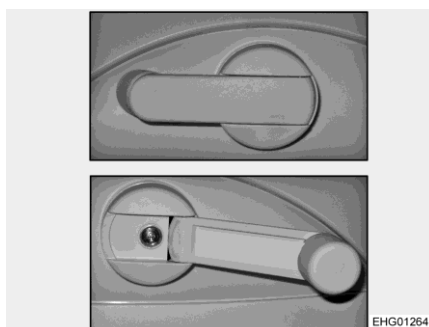

▷ Insektnettsjalusien kan bli skadet hvis den lukkes når vippe-takluken er lukket. Lukk derfor bare insektnettsjalusien når vippe-takluken er åpen.

For å stenge: ■ Trekk insektnettsjalusien (Bilde 53,2) ut til den knepper i lås på motsatt side.

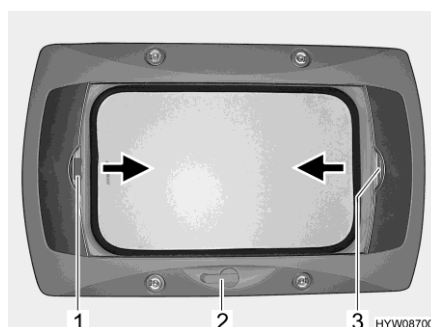
For å åpne: ■ Trykk insektnettsjalusiens stang forsiktig opp. Hakene slipper taket.
 ■ Før insektnettsjalusien forsiktig tilbake til utgangsstilling.

6.6.3 Takluke med sveiveløfting

Bilde 56 Hånd sveiv

Takluken med sveiveløfting kan åpnes med hånd sveiven. For åpning og lukking vippes hånd sveiven opp (Bilde 56, nede). I hvilestilling er hånd sveiven vippt inn (Bilde 56, oppe).

- 1 Håndtak, insektnettsjalusi
- 2 Hånd sveiv
- 3 Håndtak, blendingsfoldegardin

Bilde 57 Takluke med sveiveløfting

For å åpne: ■ Vri hånd sveiven (Bilde 57,2) til det kjennes motstand.

For å stenge: ■ Vri hånd sveiven til takluken med sveiveløfting er stengt. Deretter kan takluken med sveiveløfting låses ved å vri håndtaket to til tre ganger til.
 ■ Kontrollere låsing. Dette gjøres ved å trykke med hånden mot akrylglas-set.

Blendingsfoldegardin Blendingsfoldegardinen kan om ønskelig lukkes. Når blendingsfoldegardinen er låst til insektnettsjalusien, følger insektnettsjalusien med ved lukking av blendingsfoldegardinen.

For å stenge: ■ Trekk blendingsfoldegardinen etter håndtaket (Bilde 57,3) i pilens retning og slipp i ønsket stilling. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne: ■ Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi Når insektnettsjalusien er låst til blendingsfoldegardinen, vil blendingsfoldegardinen følge med når man lukker insektnettsjalusien.

For å stenge: ■ Trekk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 57,1) i pilens retning over til håndtaket på blendingsfoldegardinen (Bilde 57,3) på motsatt side og la det kneppe inn.

For å åpne: ■ Trykk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 57,1) bakover og oppover og heng insektnettsjalusien på blendingsfoldegardinen (Bilde 57,3).

■ Ta tak i håndtaket og før insektnettsjalusien forsiktig tilbake.

6.6.4 Takluke med vifte (Omni-Vent) (tilleggsutstyr)

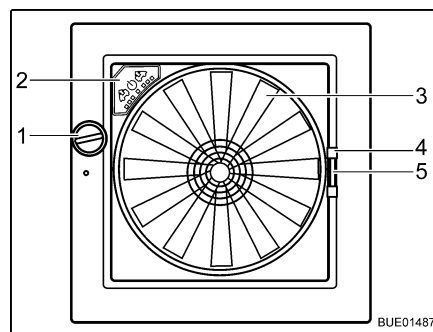

▷ Steng takluken før avreise.

▷ For å beskytte batteriet vil viften gå tilbake til nivå 1 etter én time på nivå 6.

Takluken er utstyrt med insektnettsjalusi, blendingsgardin og en justerbar vifte for ventilasjon og lufting.

- 1 Dreiebryter
- 2 Betjeningsfelt vifte
- 3 Vifte
- 4 Håndtak myggnetting
- 5 Håndtak blending

Bilde 58 Takluke Omni-Vent

For å åpne: ■ Vri dreiebryteren (Bilde 58,1) til den ønskede åpningsvinkelen er nådd.

For å stenge: ■ Vri dreiebryteren (Bilde 58,1) til takluken er helt lukket.

Myggnetting For å lukke og åpne myggnettingen:

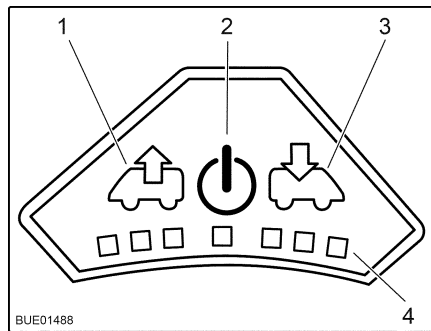
For å stenge: ■ Trekk myggnettingen til den motsatte rammesiden med håndtaket (Bilde 58,4).

For å åpne: ■ Klem sammen håndtaket på myggnettingen. Hakene slipper taket.
■ Ta tak i håndtaket og før myggnettingen forsiktig tilbake.

Blendingsgardin For å stenge og åpne blendingsgardinen:

For å stenge: ■ Klem sammen håndtaket (Bilde 58,5) på blendingsgardinen.
■ Trekk ut blendingsgardinen til ønsket posisjon og slipp. Blendingsgardinen blir stående i denne posisjonen.

For å åpne: ■ Klem sammen håndtaket på blendingsgardinen.
■ Før blendingsgardinen forsiktig tilbake til utgangsstilling.

- 1 Knapp for avtrekk
- 2 På/av-knapp
- 3 Knapp for lufting
- 4 LED

Bilde 59 Betjeningsfelt for viften

Vifte Når takluken er åpen kan boenheten ventileres med viften (Bilde 58,3), som kan stilles i 6-trinn. Viften betjenes fra betjeningsfeltet (Bilde 58,2).

For å slå på: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 59,2). Viften går i komfort-modus (avtrekk med laveste viftehastighet).

Utlufting: ■ For å øke viftehastigheten: Trykk på knappen for avtrekk (Bilde 59,1). Viftehastigheten øker med ett trinn i avtrekksretningen. LED-ene (Bilde 59,4) indikerer hastighetsnivå.

■ For å redusere viftehastigheten: Trykk på knappen for lufting (Bilde 59,3). Viftehastigheten reduseres med ett trinn.

Lufttilførsel: ■ For å øke viftehastigheten: Trykk på knappen for lufting (Bilde 59,3). Viftehastigheten øker med ett trinn i tilførselsretningen. LED-ene (Bilde 59,4) indikerer hastighetsnivå.

■ For å redusere viftehastigheten: Trykk på knappen for avtrekk (Bilde 59,1). Viftehastigheten reduseres med ett trinn.

Boost-funksjon: ■ Trykk og hold knappen for lufting nede i ca. 3 sekunder. Viften skifter til maksimal hastighet for tilførsel av luft. Etter ca. 5 minutter går den automatisk tilbake til tidligere innstilt nivå.

■ Trykk og hold knappen for avtrekk nede i ca. 3 sekunder. Viften skifter til maksimal hastighet for avtrekk av luft. Etter ca. 5 minutter går den automatisk tilbake til tidligere innstilt nivå.

For å slå av: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 59,2). Viften stopper, LED-ene slukkes.

6.7 Dreie seter

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.

- ▷ Førersetet og passasjeretet er delvist del av basiskjøretøyet. I dette tilfellet er dreining av setene beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Stangen til å dreie setet med er plassert ved siden av setet.

Bilde 60 Førersetet og passasjeretet

- Dreie:*
- Still begge armlenene på førersetet/passasjeretet oppover.
 - Skyv førersetet/passasjeretet bakover eller til midtstilling.
 - Betjen låsespaken (Bilde 60) for å snu setet. Setet frigjøres. Dreieretningen kan innstilles etter eget ønske.

6.8 Oppbevaringsrom

- ▶ Overhold sikkerhetsanvisningene (klistremerker) som angir når et rom ikke er tillatt brukt som oppbevaringsrom (f.eks. gassflaskekassen eller rom i nærheten av elektriske ledninger).
- ▶ Overhold den teknisk tillatte totalvekten på fram-/bakakselen og den teknisk tillatte totalvekten (se avsnittet 3.2.3).
- ▶ Det må det ikke oppbevares væsker som avgir helseskadelige gasser i boligrommet.
- ▶ Lukk væskebeholdere tett og sikre de slik at de ikke sklir og faller ned.
- ▶ Tunge gjenstander må alltid oppbevares i gulvområdet og sikres mot å skli. Lettere gjenstander kan også oppbevares trygt på høyereliggende steder.

- ▷ Ikke oppbevar fuktige klær i skap eller oppbevaringsrom.

- ▷ Ved pakking bør det tas hensyn til, hvor lett tilgjengelige de ulike gjenstandene skal være og hvor ofte de brukes.

I kjøretøyet foreligger følgende oppbevaringsmuligheter:

- Dobbeltgulvrområde (tilgjengelig fra innsiden og utsiden)
- Bakre oppbevaringsrom
- Oppbevaringskasser
- Veggskap
- Oppbevaringsmuligheter i våtrommet

- ▷ For å hindre at gjenstander faller ut under kjøring, sikres hyllen i soveområdet (såkalt "S-kurve") og den åpne hyllen i førerhuset med et nett.

6.8.1 Gulvoppbevaringsrom

- ▷ Gulvoppbevaringsrom har maksimalbelastning på 40 kg.

- ▷ Avhengig av utstyret må først et gulvteppesegment legges til siden, for at for gulvoppbevaringsrom skal være tilgjengelige.

Flaten under gulvet er inndelt i flere gulvoppbevaringsrom.

Disse gulvoppbevaringsrommene er tilgjengelige fra boenheten via servicedekslar. Plasseringen av gulvoppbevaringsrommene er modellavhengig.

Bilde 61 Servicedeksel (håndtak senket)

Bilde 62 Servicedeksel (håndtak svingt ut)

- For å åpne:*
- Legg evt. teppegulvsegment til siden.
 - Trykk ned håndtakplaten (Bilde 61) i servicedekselet på den ene siden. Håndtaket (Bilde 62) vipkes opp.
 - Ta av servicedekselet oppover.

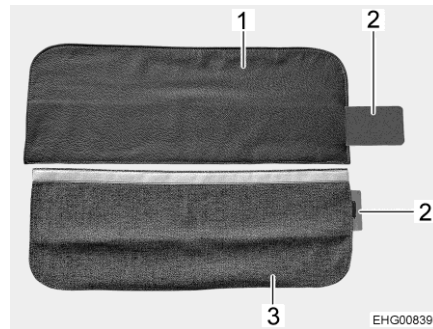
- ▶ Lukk igjen servicedekselet så snart som mulig og forsenk håndtaket. Det består ellers snublefare på grunn av det åpne gulvoppbevaringsrommet eller det utstående håndtaket.
- ▶ Ikke brett teppegulvsegmenter.
- ▶ Ikke la teppegulvsegmenter ligge i rommet. Snublefare!

- For å stenge:*
- Servicedekselet settes inn i rammen på gulvet.
 - Sving håndtaket nedover.

6.9 Sikkerhetsbeltepanel

Når kjøretøyet er parkert, kan nakkestøttene fjernes fra ryggputen på sete-
setet for mer komfortabel sitteplass. Åpningene for nakkestøttene og utskjæ-
ringen for sikkerhetsbeltene kan da dekkes med et sikkerhetsbeltepanel
(Bilde 64).

Sikkerhetsbeltepanelet er laget av skinn (Bilde 63,1) eller av stoff
(Bilde 63,3).

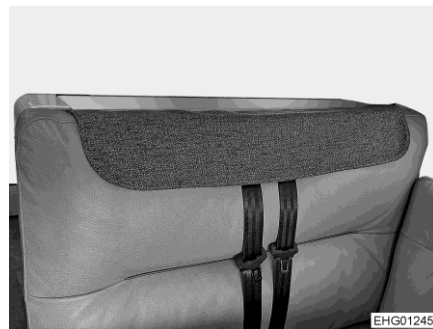

- 1 Sikkerhetsbeltepanel (versjon av skinn)
- 2 Forsterkning
- 3 Sikkerhetsbeltepanel (versjon av stoff)

Bilde 63 Sikkerhetsbeltepanel

*Montere
sikkerhetsbeltepanel:*

- Ta av begge nakkestøttene.
- Skyv forsterkning (Bilde 63,2) helt inn i folden på sikkerhetsbeltepanelet (Bilde 63,1 eller Bilde 63,3).

Bilde 64 Sikkerhetsbeltepanelet montert

- Monter sikkerhetsbeltepanelet over uttaket for sikkerhetsbeltet (Bilde 64).

6.10 Bord

6.10.1 Hevebord

- ▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten (se avsnittet 6.13). Ellers kan bordet bli skadet.

Bordplaten kan flyttes i lengde- og i tverretningen. Man kan bruke løfteme-kanismen til å senke bordet – i tillegg kan det brukes som sengebase.

Bilde 65 Låsehåndtak (hevebord)

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned låsehåndtaket (Bilde 65).
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Trykk låsehåndtaket (Bilde 65) oppover.

Senke bordet:

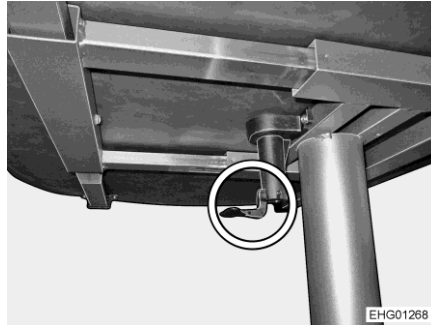
- Hev bordet litt til det stopper.
- Trykk bordplaten ned så langt det går. Bordet forblir i denne posisjonen.

Heve bordet:

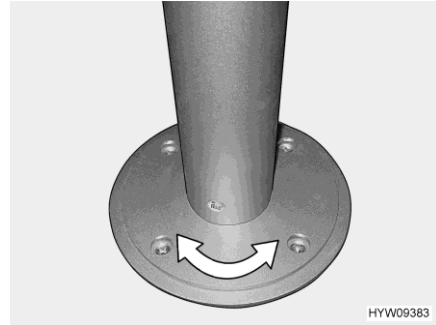
- Trekk bordet helt opp til det stopper. Bordet klikker deretter inn i den til-tenkte låseposisjonen litt under stopperen.

6.10.2 Bord med søylebordben

Bordplaten kan flyttes og dreies i lengde- og i tverretningen. Ominnredning til sengebase er ikke mulig.

Bilde 66 Stang for forskyving av bordplate

Bilde 67 Søylebordben (kan dreies)

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned stangen (Bilde 66).
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Trykk stangen oppover igjen.

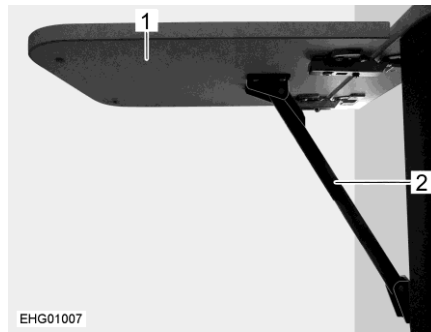
Dreie bordplaten:

- Drei bordplaten til ønsket stilling. For å gjøre dette, må man bruke litt kraft, siden bordplaten dreier seg mot friksjonsmotstanden på søylebordbenet (Bilde 67).

6.10.3 Innfellbart bord i kjøkkenbenken

- ▷ Det innfellbare bordet i kjøkkenbenken er bare beregnet for lett belastning (f.eks. for kjøkkenredskaper). Store, tunge gjenstander må ikke plasseres på det innfellbare bordet i kjøkkenbenken.
- ▷ Ikke sett skjøre gjenstander eller gjenstander som er fylt med væske, på bordplaten. Hvis bordplaten løftes lett opp når man ved uhell kommer borti bordet, kan bordet foldes sammen ved uhell.
- ▷ Innfellbart bord i kjøkkenbenken skal belastes med maks 5 kg.

- 1 Innfellbart bord i kjøkkenbenken
- 2 Teleskopholder

Bilde 68 Innfellbart bord i kjøkkenbenken

For å få større arbeidsflate på kjøkkenet, kan et innfellbart bord på siden av kjøkkenbenken felles opp.

Sette innfellbart bord i kjøkkenbenken i arbeidsstilling:

- Grip bordet (Bilde 68,1) i underkant, og løsne det fra låseposisjon ved å trekke lett i det.
- Skyv bordplaten oppover, inntil festet i teleskopholderen (Bilde 68,2) går i inngrep. Slipp bordplaten.

Sette innfellbart bord i kjøkkenbenken i kjørestilling:

- Ta tak i ytterkanten av bordet (Bilde 68,1) og løft den litt oppover. Bruk den andre hånden til å trekke ned festet på teleskopholderen (Bilde 68,2).
- Sving ned bordplaten, inntil teleskopholderen går i inngrep i holderen.

6.10.4 Anhengsbord med delbar støtteben

- ▷ Maksimalt godkjent belastning av den ekstra bordplaten som er svingt ut er 3 kg.

- 1 Bordplateforlengelse
- 2 Knapp (låsing)
- 3 Nedre holdestang
- 4 Støtteben (nedre del)
- 5 Støtteben (øvre del)
- 6 Bordplate

Bilde 69 Anhengsbord med delbar støtteben

Bordflaten kan utvides ved å svinge ut en ekstra bordplate.

Utvide:

- Trekk knappen (Bilde 69,2) på låsen nedover og sving ut bordplateforlengelsen (Bilde 69,1).

Forminske:

- Sving bordplateforlengelsen (Bilde 69,1) under bordplaten (Bilde 69,6) til du hører at låsen går i lås.

Anhengsbord kan takket være det delbare støttebenet brukes som sengebase.

- Gjør om til en sengebase:
- Løft bordplaten (Bilde 69,6) ca. 45° foran.
 - Trekk den nedre delen av støttebenet (Bilde 69,4) ned og legg til side.
 - Ta bordplaten ut av den øvre holdelisten.
 - Heng inn bordplaten i 45°-vinkel med holderne inn i den nedre holde-
stangen (Bilde 69,3) og sett den på gulvet med den øvre delen av støt-
tebenet (Bilde 69,5).

6.11 TV-anlegg

- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen til utgangsstilling, og deretter sikres de. Hvis skjermholderen er montert i et TV-skap: Lukk TV-skapet.

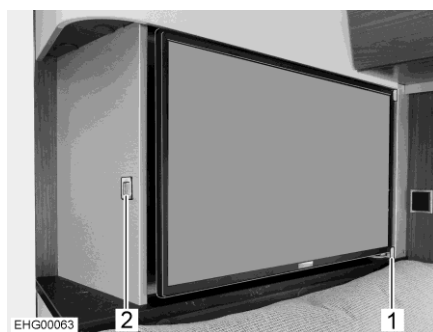
- ▷ Ved utførelse med **HYMER** Smart-Multimedia-System:
Hvis det benyttes et fjernsynsapparat i forbindelse med tilleggsutstyret "**HYMER** Smart-Multimedia-System", må fjernsynsapparatet inneholde følgende data, for å sikre en feilfri funksjon:
 - Fjernsynsapparatets inngangsstrøm i stand-by < 0,5 W
 - Fjernsynsapparatets inngangsstrøm ved drift ≥ 15 W (maks. 30 W)
 - Hodetelefonutgang (3,5-mm-jack-inngang) på fjernsynsapparatet må ha en spenning på 1,2 V_{SS} ved en tredjedel av den maksimale lydstyrket

- ▷ Avhengig av utstyret er kjøretøyet utstyrt med en antenne for mottak av TV-signaler i henhold til DVB T2-standarden. Antennekabelen er allerede lagt til monteringsstedet for flatskjermen og trenger bare å kobles til flatskjermen. Kanalene stilles inn via kanalsøket på TV-apparatet. Avhengig av sted og omgivelsene kan type og antall kanaler variere.

Flatskjerm, integrerte

Flatskjermen sikres sidelengs med en styreskinne (Bilde 70,1).

- 1 Styreskinne
- 2 Opplåsingsknapp

Bilde 70 Flatskjerm

Flatskjermens plassering:

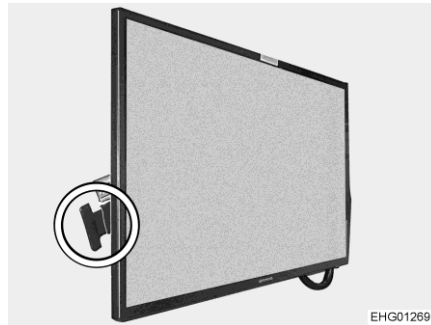
- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 70,2).
- Dra flatskjerm med styreskinne (Bilde 70,1) i ønsket posisjon.
- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og still inn ønsket helling.

Sette flatskjermen i utgangsposisjon:

- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og redd den ut.
- Skyv tilbake flatskjermen til den går i sidelengs stilling i styreskinnen (Bilde 70,1).

Flatskjermen, kan skyves til sidene

Flatskjermen kan flyttes sidelengs på en skinne.

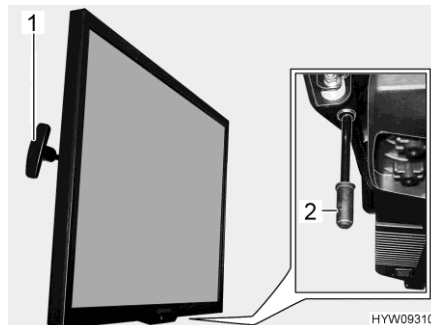
Bilde 71 Håndtak for å låse opp flatskjermen

Skyve flatskjerm:

- Trykk håndtaket (Bilde 71) i retning av flatskjermen og hold det inne. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

Flatskjerm, kan skyves

Flatskjermen kan flyttes opp og ned eller sidelengs.

- 1 Håndtak (høydeinnstilling opplåsing)
- 2 Håndtak (sideinnstilling opplåsing)

Bilde 72 Flatskjerm

Juster flatskjermhøyden:

- Dra i håndtaket (Bilde 72,1) og hold det. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen ned i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

Skyv flatskjermen til sidene:

- Trekk ned håndtaket (Bilde 72,2) og hold det. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

6.11.1 Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering

- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

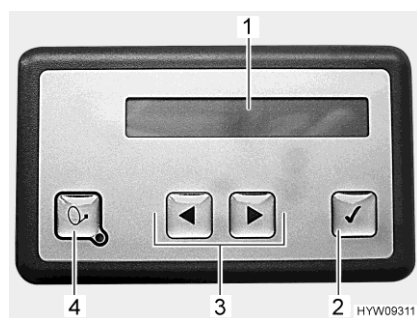

- ▷ Ved innkobling av tenningen kjører antennen selvstendig inn i løpet av kort tid og går så i lås. Føreren må likevel kontrollere at antennen er i forskriftsmessig posisjon før kjøring.
- ▷ Kjør inn satellittantennen ved sterk vind eller storm.
- ▷ Kjøretøy med satellittantenne må ikke vaskes i børstevasker, vaskegate eller med høytrykksspyler.

- ▷ Kjøretøyet må stå i ro mens satellittsøket pågår.
- ▷ Sørg for "fri sikt i retning syd". Sett fra Europa står alle satellitter omtrent til syd.
- ▷ Satellittmottak er kun mulig når antennen er rettet direkte mot den ønskede satellitten, og sikten ikke er sperret av hindringer.
- ▷ Satellittanlegget kan innstilles på betjeningsdelen. Se hertil bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Når oppstillingsstedet stilles inn ved hjelp av listen over land, går satellittsøket raskere.

Satellittantennen posisjoneres automatisk på en forhåndsinnstilt satellitt, når mottakssystemet befinner seg innenfor rekkevidden til denne satellitten. Drift av satellittanlegget er ikke mulig når tenningen er slått på.

- 1 Belyst display
- 2 Knapp OK
- 3 Frem/tilbake-knapp
- 4 På/av-knapp

Bilde 73 Betjeningsdel (satellittanlegg)

Monteringssted for betjeningsdel

Betjeningsdelen er montert i et veggskap over sittegruppen.

Det belyste displayet viser informasjonen for den aktuelle driftstilstanden til satellittanlegget. For å spare batteriet, slukker belysningen etter en viss tid.

Innkobling, oppstilling og posisjonering:

- Slå på mottakeren. Satellittantennen retter seg opp automatisk etter oppstart av mottakeren (inntil 90 sekunder).
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen.

- ▷ Satellittanlegget starter søket med det sist innstilte oppstillingsstedet. Når oppstillingsstedet til kjøretøyet er endret, startes det helautomatiske satellittsøket. Når satellitten er funnet, kommer automatisk den valgte TV-kanalen opp.

Utkobling, innkjøring:

- Slå av mottakeren. Satellittanlegget går inn i hviletilstand. Alt etter innstilling forblir satellittantennen utkjørt eller kjøres inn.
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen. Satellittantennen kjører inn.

Stoppe satellittantennen:

- Trykk på OK-knappen. Bevegelsen til satellittantennen stoppes omgående.

Velge og endre innstillinger:

- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, frem til ønsket meny punkt vises.
- Trykk på OK-knappen. Meny punktet aktiveres.
- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, for å endre innstillinger.
- Trykk OK-knappen, for å lagre innstillinger.
- Trykk på/av-knappen, for å forlate meny punktet uten å lagre.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

6.12 Belysning i boenheten

Flere LED-striper (omgivelsesbelysning) og innfelte spotlys (arbeidsbelysning) er innebygd i kjøretøyet. I tillegg kan pendellampe og leselampe monteres på forskjellige steder etter behov (strømforsyning via lysuttak).

LED-lamper er økonomiske, vedlikeholdsfrie og har en svært lang levetid. Det er vanligvis ikke nødvendig å skifte lyspære.

- ▷ Hvis en LED-lampe er defekt, kontakt en autorisert forhandler.

All belysning kan styres individuelt via HYMER Connect-appen eller 7"-panelet. Med dette kan ulike lysscenerier lagres.

Multi-lysbrytere (Bilde 74) er dessuten installert på forskjellige steder i kjøretøyet, som lysene kan slås av og på med individuelt.

Bilde 74 Multi-lysbryter

6.12.1 Lysbryter

Betydningen av brytersymbolene tilhørende multi-lysbyterne er forklart i tabellen nedenfor.

Brytersymbol	Betydning
	Hovedlysbyter (slår av all belysning)
	Pendellampe
	Innfelte spotlys / inngangsglys / LED-striper i pop-up eller sovetak
	Sokkelbelysning kjøkken / baldakinbelysning
	Lys i trinnsjakten / arbeidslys kjøkken / LED-striper til markise
	Trappetrinnsbelysning

Lampene kan slås av og på og dimmes med lysbryterne.

Slå på lampe: ■ Trykk på lysbryter.

Dim lampe: ■ Trykk på lysbryteren til ønsket lysstyrke er nådd.

- ▷ Hvis lysstyrken ble økt da siste endring ble gjort, vil lampen nå bli lysere. For å redusere lysstyrken, slipp bryteren et øyeblikk, trykk på nytt og hold. Lampen vil nå dimmes.
- ▷ Hvis lysstyrken ble redusert da siste endring ble gjort, vil lampen nå bli svakere. For å øke lysstyrken, slipp bryteren et øyeblikk, trykk på nytt og hold. Lampen vil nå bli lysere.

Slå av lampe: ■ Trykk på lysbryter.

6.12.2 Koble til lampe

- Heng lampen på ønsket sted.
- Plugg støpsel inn i nærmeste kontakt for lys.

Lampene kan betjenes med tilhørende lysbrytere eller via HYMER Connect-appen.

6.12.3 Pendellampe

- ▷ Før avreise må man ta av pendellampen og lagre den trygt.

Pendellampen kan festes på forskjellige steder i kjøretøyet etter behov:

- i taket over sittegruppen i boenheten
- i en åpning i gulvet på soveområdet

Ved bruk i åpningen i gulvet på soveområdet, kan pendellampen plasseres slik at den lyser enten oppover eller nedover.

Bilde 75 Pendellampe

Bilde 76 Kombinasjonsuttak for lamper og USB

- Plasser pendellampen (Bilde 75) der hvor du ønsker.
- Koble kabelen til pendellampen til nærmeste 12 V-stikkontakt (Bilde 76,1).
- Koble inn pendellampen med tilhørende lysbryter (symbol: .

- ▷ Etter eget ønske kan ytterligere pendellamper legges til som originalt tilbehør fra ettersalgsservicen. Alle pendellamper slås på via en bryter.

6.12.4 Mobil leselampe

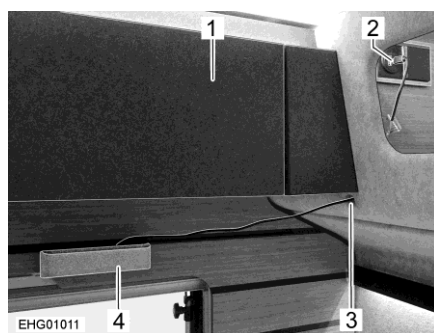
Mobil leselampe kan festes til multifunksjonsskinnene i kjøretøyet. Et hvilket som helst antall ekstra leselamper kan legges til som tilbehør fra menyen for ettersalg.

Koble til leselampe:

- Heng den mobile leselampen på ønsket sted i en av multifunksjonsskinnene.
- Sett 12 V-støpselet til den mobile leselampen inn i nærmeste 12 V-stikkontakt.
- Heng den mobile leselampen på tilhørende lysbryter på en av multifunksjonsskinnene.

Monteringssted 12 V stikkontakt i bakre område

12 V-stikkontakt (Bilde 77,2) for leselampen (Bilde 77,4) i bakre område er bak overskapet (Bilde 77,1) bak en åpning (Bilde 77,3) i veggkledningen (filt).

- 1 Overskap
- 2 12 V-stikkontakt
- 3 Åpning for kabel
- 4 Leselampe

Bilde 77 Leselampe i bakre område

- Før 12 V-støpselet via åpning (Bilde 77,3) i veggkledningen og plugg inn 12 V-stikkontakten (Bilde 77,2).

6.13 Ominnredning til senger

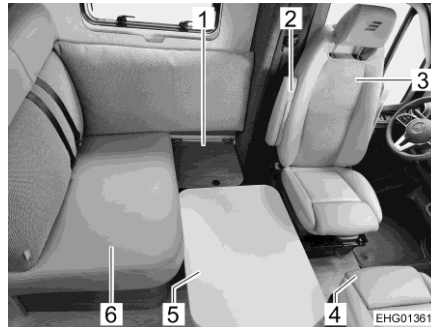
- ▷ Avhengig av modell kan sittegruppene ominnredes til ekstra senger.
- ▷ Sittegruppen kan avhengig av modellen avvike i form og plassering fra den som vises her.
- ▷ Avhengig av modell må en eller flere ekstraputer brukes. Disse ekstraputene er ikke en del av standardutstyret på alle modeller.
- ▷ Før ombygging av bord til sengebase: Løft opp eller fold opp sitteputene, slik at bordplaten ikke treffer dem når den beveges.

6.13.1 Ekstra sovemulighet med inkludering av førerasetet

- ▷ Oppbevar sitteputen trygt før turen.

Sittegruppen til ML-T kan gjøres om til en ekstra sovemulighet ved å inkludere førerasetet. Dette krever ekstraputer, som avhengig av modell ikke er en del av standardutstyret. Avhengig av modell er putene plassert i det bakre oppbevaringsrommet eller i den høyre sengebenken.

- 1 Hylle for liten pute
- 2 Armlene
- 3 Fører sete
- 4 Passasjer sete
- 5 Bordplate hevebord
- 6 Sittegruppe

Bilde 78 Sittegruppe forberedt for ombygging

- ▷ Pass på at bordplaten ikke gnisser mot sitteputene. Putetrekkene kan bli skadet.

Forberede sittegruppe:

- Vri førerasetet (Bilde 78,3) og passasjerasetet (Bilde 78,4) 90° slik at ryggstøene vender mot fører- eller passasjer døren.
- Skyv førerasetet og passasjerasetet så langt det går mot fører- eller passasjer døren.
- Sving alle armlener (Bilde 78,2) opp.
- Fjern den lille puten fra hyllen (Bilde 78,1).

- 1 Fører sete
- 2 Liten pute
- 3 Passasjer sete

Bilde 79 Sittegruppe med liten pute

- Legg om ønskelig puten (Bilde 79,2) mellom førerasetet (Bilde 79,1) og passasjerasetet (Bilde 79,3).
- Løsne bordplaten (Bilde 78,5) til hevebordet (se avsnitt 6.10).
- Skyv bordplaten mellom sittegruppen (Bilde 78,6) og førerasetet (Bilde 78,3).
- Løft bordplaten.

- Trykk ned bordplaten til underkanten av sitteputen er synlig.
- Lås bordplaten.

- 1 Første ekstrapute
- 2 Andre ekstrapute

Bilde 80 Ombygd sittegruppe

Legge på ekstraputer:

- Legg den første ekstraputen (Bilde 80,1) på bordet mellom sittegruppen (Bilde 78,6) og førersetet (Bilde 78,3).
- Legg den andre ekstraputen (Bilde 80,2) på flaten til førersetet (Bilde 79,1), liten pute (Bilde 79,2) og passasjerstet (Bilde 79,3).
- Fjern ved behov ryggputen til sittegruppen.

6.13.2 Liggeflateforlenger enkelt seng (XXL-senk) bak

Liggeflaten til den høyre enkelt sengen kan forlenges.

Bilde 81 Liggeflateforlenger med ekstrapute

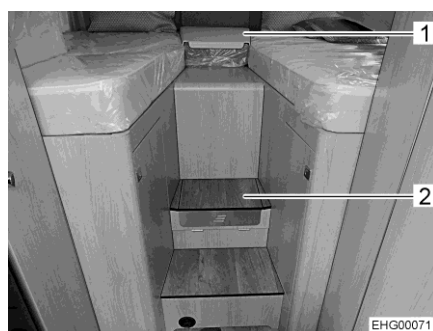
- Plasser ekstraputen (Bilde 81) på hyllen over den halvhøye klesskapet.

6.13.3 Utvidelse, bakre seng

- ▷ Maksimal belastning på den lange hyllen (Bilde 83) er 80 kg.
- ▷ Bruk den lange hyllen kun med ekstraputer på toppen.
- ▷ Følg anvisningene på etikettene.

De to enkeltsengene bak kan bygges om til en sammenhengende liggeflate.

- 1 Kort hylle
- 2 Klaff

Bilde 82 Kort hylle (på hodeenden)

- Øk liggeflaten:*
- Fjern den korte hyllen (Bilde 82,1).

Bilde 83 Lang hylle (opphengt)

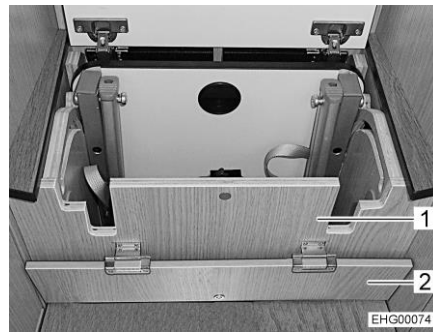
- Heng den lange hyllen (Bilde 83) på kanten til enkeltsengene.
- Legg ekstraputen på hyllen.

- 1 Klaff
- 2 Deksel

Bilde 84 Stigtrinn (lukket)

- Legg sammen stigen:*
- Åpne klaffen (Bilde 84,1 og Bilde 82,2).
 - Ta av dekselet (Bilde 84,2).

- 1 Trinn stige
- 2 Smal klaff

Bilde 85 Stigtrinn (åpnet)

- Trekk den smale klaffen (Bilde 85,2) fremover.
- Sving foten av stigen (Bilde 85,1).

- 1 Stang

Bilde 86 Stigen (legg sammen)

- Fell ut stengene (Bilde 86,1) helt og legg dem på bakken.

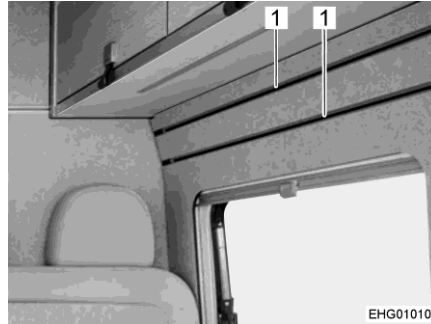

- ▷ Avhengig av utstyret finnes det et sikkerhetsnett. Hvis det finnes et sikkerhetsnett, skal også dette brukes.

6.14 Multifunksjonsskinne

- ▷ Før avreise så fjern alle hengende elementer og oppbevar dem trygt.

1 Multifunksjonsskinne

Bilde 87 Multifunksjonsskinner i boenheten (eksempel)

Kjøretøyets boenhet er utstyrt med multifunksjonsskinner (Bilde 87,1), f. eks. over stuevinduet, på soveromsveggen og over koketoppen.

Multifunksjonsskinnene har aluminiumsprofiler som ulike opphengselementer kan henges i.

Eksempler på opphengingselementer (utvalg):

- Leselampe
- Krydderbøsse
- Krok til klesplagg
- Hylle

- ▷ Opphengingselementer er tilgjengelig som tilbehør i ettersalgsservicen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om gassanlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de gassdrevne apparatene i kjøretøyet er beskrevet i kapittel 9.

7.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Hvis ingen DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gass- eller dieseldrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.

- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

7.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres når hovedventilen er lukket, og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før du fjerner gasstrykkregulatoren eller gasslangen fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjengen. Ikke trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobil. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.

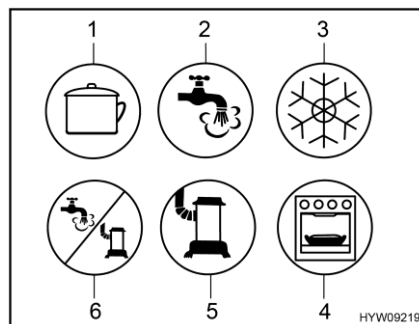

- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 6 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.) Unntak: I spesialmodellen CrossOver kan man kun bruke gassflasker på 5 kg.
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

- ▷ Skrueforbindelser på gassflaskene har som regel venstregjenger.
- ▷ For gassdrevne apparater må gasstrykket reduseres til 30 mbar.
- ▷ Koble en ujusterbar gasstrykkregulator med sikkerhetsventil direkte på flaskeventilen.
- ▷ Gasstrykkregulatoren reduserer gasstrykket i gassflasken til gassapparatets driftstrykk.
- ▷ For påfylling og tilkobling av gassflasker i Europa fører tilbehørsforretninger passende euro-påfyllingssett hhv. euro-flaskesett.
- ▷ Ytterligere informasjon fås hos forhandlere eller servicestasjoner.
- ▷ I Tyskland må avtakbare gassflasker kun fylles av autorisert fagpersonell i fyllleanlegg. Følg de nasjonale forskriftene i alle land.

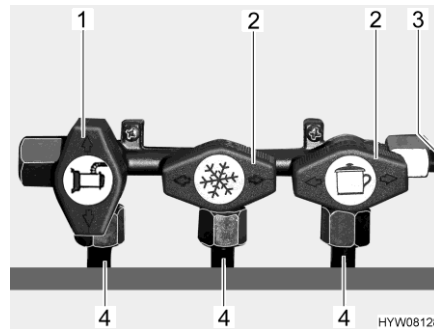
7.3 Gassavstengeventiler

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 88 Mulige symboler på gassavstengeventilene

I kjøretøyet er det en gassavstengeventil (Bilde 88) for hvert gassapparat. Gassavstengeventilene befinner seg under kokelassen.

- 1 Gassavstengeventil åpnet
- 2 Gassavstengeventil stengt
- 3 Gasstilførselsledningen
- 4 Ledning til gassapparatet

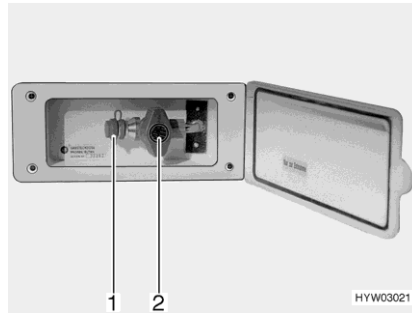
Bilde 89 Posisjon gassavstengeventiler (eksempel)

- For å åpne:*
- Still gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet parallelt (Bilde 89,1) mot ledningen (Bilde 89,4) som fører til gassapparatet.
- For å stenge:*
- Still gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet på tvers (Bilde 89,2) mot ledningen (Bilde 89,4) som fører til gassapparatet.

7.4 Ekstern gasstilkobling

- ▶ Dersom den eksterne gasstilkoblingen ikke brukes, skal gassavstengeventilen alltid stenges.
- ▶ Det må kun kobles gassapparater med passende adaptere til ekstern gasstilkoblingen.
- ▶ Kople kun til eksterne gassapparater som er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Etter tilkoblingen og når gassavstengeventilen er åpnet, må det påses at det ikke siver ut gass fra koblingspunktet. Er den eksterne gasstilkoblingen ikke tett, strømmer gass ut. Steng straks gassavstengeventilen og gassflaskens hovedventil. Den eksterne gasstilkoblingen må kontrolleres på autorisert fagverksted.
- ▶ Under tilkobling av et eksternt gassapparat må det påses at det ikke er noen tennkilder i nærheten av den eksterne gasstilkoblingen.
- ▶ Bare koble et gassapparat til den eksterne gasstilkoblingen. Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen som mateledning (tilkobling av en ekstra gassflaske).
- ▶ Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen til påfylling av gassflaskene. Ta hensyn til klistremerket på den eksterne gasstilkoblingen.

- 1 Tilkoblingspunkt
- 2 Gassavstengeventil

Bilde 90 Ekstern gasstilkobling (gassavstengeventiler stengt)

Avhengig av modellen befinner den eksterne gasstilkoblingen seg bak eller på venstre hhv. høyre side av bilen.

- Koble til det eksterne gassapparatet på tilkoblingspunktet (Bilde 90,1).
- Åpne gassavstengeventilen (Bilde 90,2).

7.5 Gasskaputtrekk

- ▷ Bakre oppbevaringsrom-klaff må ikke åpnes når gasskaputtrekket er helt trukket ut. Ellers vil gasskaputtrekket kollidere med klaffen på bakre oppbevaringsrom.

For å gjøre det enklere å skifte gassflaske, er gassflaskene og omkoblingsanlegget DuoControll (tilleggsutstyr) plassert i et uttrekkbart gasskap.

Bilde 91 Gasskaputtrekk

Bilde 92 Knapp med sperrelås

Trekke ut gasskapet:

- Åpne luken (Bilde 91) til gasskapet.
- Trekk knappen (Bilde 92) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Trekk ut gasskaputtrekket (Bilde 91) til knappen låses igjen. Gasskaputtrekket er nå låst i denne posisjonen.

Skifte gassflaske:

- Skift gassflasken som beskrevet i avsnitt 7.8.

Bilde 93 Gasskaputtrekk i posisjon for utskifting

Skyve inn gasskapet:

- Trekk knappen (Bilde 92) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Skyv gasskaputtrekket (Bilde 93) inn til knappen låses igjen.
- Lukk luken.

7.6 Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- ▷ Kontrollsystemet og slangene må skiftes ut senest 10 år etter produksjonsdatoen. Brukeren er ansvarlig for dette.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS er ikke tilgjengelig for kjøretøy med dieselvarmer.

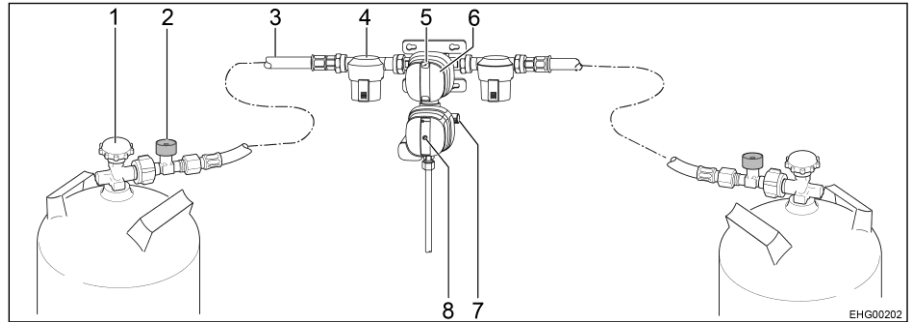
DuoControl CS er et sikkerhetssystem for gasstrykkregulering med automatisk omkobling, beregnet på gassanlegg med to flasker og med kollisjons-sensor. DuoControl-kontrollsystemet kobler automatisk om gasstilførselen fra driftsflasken til reserveflasken når driftsflasken er tom eller ikke er driftsklar lenger. På denne måten kan gassforbrukerne fortsatt være i drift. DuoControl-kontrollsystemet er egnet for alle kommersielle gassflasker med flytende gass (propan/butan) med et trykk på 0,7 til 16 bar.

DuoControl-kontrollsystemet garanterer et konstant gasstrykk for gassapparatene, uavhengig av typen gassflasker.

Ved ulykker avbrytes gasstilførselen automatisk av kollisjons-sensoren i DuoControl-kontrollsystemet.

Gassflaskene er tilkoblet med høytrykksslanger. En slangebruddsikring forhindrer gasslekkasje hvis det oppstår skade på slangene.

Bruk av gassdrevne enheter under kjøring er tillatt i hele Europa, når kjøretøyet er utstyrt med et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjonssensor og høytrykksslanger med slangebruddsikring.

Bilde 94 Sikkerhetsgasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- 1 Hovedventil
- 2 Slangebruddsikring
- 3 Høytrykkslange
- 4 Gassfilter
- 5 Statusindikering – driftsflaske/reserveflaske (grønn/rød)
- 6 Dreiebryter for omkobling av driftsflaske/reserveflaske
- 7 Skruhetten (testtilkobling)
- 8 Nullstillingsknapp for kollisjonssensoren (gul)

Anleggets oppbygging

DuoControl-kontrollsystemet består av en omkoblingsventil og en kollisjonssensor. DuoControl-kontrollsystemet er montert mellom høytrykkslangene (Bilde 94,3) med slangebruddsikring (Bilde 94,2). Med dreiebryteren (Bilde 94,6) på omkoblingsventilen kan du bestemme hvilken gassflaske som skal brukes som driftsflaske, og hvilken som skal brukes som reserveflaske.

Statusen på gassforsyningen vises i sevinduet (Bilde 94,5):

- Grønn: Driftsflaske
- Rød: Reserveflaske.

Bruk av kun én gassflaske er tillatt, men da må den åpne tilkoblingen tildekkes med et bilddeksel.

Kollisjonssensor

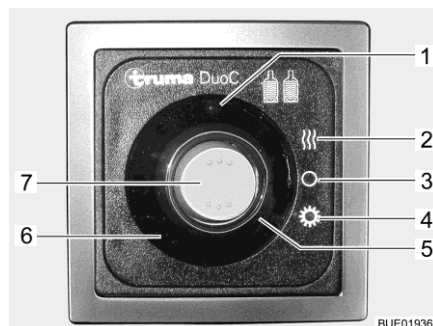
Kollisjonssensoren stenger av gasstilførselen ved kraftige sammenstøt (f.eks. ulykker). Man kjenner igjen driftstilstanden til kollisjonssensoren på stillingen til den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8):

- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8) er trykket inn, er kollisjonssensoren klar til drift.
- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8) står ut, er kollisjonssensoren **ikke** klar til drift. Igangsetting, se under.

Slangebruddsikring

Slangebruddsikringen (Bilde 94,2) stenger av gasstilførselen hvis den tilkoblede slangen skades. Slangebruddsikringen må aktiveres ved å trykke på den grønne knappen.

Eis-Ex DuoControl-kontrollsystemet kan varmes opp (Eis-Ex). Hvis vinterdrift er innstilt på betjeningsdelen, varmes DuoControl-kontrollsystem automatisk opp. Dermed unngås feil i gassanlegget på grunn av frost.

- 1 Gul kontrolllampe - Eis-Ex
- 2 Posisjonen vinterdrift
- 3 Posisjonen AV
- 4 Posisjonen sommerdrift
- 5 Rød kontrolllampe driftsflasken er tom
- 6 Grønn kontrolllampe tilførsel fra driftsflasken
- 7 Vippebryter

Bilde 95 Betjeningsdel (DuoControl)

Betjeningsdel Betjeningsdelen viser statusen til driftsflasken. Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 95,6) lyser, betyr det at driftsflasken er full. Hvis den røde kontrollampen (Bilde 95, 5) lyser, betyr det driftsflasken er tom. Gassforsyningen foregår deretter via reserveflasken.

Når varmeanlegget til DuoControl-kontrollsystem (Eis-Ex) er aktiv, lyser den gule kontrollampen Eis-Ex (Bilde 95,1).

I tillegg brukes betjeningsdelen (Bilde 95) til å stille inn sommerdrift eller vinterdrift.

Innstilling av sommerdrift: ■ Trykk vippebryteren (Bilde 95,7) nede (posisjonen sommerdrift (Bilde 95,4)).

Innstilling av vinterdrift: ■ Trykk vippebryteren (Bilde 95,7) oppe (posisjonen vinterdrift (Bilde 95,2)).

Ta i bruk:

- Koble til gassflasker.
- Med dreiebryteren (Bilde 94,6) på omkoblingsventilen velger du gassflasken som først skal brukes (driftsflasken). Drei dreiebryteren alltid til stopp.
- Åpne gassflaskenes hovedventiler (Bilde 94,1).
- Trykk og hold inne den grønne knappen for slangebruddsikring (Bilde 94,2) i ca. 5 sekunder. Du vil se den grønne markeringen i sevinduet (Bilde 94,5).
- Når kollisjonssensoren er blitt utløst (den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8) står ut):
Trykk kraftig inn den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8), drei den lett med urviseren og hold den inne i 5 sekunder. Sikre at nullstillingsknappen blir værende i nedtrykket stilling ("driftsklar").
Hvis det ikke er mulig, må anlegget tilbakestilles på følgende måte: Bruk Torx-innsats T20 på den medfølgende skruhjelpen til å støtte dreibevegelsen.

For å slå av:

- Sett vippebryteren (Bilde 95,7) i posisjonen AV (Bilde 95,3). Kontrollampene slukker.
- Lukk gassflaskenes hovedventiler (Bilde 94,1).

Bytte gassflasker

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Bruk den medfølgende skruhjelpen for å skru av og på høytrykksslange-ene. Med skruhjelpen kan du oppnå nødvendig tiltrekkingsmoment, og det forhindrer at skrueforbindelsen blir skadd av feil verktøy.
- ▷ Hvis det finnes et gassfilter, må filterputen også byttes ut hver gang gassflasken byttes ut (se avsnittet 7.7).

Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 95,6) slukkes under drift og den røde kontrollampen (Bilde 95,5) begynner å lyse, er driftsflasken tom og må skiftes ut. Du vil se den røde markeringen i sevinduet (Bilde 94,5) til den tilhørende gassflasken. Reserveflasken forsyner gassforbrukeren videre med gass.

En tom gassflaske kan også skiftes ut mens gassapparatet er i bruk.

Skifte gassflaske:

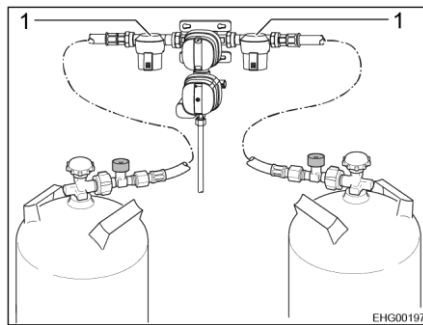
- Vri dreiebryteren (Bilde 94,6) til den stopper, i samme retning som gassflasken som brukes for øyeblikket. Da blir denne gassflasken driftsflasken, og den tomme gassflasken blir reserveflasken. Markeringen i sevinduet (Bilde 94,5) endres fra rød til grønn.
- Steng hovedventilen (Bilde 94,1) på den tomme gassflasken. Vær oppmerksom på pilens retning.
- Skru høytrykksslangen av den tomme gassflasken (som regel venstregjenge).
- Løsne remmene og ta ut den tomme gassflasken.
- Sett en full gassflaske i gasskapet og fest den med remmene.
- Koble høytrykksslangen til fylt gassflaske (som regel venstregjenge).
- Åpne hovedventilen på gassflasken.
- Trykk på den grønne knappen på slangebruddsikringen (Bilde 94,2).

7.7 Gassfilter

- ▷ Hvis gassstrykkregulatoren svikter på grunn av oljeutslipp eller fremmedlegemer, finnes det ingen garanti for gassstrykkregulatoren.

Gassfilteret (Bilde 96,1) må kontrolleres regelmessig. Ved bytte av gassflaske må filterputen byttes ut (se avsnittet 12.5).

1 Gassfilter

Bilde 96 Gassfilter

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

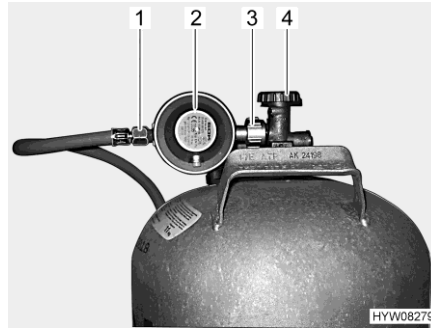
7.8 Å bytte gassflaske

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra tilkoblingspunktet. Spray tilkoblingspunktet med en lekkasjesøkingspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Fremgangsmåten som beskrives i påfølgende del, gjelder for kjøretøy som er utstyrt med en enkel gasstilkobling. Når kjøretøyet er utstyrt med et kontrollsystem: Ved skifte av gassflasken, må man gå frem slik det står beskrevet for kontrollsystemet.

- 1 Gasslange
- 2 Gasstrykkregulator
- 3 Fingerskrue
- 4 Hovedventil

Bilde 97 Tilkobling gassflaske

- Åpne luken til gasskapet.
- Steng hovedventilen (Bilde 97,4) på gassflasken. Vær oppmerksom på pilens retning.
- Hold fast gasstrykkregulatoren (Bilde 97,2) og åpne fingerskruen (Bilde 97,3) (som regel venstregjenge).
- Fjern gasstrykkregulatoren med gasslange (Bilde 97,1) fra gassflasken.
- Løsne remmene og ta ut gassflasken.
- Sett den fulle gassflasken inn i gasskapet.
- Fest gassflasken med remmene.
- Sett gasstrykkregulatoren (Bilde 97,2) med gasslangen (Bilde 97,1) på gassflasken og trekk til fingerskruen (Bilde 97,3) (som regel venstregjenge). Ikke trekk for hardt til.
- Lukk luken til gasskapet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om det elektriske anlegget i kjøretøyet. Betjeningen av de elektrisk drevne apparatene i boenheten beskrevet i kapittel 9.

8.1 Generelle sikkerhetsanvisninger

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Alle elektriske apparater (f.eks. mobiltelefoner, radioer, fjernsynsapparater eller DVD-spillere) som er ettermontert i kjøretøyet og som brukes under kjøring, må være CE-merket og i samsvar med ECE-R10. Ta kontakt med et autorisert verksted.

Dette er den eneste måten å sikre kjøretøyets funksjonssikkerhet under kjøring. Hvis dette ikke skjer kan kollisjonsputen bli utløst eller elektronikken i kjøretøyet bli forstyrret.

- ▷ Forsinkelser i sending eller videresending av elektriske impulser etter start av kjøretøyet er mulig.

Styreenheten på basiskjøretøyet frigir først signalet D+ når motoren har nådd full effekt. Dette kan f.eks. vare i inntil 15 sekunder ved kaldstart om vinteren.

Derfor avgis varselsignaler (f.eks. "Stigtrinn kjørt ut") av og til med en forsinkelse.

Også automatisk inntrekking av en satellittantenne kan bli forsinket.

- ▷ I tordenvær må for sikkerhets skyld 230 V-tilkoblingen kobles fra og antennene må trekkes inn for å beskytte de elektriske apparatene.

8.2 Begrep

Hvilespenning

Hvilespenning er batteriets spenning i hviletilstand, dvs. når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

- ▷ Før målingen må batteriet være litt i ro. Etter siste lading eller siste strømforbruk fra forbrukere må du derfor vente ca. 2 timer før hvilespenningen måles.

Hvilestrøm

Enkelte elektriske forbrukere, som f.eks. kontrollampen, TV-anlegg eller USB-stikkontakter, krever konstant strøm, og kalles derfor også kontinuerlig innkoblede forbrukere. Denne hvilestrømmen finnes også når apparatet er slått av.

Fullstendig utlading

Det er fare for fullstendig utlading av batteriet når et batteri belastes av innkoblede forbrukere og av hvilespenning og hvilestrømmen faller under 12 V.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

Kapasitet Kapasitet er elektrisitetsmengden som et batteri kan mate. Kapasiteten til et batteri angis i amperetimer (Ah). Som regel brukes den såkalte K20-verdien til dette. K20-verdien angir hvor mye strøm et batteri kan levere over en tidsperiode på 20 timer, uten at det tar skade av det. Hvis et batteri kan avgi f.eks. 4 ampere i 20 timer, har det en kapasitet på $4 \text{ A} \times 20 \text{ h} = 80 \text{ Ah}$. Hvis det trekkes mer strøm, reduseres utladningstiden til batteriet proporsjonalt. Ytre påvirkninger som temperatur og alder forandrer mateevne til batteriet. Kapasitetsangivelsene gjelder nye batterier i romtemperatur.

- ▷ Kapasitetsangivelsene har, avhengig av batteriteknologien, en omregningsfaktor på 1,3 til 1,7, som reduserer den faktiske kapasiteten med denne verdien.
- ▷ Et praktisk eksempel er vist i avsnitt 8.6.4.

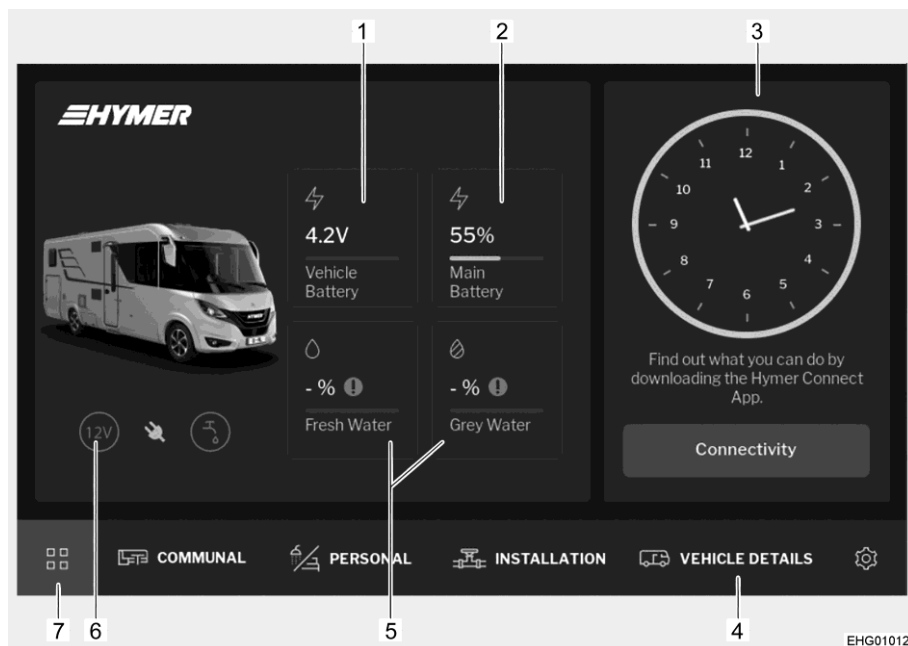
8.3 7"-panel

Det 7"-panelet med berørings skjerm er en del av kjøretøyets BUS-system. (Andre komponenter i BUS-systemet er EBL 402, systemkontrollen SCU, samt appen HYMER Connect.)

På 7"-panelet kan kjøretøyets ulike driftsfunksjoner vises, overvåkes og styres. I tillegg kan ulike funksjoner oppsummeres og lagres som scenarier. Privat informasjon kan også inkluderes.

7"-panelet kan forbindes med appen HYMER Connect.

Moneringssted 7"-panelet er installert over boenhetsdøren.

Bilde 98 7"-panel, startskjerm

1	Spenningsindikator batteri	5	Fyllenivåmåler vanntanker
2	Indikator for batteriladingsnivå	6	Valg/bryterfelt
3	Klokkeslett	7	Slå på/av
4	Navigasjonsliste hovedmeny		

7"-panelet viser følgende data:

- 12 V på/av
- Skjerm 230 V
- Skjerm vannpumpe på/av (bare hvis 12 V er på)
- Skjerm startbatteri
- Skjerm boenhets-batteri med litumbatteri. i % (for AGM-batterier i volt)
- Innstillinger
- Menylinje

- ▷ Etter lengre tids inaktivitet kan det ta opptil 2 minutter før skjermen viser gjeldende data (se energisparingsmodus).
- ▷ Hvis skjermen svikter, er nøddrift av SCU (se avsnittet 8.4).

I valg/bryterfeltet (Bilde 98,6) kan følgende funksjoner aktiveres:

- Slå på 12 V-forsyning
- Status for 230 V-forsyningen
- Slå på vannpumpen

Via navigasjonslisten (Bilde 98,4) kan følgende hovedmenyer hentes frem:

- COMMUNAL (Å BO I BOBIL)
- PERSONAL (PRIVAT)
- INSTALLATION (INSTALLASJON)
- VEHICLE DETAILS (NÆRMERE OPPLYSNINGER OM KJØRETØYET)

Ved å klikke på en knapp, åpnes den respektive undermenyen.

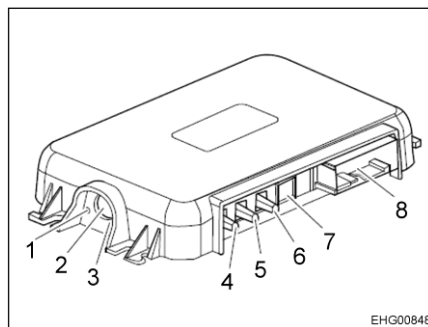
- ▷ Kontrollfunksjoner kan styres enten via 7"-panelet eller via betjeningsdelen til en enhet (f.eks. varmeanlegg), men ikke via begge betjeningssementene samtidig.
- ▷ Før du styrer enheten via betjeningsdelen, må du gå ut av den respektive menyen i 7"-panelet eller slå av 7"-panelet.

8.4 System Control Unit (SCU)

- ▷ Vanlige spørsmål om hvordan du betjener SCU og HYMER Connect-appen finner du via følgende lenke:
<https://www.hymer.com/no/nb/connect-appen>
Listen over ofte stilte spørsmål blir stadig utvidet.
- ▷ Hvis SCU-en svikter/er defekt, ta kontakt med et autorisert fagverksted.

SCU overtar sentrale kontroll- og overvåkningsfunksjoner i kjøretøyet. Betjeningen av kontroll- og overvåkningsfunksjonene foregår via 7"-panelet eller via HYMER Connect-appen. På selve SCU-en er betjeningen begrenset til å utløse tilkoblingsprosessen (Pairing).

- 1 LED-visning (grønn)
- 2 Sammenkoblingsknapp for å koble til Bluetooth-aktivert apparat
- 3 LED-visning (blå)
- 4 Tilkobling Bluetooth-antenne (curry)
- 5 Tilkobling GPS-antenne (blå)
- 6 Tilkobling LTE-antenne (bordeaux)
- 7 Tilkobling diagnose
- 8 Tilkobling kjøretøys-kommunikasjon

Bilde 99 System Control Unit

Aktiv drift 7"-panelet viser følgende data:

- 12 V på/av
- Skjerm 230 V
- Skjerm vannpumpe på/av (bare hvis 12 V er på)
- Skjerm startbatteri
- Visning boenhets-batteri med litiumbatteri. i %
- Innstillinger
- Menylinje

- ▷ Etter lengre tids fravær kan det ta opptil to minutter før 7"-panelet viser gjeldende data (se energisparemodus).

Nøddrift Hvis kjøretøyfunksjonene ikke lenger kan styres via 7"-panelet eller HYMER Connect-appen, kan nøddrift aktiveres manuelt. Under nøddrift er følgende funksjoner aktive:

- 12 V-forsyning
- Lamper via lysknapper
- Vannpumpe

▷ Under nøddrift av kjøretøyet er SCU-skjermvisningen uten funksjon. Batteri- og vannnivå kan ikke hentes.

Forutsetninger for nøddrift:

- Ingen ekstern strømforsyning tilkoblet
- Motoren slått av
- Alle vannkraner lukket

▷ Før du aktiverer nøddrift, så sørg for at alle vannkraner i kjøretøyet er stengt.

Hvis ikke alle vannkraner er stengt, vil pumpen kunne gå tom og vann kan slippe ut ukontrollert. Det vil kunne oppstå materielle skader.

Aktiver nøddrift:

- Sørg for tilgang til strømsentralen.
- Slå batteri-skillebryteren ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av)) av og på igjen fire ganger etter hverandre.
- La batteri-skillebryteren stå i "På"-stilling ("Ein").

Energisparemodus

SCU-en vil automatisk gå over i energisparemodus etter 48 timer hvis ingen bruker er koblet til SCU-en og kjøretøyet ikke er koblet til en ekstern strømforsyning.

Energisparemodusen avsluttes, for eksempel ved følgende handlinger, SCU-en går deretter tilbake til "Aktiv drift"-modus:

- Tilkobling av kjøretøyet til ekstern strømforsyning
- Lås opp/lås kjøretøyet (avhengig av kjøretøytype)
- Aktivering av kjøretøyets tenning
- Berøring av skjerm
- Start opp HYMER Connect-appen på en mobilenhet koblet til SCU

▷ Etter lengre tids fravær kan det ta opptil to minutter før skjermen viser gjeldende data.

Monteringssted

SCU-en er installert under gulvlemmen bak førerasetet.

8.5 HYMER Connect-app

Mobilenheter kan kobles til kjøretøyet via HYMER Connect-appen.

Krav for å koble en mobil enhet til SCU:

- Fullført installasjon av HYMER Connect-appen på en mobil enhet
- QR-kode for kjøretøy
- Kompatibelt kjøretøy utstyrt med en SCU

For hvert kjøretøy som er utstyrt med en SCU, kan en hovedbruker koble til SCU via mobilenheten sin (ved å bruke HYMER Connect-appen og kjøretøyets QR-kode). Denne hovedbrukeren kan opprette gjestetilgang for andre mobile enheter via HYMER Connect-appen og også administrere dem der.

- ▷ HYMER Connect-appen kan lastes ned gratis i Apple App Store (iOS) og i Google Play Store (Android).
- ▷ Kjøretøyets QR-kode finner du i kjøretøyets dokumentveske. Oppbevar kjøretøyets QR-kode sikkert. Hvis du mister kjøretøyets QR-kode, kontakt produsentens kundeservice eller en autorisert forhandler.

For å koble mobilenheten til kjøretøyet, følg instruksjonene for HYMER Connect-appen.

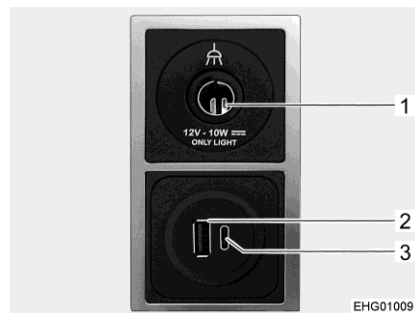
8.6 12 V-spenning

- ▷ Til stikkontaktene til 12 V-spenningen kan det kun tilkobles apparater med maks. 10 A.
- ▷ Koble kun apparater med maksimalt 2,5 A til USB-kontaktene.

8.6.1 Stikkontakter

I kjøretøyet er det innebygget flere stikkontakter for driften og lading av elektriske apparater. Stikkontaktene kan være montert enkeltvis eller i kombinasjon.

- 1 12 V-stikkontakt
- 2 USB-A-bøssing
- 3 USB-C-bøssing

Bilde 100 Kombinasjonsuttak
12 V/USB

USB-stikkontakter

Kjøretøyet er som standard utstyrt med flere USB-stikkontakter. USB-stikkontaktene inneholder hver en port for USB-A-plugg (Bilde 100,2) og en port for en USB-C-plugg (Bilde 100,3).

Stikkontakt 12 V

På 12 V-stikkontakten (Bilde 100,1) kan det kobles til apparater med et strømforbruk på inntil 10 A (tilsvarer en effekt på 120 W).

8.6.2 Startbatteri

Startbatteriet er beregnet for start av motoren, og forsyner basiskjøretøyets elektriske forbrukere samt tilleggsutstyr som radio, navigasjonsutstyr eller sentrallås med strøm.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Hvis et batteri med syre lades ut, kan det fryse i kuldegrader. Dette ødelegger batteriet.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Startbatteriet kan over tid lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere). Kontinuerlig innkoblede forbrukere er f.eks. tilleggsapparater som radio, alarmanlegg, navigasjonsutstyr eller sentrallås. Kontinuerlig innkoblede forbrukere lader ut startbatteriet også når kjøretøyets motor er slått av.

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

- ▷ Hvis du bruker radioenheten på Mercedes-baserte kjøretøy uten at kjøretøyets motor er i gang, vil radioenheten belaste startbatteriet. For at du alltid skal kunne opprettholde kjøretøyets startevne, kan det imidlertid hende at det ikke er mulig å betjene radioen (avhengig av startbatteriets ladenivå).

Lade Et separat ladeapparat er installert på startbatteriet, som lader dette med opptil 18 A med en 230-V-tilkobling. Det er derfor ikke nødvendig å lade startbatteriet via et eksternt ladeapparat. For sikkerhetsanvisninger og informasjon om oppladning av startbatteriet, se bruksanvisningen til basiskjøretøyene.

Moneringssted Startbatteriet er montert i fotrommet i førerhuset under en gulvplate.

8.6.3 Boenhets-batteri (HYMER Smart-Battery-System)

HYMER Smart Battery-systemet med et 80 Ah litiumbatteri LiFePO4 (HYMER Battery S) er installert i kjøretøyet.

Litiumbatteriene er utstyrt med overlastvern og mot fullstendig utlading. Ladetilstanden til batteriene reguleres av et internt batteristyringssystem og kan ikke begrenses manuelt.

- ▷ "HYMER battery S" er en del av standardutstyret. Inntil tre ekstra "HYMER battery S"-batterier kan kobles til som tilleggsutstyr.

- ▷ Ikke gjør noen endringer i fabrikkinstallasjonen av litiumbatteriet.
- ▷ Litiumbatteriet må ikke åpnes.
- ▷ Følg anbefalt driftstemperatur på 15–25 °C. Ytterligere informasjon om driftstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Lad opp batterisystemet fullstendig hver 6. måned.
- ▷ Koble strømsentralen under installasjon og vedlikehold.
- ▷ Hvis indikatoren for batterikapasitet ikke når 100 %, selv etter lang tid, ring kundeservice.

- ▷ Bruk kun det innebygde ladesystemet til å lade boenhets-batteriet. For å gjøre dette, kobler du 230 V-tilkoblingen (CEE-støpsel) på kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning.
- ▷ Start reisen bare med et fullstendig ladet boenhets-batteri. Lad derfor boenhets-batteriet helt før du starter reisen.
- ▷ Benytt enhver anledning til å lade opp boenhets-batteriet under kjøring.
- ▷ Lad boenhets-batteriet helt etter reisen.
- ▷ Lad batteriet helt opp før midlertidig lagring.
- ▷ Pleie og vedlikehold av boenhets-batteriet skal kun utføres av et autorisert fagverksted.

Når kjøretøyet ikke er tilkoblet 230 V-forsyningen, eller når 230 V-forsyningen er av, forsyner boenhets-batteriet boenheten med 12 V likespenning. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Bruk derfor ikke elektriske forbrukere som lys over lengre tid uten 230 V-forsyning.

Monteringssted Boenhets-batteri er montert i et undergolv-oppbevaringsromkar og er tilgjengelig via en gulvlem.

Utladning Hvilestrømmen, som forbrukes kontinuerlig av noen elektriske forbrukere, lader ut boenhets-batteriet.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Selv et fulladet boenhets-batteri kan lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere).

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Batteriets selvutlading er avhengig av temperaturen. Ved 20 til 25 °C er selvutladingsraten ca. 3 % av kapasitet/måned. Selvutladingsfrekvensen tiltar ved stigende temperaturer: Ved 35 °C er selvutladingsraten ca. 20 % av kapasitet/måned.

Et eldre batteri har ikke lenger full kapasitet.

Jo fler elektriske forbrukere som er innkoblet, desto raskere forbrukes boenhets-batteriets energiforråd.

Lade Boenhets-batteriet må kun lades via strømsentralen. Koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning så ofte som mulig. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

- ▷ Samtidig drift av landstrøm og motordrift er ikke tillatt da dette kan gi økte ladestrømmer. For å beskytte batterisystemet kan dette slås av. Et batteri som er slått av må bare slås på igjen av et autorisert fagverksted.
- ▷ Lad batteriet minst 48 timer etter en fullstendig utlading.
- ▷ Ved temperaturer under 0 °C tar et boenhets-batteri opp mindre strøm. Ved ca. -20 °C trekkes ikke strøm lenger. Boenhets-batteriet kan ikke lades lenger.
- ▷ Boenhets-batteriet er galvanisk isolert fra startbatteriet. Batteriene lades uavhengig av hverandre.

- Lagring** Litiumbatteriet har en levetid på opptil 10 år når det brukes riktig.
- "Hymer battery S" er koblet sammen med ulike interne elementer og installert deretter. Av denne grunn anbefales ikke manuell fjerning. Hvis fjerning likevel er nødvendig, oppsøk et autorisert spesialistverksted.
- Lad batterisystemet helt opp før lagring og koble det fra strømsentralen (slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen).
- Kontroller ladestatus på displayet til litiumbatteriet senest etter 6 måneder. Når batteri-skillebryteren er slått av, kan ladetilstanden til batteriet synke til ca. 40 til 80 %. For å sjekke ladestatusen slår du på batteri-skillebryteren på strømsentralen. Etterlad batteriet ved drift.
- Ved lengre lagringstid: Etterlad batteriet ved drift.
- Oppbevar batterisystemet tørt og godt ventilert.
- Følg anbefalt lagringstemperatur på 10–20 °C. Ytterligere informasjon om lagringstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.

- ▷ Hvis en "smart" batterilader med en vedlikeholdsladefunksjon er tilgjengelig, kan ladeapparatet forbli tilkoblet og slått på batteriet under hele lagringsperioden.
- ▷ Ladeapparatet må støtte LiFePO4-batterier.

Indikator Spenning- og lade-informasjon til batterisystemet vises på et 7"-panel.

Skifte av batteri

- ▷ Ved utskifting av batterier må man kun bruke batterier som tilsvarer minimumskapasiteten til ladeapparatet. Følg bruksanvisningen til ladeapparatet. Batterier med for lav kapasitet blir for varme under ladingen. Eksplosjonsfare!

Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet. Boenhets-batterier må ha en kapasitet på minst 80 Ah.

Ved utskifting av batteriene må man kun bruke batterier som man kjenner ladekurven til. Ladekurven må stilles inn på strømsentralen hhv. det ekstra ladeapparatet etter at batteriet er skiftet ut.

Hvis boenhets-batteriet skiftes ut og ladeapparatet ikke kan få ladestrømmen til det nye batteriet opp til minst 10 % av nominell kapasitet, må man montere inn et ekstra ladeapparat.

Eksempel Ved en batterikapasitet på 80 Ah må ladeapparatet levere minst 8 A ladestrøm.

- ▷ Før frakobling og tilkobling av batteriet, må kjøretøyets motor slås av, og 230 V-forsyningen og 12 V-forsyningen og alle apparater være utkoplet. Kortslutningsfare!
- ▷ Når startbatteriet og boenhets-batteriet er koblet ut, må ikke tenningen slås på. Kortslutningsfare pga. åpne kabelender!
- ▷ Ved utskifting må du påse at batteriene monteres korrekt. Monter batteriene slik at plusspolen på det ene batteriet ligger ved siden av minuspolen på det andre batteriet.
- ▷ Ved utskifting må du påse at batteriene kobles til korrekt.

- Skifte batteri:
- Slå av kjøretøymotoren.
 - Slå av forbrukere.
 - Slå av 230 V-forsyningen.
 - Slå av 12 V-forsyningen.
 - Koble fra minuspolen.
 - Koble fra plusspolen.
 - Ta ut det gamle batteriet.
 - Sett inn et nytt batterier med riktig plassering.
 - Koble til plusspolen.
 - Koble til minuspolen.
 - Slå på 12 V-forsyning.
 - Slå på 230 V-forsyningen.
 - Slå på forbrukere etter behov.

- ▷ Etter at batteriet er byttet, må batterispenningsindikatorerne kontrolleres av et autorisert fagverksted/servicestasjon.

8.6.4 Energistatus til boenhets-batteri

Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå på over lengre tid uten 230 V-tilkobling.

Etterfølgende avsnitt beskriver hvordan den maksimale driftstiden for aktuell tilgjengelig batterikapasitet kan regnes ut.

- ▷ Eksempelregnestykket tar utgangspunkt i et nytt, helt oppladet batteri. Den faktiske tilgjengelige batterikapasiteten er avhengig av momentan ladetilstand og alderen på batteriet. Den momentane batterikapasiteten kan avleses med spesielle visningsapparater.
- ▷ Hvis det finnes et ekstra boenhets-batteri, dobles den tilgjengelige kapasiteten.
- ▷ Alle lamper er LED-lamper med svært lavt strømforbruk. Per LED-lampe kan man grovt regne med en effekt på 2 W.
- Før dagsbehovet i en protokoll. Noter brukstiden og effekten for de brukte apparatene (se tabellen nedenfor).

Eksempel: Fjernsynsapparat (effekt 36 W) med satellittanlegg (effekt 36 W) går hver dag i 2 timer.

- Regn om effektmålingene til den nødvendige kapasiteten ved bruk av følgende formler:

$$\text{Effektbehov [W]} : 12 \text{ V} = \text{Strømstyrke [A]}$$

$$\text{Strømstyrke [A]} \times \text{Driftstid [h]} = \text{Kapasitet [Ah]}$$

$$36 \text{ W} + 36 \text{ W} = 72 \text{ W}$$

$$72 \text{ W} : 12 \text{ V} = 6 \text{ A}$$

$$6 \text{ A} \times 2 \text{ h} = 12 \text{ Ah}$$

For en hel dag kan tabellen se slik ut:

Apparat	Effektbehov [W]	Strømstyrke [A]	Driftstid [h]	Kapasitet [Ah]
Dykkpumpe	42	3,5	0,1	0,35
LED-lampe	12	1,5	3,0	4,50
Fjernsynsapparat	36	3,0	2,0	6,00
Satellittanlegg	36	3,0	2,0	6,00
Kjøleskapstyring	2	0,2	24,0	4,00
Belysning (10 LED-lamper à 2 W)	20	1,6	3,0	4,80
Gjennomsnittlig dagsbehov				25,65

Maksimal utnyttbar energi

- Beregn den maksimale tilgjengelige energien med følgende formel eller les av på et egnet måleapparat:
momentan kapasitet [Ah] : Utladingsvern = Maksimal tilgjengelig energi [Ah]

Eksempel: 80 Ah : 1,0 (Battery S) = 80 Ah

Maksimal driftstid

- Beregn maksimal driftstid med følgende formel:
Maks. tilgjengelig energi [Ah] : Dagsbehov [Ah] = Maks. drifttid (i dager)

Eksempel: 80 Ah : 25,65 Ah = 3,11

Den momentane batterikapasiteten varer mer enn 3 dager hvis dagsbehovet er det samme.

Solceller

Det uavhengige tidsrommet kan utvides ved bruk av solceller.

2 solarceller à 95 W gir følgende utbytte:

- Sommer: Ca. 60 Ah/dag (uavhengig drift nådd)
- Vinter: Ca. 15,5 Ah/dag (for å forlenge det uavhengige tidsrommet her, må man installere et boenhets-batteri til)

8.6.5 Senere montering av en vekselretter

- ▷ Ettermontering av en vekselretter i det tiltenkte anlegget må kun utføres av et autorisert fagverksted. Feil installasjon kan føre til skade på det elektriske systemet. Vi påtar oss intet ansvar for slike skader.

Montering av en 230-V-vekselretter fører til en svært høy strømbelastning. F.eks. har en vekselretter med en utgangseffekt på 800 W på 12-V siden et strømpoptak på opp til 75 A.

Denne strømmen er for stor for utgangene på strømsentralen (se avsnittet 8.10.1).

Når vekselretteren er i drift, kan det forekomme spenningsfall. Drift under en vekselretter krever en høyere mengde energi. Hvis batterisystemet har for lite energi igjen, kan dette føre til at systemet slås raskt av.

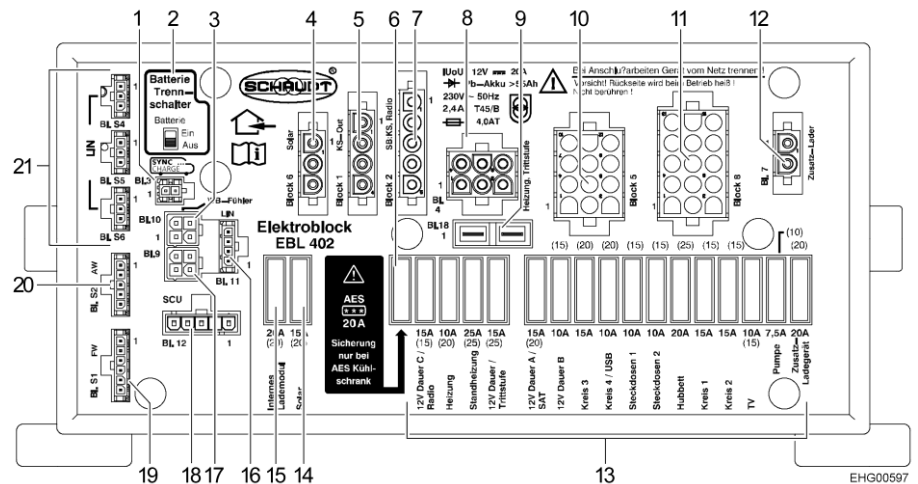
8.7 Strømsentral (EBL 402)

- ▶ Apparatet inneholder deler som inneholder 230 V nettspenning. Livsfare pga. elektrisk støt eller brann!
Ikke foreta vedlikehold eller reparasjoner på apparatet. Ved skader på kabler eller huset må ikke apparatet brukes mer og man må koble fra nettspenningen. La ikke væsker trenge inn i apparatet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun skiftes ut når nettspenningen er frakoblet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri forbikobles eller repareres.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med verdier som er angitt på apparatet.
- ▶ Deler av apparatet kan bli varme under drift. Ikke berør.
- ▶ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!
- ▶ Varmefølsomme objekter må ikke oppbevares nær apparatet (f.eks. temperaturfølsomme plagg, hvis apparatet er installert i klesspaket).
- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i den separate bruksanvisningen fra produsenten av apparatet.

- ▷ Hvis boenhets-batteriet blir fullstendig utladet, blir det kanskje skadet og kan ikke repareres. Derfor må boenhets-batteriet lades fullstendig før og etter lagring.
- ▷ Hvis grenseverdiene på 230 V nettspenning overskrides, kan strømsentralen, 12 V-forbrukere eller tilkoblede enheter bli ødelagt. Derfor må du sørge for at en generator er helt i samsvar med strømtilkoblingsverdiene.
- ▷ Kjøretøyet må bare kobles til en generator når generatoren går stabilt.
- ▷ Strømsentralen må ikke kobles til nettspenningen om bord i bilferger (nettspenningen på bilferger har ikke alltid perfekt spenning).

Bilde 101 Strømsentral (EBL 402)

- 1 Blokk 3 SYNCCHARGE®
- 2 Batteri-skillebryter ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av))
- 3 Blokk 10 TSF01 (parallelt med blokk 9)
- 4 Blokk 6 laderegulator for solcelleanlegg
- 5 Blokk 1 kjøleskap
- 6 Sikring AES 20 A (kun dersom kjøretøyet er utrustet med AES kjøleskap)
- 7 Blokk 2 inngang D+, startbatteri, kjøleskapskontroll
- 8 Blokk 4 varmeanlegg, stigtrinn
- 9 Blokk 18 kupévarme (ikke brukt)
- 10 Block 5 forsyning 12 V-forbrukere
- 11 Block 8 forsyning 12 V-forbrukere
- 12 Blokk 7 ekstra ladeapparat (ikke brukt)
- 13 Sikringer (sikring av 12-V-forbrukere)
- 14 Solar sikring (ikke brukt)
- 15 Sikring intern lademodul
- 16 Blokk 11 LIN-BUS
- 17 Blokk 9 TSF01 (parallelt med blokk 10)
- 18 Blokk 12 (ikke i bruk)
- 19 Blokk S1 sonde ferskvann
- 20 Blokk S2 sonde/sensorer spillvann
- 21 Blokk S4, blokk S5, blokk S6 LIN-BUS

Moneringssted Strømsentralen er installert under sittebenken på førersiden (mot kjøkkenet) og kan nås ved å løfte sitteputen.

Betjening Strømsentralen betjenes via det tilkoblede 7"-betjeningspanelet (unntak: Batterifrakobling når den lagring, se nedenfor).

Ved normal drift er ingen brukerskritt påkrevd på strømsentralen.

I de følgende tilfellene er det påkrevd med innstillingsarbeider:

- Ved første igangkjøring.
- Når du skifter batteritype.
- Når tilbehør oppgraderes.

Slike innstillingsarbeider må utføres av en autorisert servicestasjon.

Bruksformål Strømsentralen EBL 402 utgjør sammen med kontrollenheten SCU og BUS-modulene det sentrale styrings- og strømforsyningsystemet for alle 12 V-forbrukerne i det elektriske anlegget i kjøretøyet.

- Oppgaver**
- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
 - Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
 - Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhets batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forbrukerne i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
 - Strømsentralen styrer og overvåker tilkoblet laderegulator for solaranlegg og ekstra ladeapparate.
 - Strømsentralen forsyner alle BUS-modulene samt de tilkoblede sensorer og forbrukerne med strøm.
 - Strømsentralen sørger for kommunikasjon med BUS-modulene, panelet og styreenheten SCU via BUS-ledningene.

Strømsentralen fungerer bare i sammenheng med et BUS-aktivert panel.

Stømmen som er tilgjengelig i strømsentralen, deler seg opp i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhets-batteriet ut.

- Lagring** Selv om 12 V-forsyningen er slått av på panelet, er noen kretser strømførende. Alle disse er forbrukere som er koblet til 12 V permanent, for eksempel:

- Stigtrinn
- Varmeanlegg

Ved lagring kobles også disse forbrukerne fra batteriet.

- Lagring:*
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
 - Flytt batteriets skillebryter (Bilde 101,2) på strømsentralen EBL 402 til posisjon "Aus" (av).
- Opphev lagring:*
- Skyv batteriets skillebryter (Bilde 101,2) på strømsentralen EBL 402 til posisjon "Ein" (på).
 - Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

8.7.1 Batteribryter

Batteri-skillebryteren slår av alle forbrukerne i boenheten, også kontinuerlig innkoblede forbrukere. I denne forbindelsen kobles alt elektrisk utstyr som forsynes av den elektriske strømblokken fra bodelsbatteriet. Heller ikke forbrukere som stigtrinn, grunnbelysning eller kjøleskap vil fungere da. Dermed unngås en langsom utladning av boenhets-batteriet dersom kjøretøyet ikke brukes over lengre tid (f.eks. kortere lagring).

- Monteringssted** Batteri-skillebryteren (Bilde 101,2) er plassert på strømsentralen.

Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen via CEE-stikkontakten, kan batteriene videre lades, også når batteri-skillebryteren er avslått.

8.7.2 Batteriovervåking

- ▷ Et utladet boenhets-batteri bør lades fullt opp på nytt så snart som mulig.

Batteriovervåkingen i strømsentralen måler spenningen til boenhets-batteriet. Alle 12 V-forbrukere slås av så snart batterispenningen faller under 11,0 V i mer enn 10 s eller 10,5 V i mer enn 1 s. Bare de forbrukerne som ikke kobles via 12 V-hovedbryteren på 7"-panelet fortsetter å forsynes med strøm.

Hvis spenningen har sunket så lavt på grunn av overbelastning eller et utilstrekkelig ladet boenhets-batteri at den automatiske utkoblingen utløses, skal forbrukere som ikke er absolutt nødvendige, slås av. Under visse omstendigheter kan 12 V-forsyningen nå settes i drift igjen for en kort stund. For å gjøre dette, slå først batteri-skillebryteren på EBL av og deretter på igjen. Slå deretter på 12 V-hovedbryteren på 7"-panelet.

Men hvis batterispenningen forblir under 12,0 V, kan ikke 12 V-forsyningen slås på igjen. For å øke batterispenningen starter du kjøretøyets motor og lar den gå en stund. Alternativt kan kjøretøyet kobles til landstrøm.

8.7.3 Batterilading

Når motoren er i gang, blir boenhets-batteriet og startbatteriet koblet sammen med et relé i strømsentralen og lades med kjøretøyets dynamo. Hvis kjøretøyets motor er avslått, blir batteriene automatisk skilt av strømsentralen igjen. Det hindrer at startbatteriet utlades av strømforbrukende apparater i boenheten. Dette sikrer kjøretøyets startevne. Boenhets-batteriets eller startbatteriets polspenning kan vises på panelet.

Når kjøretøyet er tilkoblet 230 V-forsyningen via CEE-stikkontakten, blir boenhets-batteriet og startbatteriet ladet via lademodulen i strømsentralen. Startbatteriet lades kun med en vedlikeholdslading. Ladestrømmen tilpasses batteriets ladetilstand. Overlading er derfor ikke mulig.

Slå av alle strømforbrukende apparater under lading slik at lademodulen i strømsentralen kan benyttes med full kapasitet.

8.7.4 Ettermontere flere 12 V-forbrukere

Det elektriske anlegget i boenheten til kjøretøyet kan utstyres med tilleggsapparatene. Tilleggsapparatene kobles til på reserveutgangene på strømsentralen. Ytelsen for tilleggsapparatene skal ikke overskride verdien for sikringen (f.eks. 15 A). På strømsentralen må det ikke brukes sikringer med høyere verdi enn den som er angitt på strømsentralen.

8.8 Vekselretter (MSI 1812T)

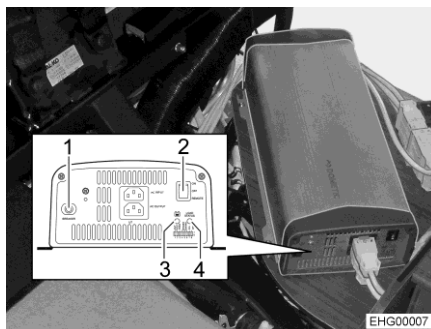
- ▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, etter som de forsynes av vekselretteren.
- ▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.
- ▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

- ▷ Når enheter kobles til, følg alltid de tillatte verdiene for utgangseffekt og topputgangseffekt:
 - Utgangseffekt (for 10 min ved 25 °C): 1800 W
 - Toppotgangseffekt: 3200 W
- Det er ikke tillatt å koble til apparater som har et høyere effektbehov.
- ▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!
 - ▷ Ikke legg ekstra gjenstander i oppbevaringsrommet til vekselretteren. Fare for overheting!
 - ▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.
 - ▷ Slå av vekselretteren med hovedbryteren (Bilde 102,2) når den ikke er i bruk. Ellers kan hvilestrømmen til vekselretteren tømme boenhets-batteriet i løpet av få dager.

- ▷ Vekselretteren er utstyrt med en 230 V-prioritetskobling. Når en ekstern 230 V-spenning foreligger, har bruken av denne prioritet. Kun når ingen ekstern 230 V-spenning foreligger, brukes boenhets-batteriet til spenningsforsyningen.
- ▷ Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, tar vekselretteren energi fra boenhets-batteriet. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå i stikkontaktene over lengre tid uten 230 V-tilkobling.
- ▷ For å beskytte boenhets-batteriet mot fullstendig utlading, slås vekselretteren automatisk av ved underspenning. Vekselretteren slås automatisk på igjen når spenningen har nådd normalverdi igjen.
- ▷ Ved overlast eller utilstrekkelig kjøling, slås vekselretteren automatisk av. Vekselretteren slås automatisk på igjen når det ikke lenger er overlast og apparattemperaturen er sunket til en ufarlig verdi.
- ▷ Når apparatsikringen har utløst, må den trykkes inn igjen manuelt.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

- 1 Apparatsikring
- 2 Hovedbryter ON/OFF/REMOTE
- 3 LED for inngangsspenningsområde
- 4 LED LOAD STATUS

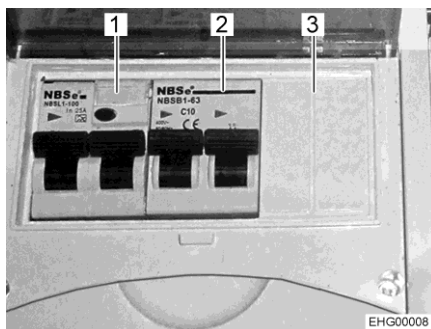
Bilde 102 Vekselretter (eksempelvis fremstilling)

Oppgaver

Vekselretteren har følgende oppgaver:

Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, genererer vekselretteren en 230 V-spenning for alle stikkontaktene i kjøretøyet fra 12 V-likespenningen til boenhets-batteriet.

Når en ekstern 230 V-forsyning er koblet til, brukes denne til forsyningen til stikkontaktene. Det er dermed ingen strømforbruk fra boenhets-batteriet via vekselretteren.

- 1 Jordfeilbryter for stikkontakter
- 2 Ledningsbeskyttelsesbryter for stikkontakter
- 3 Sikringsboks

Bilde 103 Ekstra sikringsboks

En ledningsbeskyttelsesbryter (Bilde 103,2) og en jordfeilbryter (Bilde 103,1) i den ekstra sikringsboksen (Bilde 103,3) sikrer stikkontaktene.

Bilde 104 Monteringssted for vekselretter

Monteringssted

Vekselretteren er installert i det bakre oppbevaringsrommet på førersiden (se Bilde 104). Den ekstra sikringsboksen er ved boenhets-batteriet plassert i en kasse under gulvet under L-sittegruppen og er tilgjengelig via en utvendig luke.

Spenningsfritt For å drive det elektriske anlegget helt spenningsfritt, må jordfeilbryterne være deaktivert i både vekselretterens sikringsboks og landstrøm-sikringsboksen.

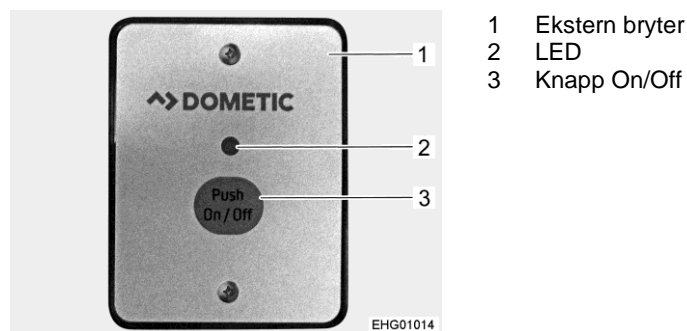
Betjening på vekselretteren Betjeningselementene er plassert på framsiden av vekselretteren.

For å slå på:

- Sett hovedbryteren (Bilde 102,2) i stilling ON. LED-en for inngangsspenningsområde (Bilde 102,3) lyser grønt.
- Sett hovedbryteren (Bilde 102,2) i stilling REMOTE. Styringen via fjernbetjeningsbryteren er aktivert.

For å slå av:

- Sett hovedbryteren (Bilde 102,2) i stilling OFF. LED-en for inngangsspenningsområde (Bilde 102,3) slukker.

Bilde 105 Ekstern bryter (vekselretter)

Betjening på ekstern bryter Den eksterne bryteren (Bilde 105,1) er montert i takskapet over sittegruppen til venstre i kjøreretningen.

▷ Hovedbryteren direkte på vekselretteren må stå i stillingen REMOTE.

For å slå på:

- Trykk på knappen On/Off (Bilde 105,3). LED-en (Bilde 105,2) lyser.

For å slå av:

- Trykk på knappen On/Off (Bilde 105,3). LED-en (Bilde 105,2) slukker.

Brytere og indikatorer I normaldrift krever vekselretteren ingen betjening utenom inn- og utkobling via den eksterne bryteren. Indikatorene på vekselretteren brukes frem for alt til diagnose av feil.

Posisjonsnr. i Bilde 102	Betegnelse	Funksjon
1	Apparatsikring	Beskytter vekselretteren mot overbelastning. Før apparatsikringen trykkes inn igjen, må årsaken til feilen utbedres
2	Hovedbryter	Stilling OFF = Vekselretter slått av Stilling ON = Vekselretter slått på Stilling REMOTE = Ekstern bryter er aktivert
3	LED for inngangsspenningsområde	Viser spenningsområdet, som inngangsspenningen ligger i: Rødt, langsom blinking = Underspenning (< 10,6 V) Rødt = Underspenning (10,6 til 11,0 V) Oransje = Underspenning (11,0 til 12,0 V) Grønt = Inngangsspenning ok (12,0 til 14,2 V) Oransje, blinkende = Overspenning (14,2 til 15,0 V) Rødt, hurtig blinking = Overspenning (> 15,0 V)
4	LED LOAD STATUS	Viser effektområdet, som avgis av vekselretteren: Av = 0 til 160 W Grønt = 160 til 640 W Oransje = 640 til 1440 W Rødt, langsom blinking = 1440 til 1600 W Rødt, hurtig blinking = > 1600 W

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten på jordfeilbryteren (Bilde 103,1). Jordfeilbryteren (FI) må utløses.

8.9 230 V-spenning

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Det elektriske anlegget i kjøretøyet må kontrolleres minst hvert tredje år av en elektrisk fagperson. Ved hyppigere bruk av kjøretøyet anbefales en årlig kontroll.

230 V-spenning forsyner følgende apparater (hvis tilgjengelig):

- Stikkontaktene med jordet kontakt for apparater med maks. 10 A
- Strømsentralen
- Et ekstra ladeapparat
- Vekselretteren

De strømforbrukende apparatene som er tilkoblet 12 V-spenningen i boenheten, forsynes med strøm fra boenhets-batteriet.

Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning så ofte som mulig. Lademodulen i strømsentralen og det ekstra ladeapparatet (tilleggsutstyr) lader boenhets-batteriet automatisk. I tillegg er startbatteriet bufret med vedlikeholdslading.

Avhengig av utstyret er tilleggsapparater (f.eks. elektrisk varmeanlegg med varmeelement) beskyttet av en egen to-polet effektbryter.

8.9.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)

- ▷ Overspenning kan skade apparater som er tilkoblet. Årsaker til overspenning kan f.eks. være lynnedslag, uregulerte spenningskilder (f.eks. bensingeneratorer) eller strømtilkoblinger ved kjøring.

Krav til 230 V-tilkoblingen

- Tilkoblingsledningen, pluggforbindelsene til forsyningspunktet og pluggforbindelsen til kjøretøyet må tilsvare IEC 60309. Handelsbetegnelsen for pluggforbindelsene er "CEE blå".
- Bruk gummislangeledning H07RN-F med minst 2,5 mm² ledningstverrsnitt og maksimal 25 m lengde.
- Pluggforbindelser med jordet kontakt (schuko) er ikke tillatt. Seriekobling av CEE-/schuko-adaptere er heller ikke tillatt.

8.9.2 Kople til 230 V-forsyning

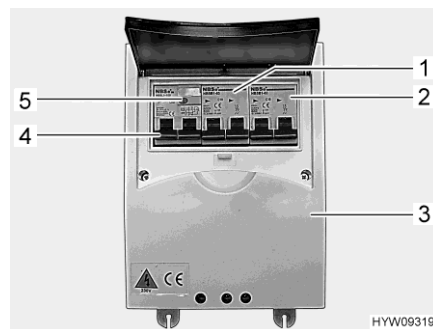

- ▶ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres via en jordfeilbryter (FI-bryter, 30 mA).
- ▶ Ledningen må være viklet helt av kabeltrommelen for å unngå overoppheting.
- ▶ I tvilstilfeller eller hvis 230 V-forsyningen ikke er tilgjengelig eller er defekt, må du kontakte leverandøren av forsyningsanlegget.

- ▷ 230 V-tilkoblingen i kjøretøyet er utstyrt med en FI-bryter.
- ▷ FI-brytere (30 mA) er påbudt for tilkoblingspunktene på campingplasser (campingfordelingstavler).

Kjøretøyet kan tilkobles en ekstern 230 V-forsyning. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes. 230 V-forsyningen kan være permanent koblet til kjøretøyet, dette er ufarlig for kjøretøyet.

- 1 Ledningsbeskyttelsesbryter
- 2 Ledningsbeskyttelsesbryter
- 3 Sikringsboks
- 4 FI-bryter
- 5 Prøvetast

Bilde 106 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

- ▷ Den andre ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 106,2) er valgfri. Det er avhengig av kjøretøyets utstyr om denne ledningsbeskyttelsesbryteren er tilgjengelig.

Koble til kjøretøyet:

- Kontroller om strømforsyningsapparatet er egnet med tanke på tilkobling, spenning, frekvens og strøm.
- Kontroller om ledningene og tilkoblingene er egnet.
- Kontroller pluggforbindelsene og ledningene med tanke på synlige skader.
- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 106,1 og Bilde 106,2) i sikringsboksen (Bilde 106,3).

Bilde 107 230 V-tilkobling til kjøretøyet
(CEE-stikkontakt)

- Åpne dekselet for 230 V-tilkoblingen til kjøretøyet (Bilde 107) og sett i stikkontakten. Pass på at låsetappen til det fjærbelastede dekselet har gått i lås.
- Sett støpselet til tilkoblingsledningen i stikkontakten på campingfordeleren. Pass på at låsetappen på det fjærbelastede dekselet også har gått i lås.
- Slå på begge ledningsbeskyttelsesbrytere i sikringsboksen.

Kontrollere FI-bryteren:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V, trykker du på prøvetasten (Bilde 106,5) på FI-bryteren (Bilde 106,4) i sikringsboksen (Bilde 106,3). FI-bryteren må utløses.
- Slå på FI-bryteren (Bilde 106,4) igjen.

Koble fra forbindelsen:

- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 106,1 og 2) i sikringsboksen (Bilde 106,3).
- Løsne låsetappen på campingfordeleren og trekk støpselet til tilkoblingsledningen ut av stikkontakten.
- Løsne låsetappen på kjøretøyet, trekk ut stikkontakten og lukk dekselet for 230 V-tilkoblingen.

8.10 Sikringer

- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når strømforsyningen er frakoblet.
- ▶ Skruede sikringer må ikke skiftes selv. Oppsøk et autorisert fagverksted for å få dem skiftet ut.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.
- ▶ Defekte sikringer må alltid skiftes ut med en ny sikring med samme verdi.

8.10.1 12 V-sikringer

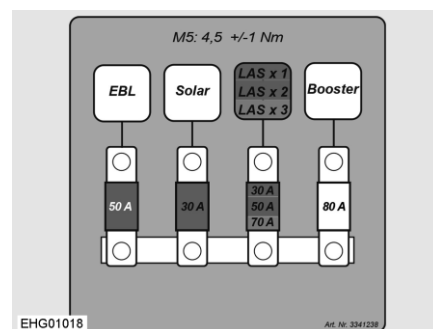
De strømbrukende apparatene som i boenheten er tilknyttet 12 V-forsyningen, er sikret med separate sikringer. Sikringene er tilgjengelige på forskjellige monteringssteder i kjøretøyet.

Før du skifter sikringene, må du følge angivelsene nedenfor vedr. funksjon, verdi og farge til de aktuelle sikringene. Ved skifting av sikringer, bruk kun sikringer med verdier som er angitt nedenfor.

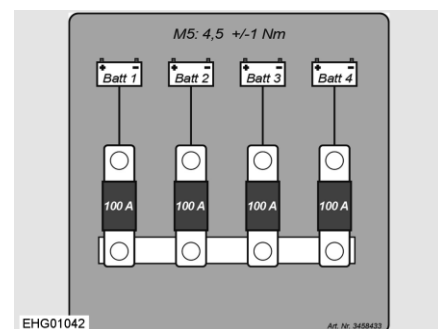
Enkelte signaler er beskyttet av såkalte "polyswitch"-sikringer. Polyswitch er en intern, selvregulerende sikring. Etter opphevelse av overstrøm eller kortslutning blir driftsstrømmen frigitt automatisk. Dette kan ta flere sekunder (kjølefasen).

Sikringer ved boenhetsbatteriet

Sikringene er montert ved siden av boenhets-batteriet.

Bilde 108 Sikringskjema i boks 1

Bilde 109 Sikringskjema i boks 2

Sikringer på sikringsholder

Sikringene er plassert i installasjonsrommets undergulv og er tilgjengelig via gulvlemmen bak fører-/passasjeret under det sorte dekselet.

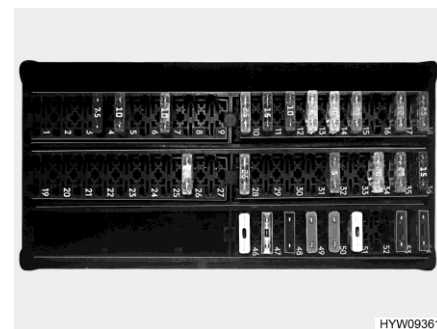
Antall	Strømfbrukende apparater	Verdi
4	Litiumbatteri	100 A
1	Vekselretter	225 A
1	Solaranlegg	30 A
1	Ladeforsterker	80 A
1	Strømsentral	50 A
1/2/3	Ladeapparat	30/50/70 A

Sikringer for førerområdet

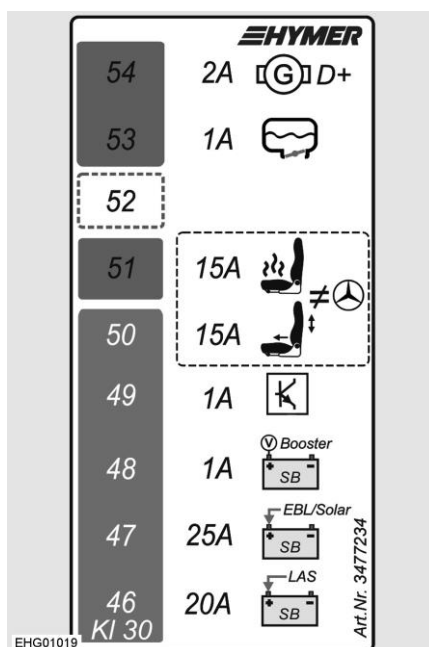
Sikringene er montert i konsollen til venstre sete i førerområdet bak et deksel (Bilde 110).

Bilde 110 Deksel (venstre setekonsoll)

Bilde 111 Sikringer (venstre setekonsoll)

Bilde 112 Merkelapp sikringer (førerse-tekonsoll)

Si-nr.	Strømforbrukende apparater	Verdi/Farve
46	Lade opp LAS startbatteri	20 A/gul
47	EBL/Solaranlegg	25 A/hvit
48	Booster	1 A/svart
49	Elektrisk strømforsyning	1 A/svart
50	Sete-justering (for ikke-Mercedes-sete)	15 A/blå
51	Setevarme (for ikke-Mercedes-sete)	15 A/blå
52		
53	Spillvannventil	1 A/svart
54	Signal D+ (motoren går)	2 A/grå

Sikringer på strømsentralen

Det er montert flere sikringer på strømsentralen. Sikringene kan identifiseres entydig via fargen og angivelsene for funksjon og verdi.

Sikring for Thetford-toalett

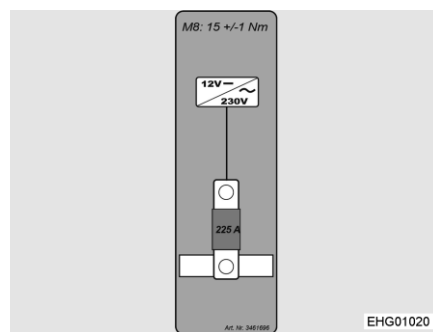
Toalettet har en vedlikeholdsfri automatisikring.

Sikringer for varmtvanns-varmeanlegg (Alde)

Elektronikken til varmtvanns-varmeanlegget beskyttes av to sikringer. Begge finsikringene (glassrørsikringer) 3,5 A er montert bak service-luken på venstre kjøretøyside under et deksel. Dette dekselet kan løsnes oppover ut av låsen.

Sikring for vekselretteren

Sikringene for vekselretteren er i nærheten av boenhets-batteriet.

Bilde 113 Sikring for vekselretter

Sikringen lar seg identifisere ut fra sin etikett.

Sikring for ekstra fjernlys (spesialmodell CrossOver)

Sikringen til det ekstra fjernlyset er installert i førerretetekonsollen.

Sikring for TV-satellittanlegg (ten Haaft)

Sikringen er plassert på TV-satellittanleggets styreenhet. Styreenheten er montert i klesskapet eller i et overskap.

1 Sikring 10 A/rød

Bilde 114 Styreenhet (TV-satellittanlegg, ten Haaft)

8.10.2 230 V-sikring

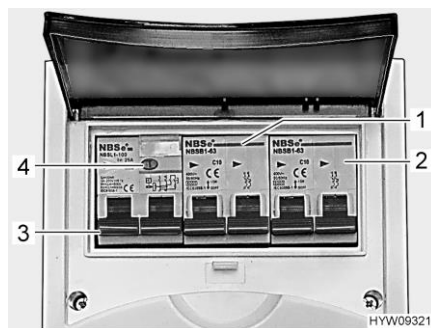
Vær oppmerksom på følgende ved kjøretøy med vekselretter som tilleggsutstyr:

- ▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, ettersom de forsynes av vekselretteren.
- ▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.
- ▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

- ▷ Kontroller jordfeilbryteren (FI-bryter) hver gang den kobles til 230 V-forsyningen, men minst hver 6. måned.

- 1 Ledningsbeskyttelsesbryter (10 A)
- 2 Ledningsbeskyttelsesbryter (16 A)
- 3 FI-bryter
- 4 Prøvetast

Bilde 115 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

En FI-bryter (Bilde 115,3) i sikringsboksen beskytter hele kjøretøyet mot feilstrøm (30 mA).

Den etterkoblede ledningsbeskyttelsesbryteren (10 A) (Bilde 115,1) sikrer 230 V-stikkontakten, strømsentralen, det ekstra ladeapparatet og kjøleskapet.

På kjøretøy med tilleggsutstyr, f.eks. takklimaanlegg, sikrer en ekstra ledningsbeskyttelsesbryter (16 A) (Bilde 115,2) apparatet.

Kontrollere FI-bryteren:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 115,4). FI-bryteren må utløses.

Moneringssted

Sikringsboksen er montert i klesskapet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om innbyggingsapparatene i kjøretøyet.

Informasjonen gjelder kun betjeningen av innbyggingsapparatene.

Ytterligere informasjon om innbyggingsapparatene finner du i bruksanvisningene til innbyggingsapparatene, som er vedlagt kjøretøyet separat.

9.1 Generelt

- ▷ Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for varmeapparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Disse reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted.

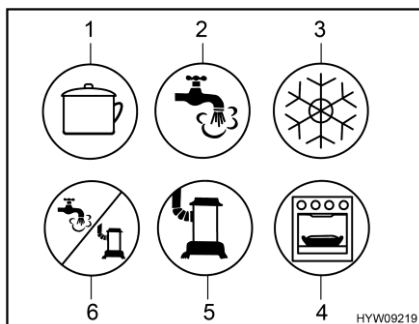

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for apparatet. Denne er vedlagt separat.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med varmeanlegg/varmtvannsbere-
der, kokeplass og kjøleskap.

I denne bruksanvisningen beskrives kun betjeningen av disse apparatene
og deres spesifikasjoner.

Før et gassdrevet innbyggingsapparat settes i gang, må man åpne gassflas-
kens hovedventil og gassavstengeventilen.

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 116 Mulige symboler på gass-
avstengeventilene

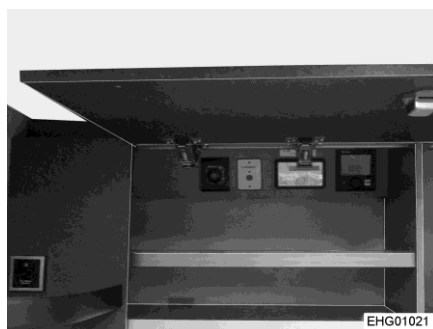
9.2 Betjeningsdeler

I takskapet (Bilde 117) over sittegruppen er betjeningsdelen for følgende apparater installert:

- Vekselretter
- Satellittanlegg
- Varmeanlegg
- DuoControl (for å bytte mellom gassflasker)

- ▷ Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS er ikke tilgjengelig for kjøretøy med dieselvarmer.

Bilde 117 Betjeningsdel i takskap

9.3 Varmeanlegg og varmtvannsbereder (dieseldrift)

Med varmeanlegget kan man både varme opp kjøretøyets boenhet (gjennom oppvarming av romluft), samt varme opp bruksvannet (varmtvannsbereder-funksjon). De etterfølgende tipsene gjelder også når varmeanlegget benyttes som varmtvannsbereder.

- ▶ Bruk aldri varmeanlegget i dieselmodus når du fyller drivstoff, på ferger eller i garasjen. Eksplosjonsfare!
- ▶ Bruk aldri varmeanlegget i dieselmodus i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Eksosavtrekket må ikke stenges av eller overbygges.
- ▶ Rommet bak varmeanlegget skal ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Vannet i varmtvannsberederen kan varmes opp til 65 °C. Fare for skålding!

- ▷ Varmtvannsberederen må aldri settes i gang uten vann.
- ▷ Tøm varmtvannsberederen ved frostfare når den ikke er i drift.
- ▷ Still varmtvannsberederen kun på maks. temperatur når det trengs mye varmtvann. Det beskytter varmtvannsberederen mot forkalkning.
- ▷ Vannet i varmtvannsberederen teller ikke mot vekt i kjøpreklar tilstand. Tøm varmtvannsberederen før reisen eller tilsett vannet fra varmtvannsberederen til ditt personlige utstyr.

- ▷ Ikke bruk vannet i varmtvannsberederen til drikkevann.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Første igangsetting

Når varmeanlegget settes i gang for første gang, vil det for en kort tid avgis røyk og lukt. Still umiddelbart varmeanlegget på bryteren på høyeste trinn. Åpne vinduer og dører og luft godt. Røyk og lukt forsvinner av seg selv etter kort tid.

9.3.1 Riktig oppvarming

- ▷ Luftdysene må alltid være frie og må ikke blokkeres hhv. stenges for å tillate fri luftstrøm og for å unngå utvikling av varme.
- ▷ Gjenstander plassert foran luftdysene kan skades ved utvikling av varme.
- ▷ Hvis luftstrømmen blokkeres over lengre tid, kan utviklingen av varme føre til skade på kjøretøyet.

Bilde 118 Luftdyse (varmlufts-varmeanlegget)

Varmluftfordeling

I kjøretøyet finnes det flere luftdyser (Bilde 118). Rør fører varmluften til luftdysene. Still luftdysene slik at varmluften kommer ut der den er ønsket. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Innstilling av luftdysene

- Fullstendig åpen: Full varmluftsstrøm
- Halv- eller delvis åpen: Redusert varmluftsstrøm

Når 5 luftdyser er helt åpne, kommer det mindre varmluft ut fra hver enkelt dyse. Når bare 3 luftdyser er åpne, strømmer det mer varmluft ut av hver enkelt dyse.

9.3.2 Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder Truma Combi D med digital betjeningsdel CP plus

- ▶ Hvis det oppstår utettheter i varmeanlegget eller eksosanlegget, er det fare for forgiftning! Hvis en lekkasje oppdages: Slå av dieselvarmlufts-varmeanlegget. Åpne vinduer og dører. La anlegget kontrolleres av en autorisert servicestasjon.
- ▶ Overhold sikkerhetsforskriftene og sikkerhetsanvisningene til produsenten, se separat bruksanvisning til produsenten.

- ▷ Hvis varmeanlegget er ute av drift på grunn av frostfare, må man tømme varmtvannsberederen.
- ▷ Resirkuleringsviften slår seg på automatisk når varmlufts-varmeanlegget settes i drift, og fortsetter å være i drift. Dermed blir boenhets-batteriet ekstremt belastet, når kjøretøyet ikke er tilkoblet en ekstern 230 V-forsyning. Ta hensyn til at boenhets-batteriet kun har et begrenset energiforråd.

- ▷ Drift er mulig med varmlufts-varmeanlegg ved tom varmtvannsbereder.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.
- ▷ Den elektriske driften av varmlufts-varmeanlegget må ved en ekstern 230-V-forsyning sikres med minst 8 A.

Maksimal varmeeffekt

Dieseldrift	Elektrisk drift *	Blandingsdrift (diesel og elektrisk drift) *
6000 W	1800 W	6900 W

* (valgfritt ved Truma DE)

Betjeningsdel

Betjeningsdelen er inndelt i to områder:

- Display
- Betjeningsknapper

- 1 Display
- 2 Dreie-/trykknapp
- 3 Tilbaketast

Bilde 119 Betjeningsdel (varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder)

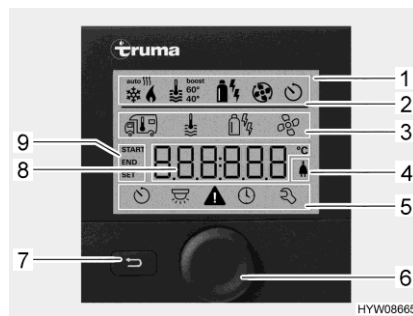
Monteringssted

Betjeningsdelen er montert i takskapet over sittegruppen.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Knapp	Tastebetjening	Funksjon
Dreie-/trykknapp (Bilde 119,2)	Drei til høyre	Menyen går gjennom fra venstre til høyre Verdier økes
	Drei til venstre	Menyen går gjennom fra høyre til venstre Verdier reduseres
	Lett trykk	Valg verdi lagres Menypunkt velges til endring av verdier (valgt menypunktet blinker)
	Trykkes (3 sekunder)	Slå på eller av
Tilbaketast (Bilde 119,3)	Trykkes	Hoppe tilbake fra et menypunkt, uten å lagre verdiene

- 1 Display
- 2 Statuslinje
- 3 Øvre menylinje
- 4 Indikator nettspenning 230 V (valgfritt)
- 5 Nedre menylinje
- 6 Dreie-/trykknapp
- 7 Tilbaketast
- 8 Indikatorområde innstillinger og verdier
- 9 Indikator tidsbryter

Bilde 120 Betjeningsdel med display

Display

Displayet er inndelt i fire områder:

- Statuslinje (Bilde 120,2)
- Øvre menylinje (Bilde 120,3)
- Indikatorområde (Bilde 120,8)
- Nedre menylinje (Bilde 120,5)

- ▷ For å unngå funksjonsfeil må du ikke styre varmeanlegget på 7"-panelet eller i HYMER Connect-appen og på betjeningsdelen (Bilde 119 og Bilde 120) samtidig.
- ▷ Før du kontrollerer varmeanlegget på betjeningsdelen, må du gå ut av den tilsvarende menyen i 7"-panelet eller slå av 7"-panelet.

Etter innkobling aktiveres de siste innstilte verdiene/driftsparameterne.

Når ingen knapp betjenes, kobles betjeningsdelen etter noen minutter til stand-by-modus.

Når klokkeslettet er stilt inn, skifter i stand-by-modus indikatoren i displayet mellom klokkeslett og innstilt romtemperatur.

Etter utkobling kan indikatoren i betjeningsdelen på grunn av etterløp til varmeanlegget enda være aktivert noen minutter.

Slå på/av betjeningsdelen

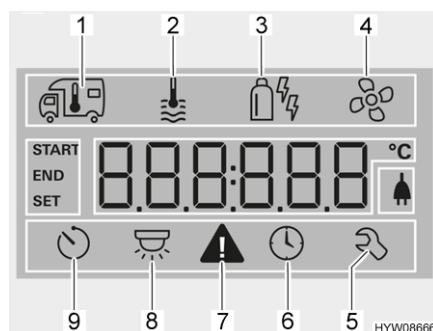
- Trykk dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) i ca. 3 sekunder. Begge menylinjene (Bilde 120,3 og Bilde 120,5) vises. Det første symbolet blinker.

- ▷ Å slå betjeningsdelen på/av betyr å bytte mellom stand-by-modus og innstillingsmodus. I stand-by-modus vises den innstilte romtemperaturen og klokkeslettet i veksel.

Foreta innstillinger:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) til ønsket menysymbol blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 120,7).

- 1 Varmeanlegg
- 2 Varmtvann
- 3 Driftsmåte
- 4 Vifte
- 5 Servicemeny
- 6 Stille klokkeslett
- 7 Varselsymbol
- 8 Belysning (ikke brukt her)
- 9 Tidsbryter

Bilde 121 Display (betjeningsdel)

Slå på varmeanlegg:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) til menysymbolet varmeanlegg (Bilde 121,1) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 120,2) blinker, til innstilt romtemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 120,7).

Slå av varmeanlegg:

- Drei tilbake temperaturverdien, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

- ▷ Ønsket romtemperatur kan også endres i stand-by-modus ved å dreie dreie-/trykknappen.

Slå på varmtvannsberedning:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) til menysymbolet varmtvann (Bilde 121,2) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
 - OFF: Varmtvannsberedning er slått av.
 - 40°: Varmtvann varmes opp til 40 °C.
 - 60°: Varmtvann varmes opp til 60 °C.
 - BOOST: Rask oppvarming av varmtvann (varmtvannsbereder forrang) i maks. 40 minutter. Deretter holdes vanntemperaturen i to ettervarming sykluser på det høyere nivået (omtrent 62 °C).
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 120,2) blinker, til innstilt varmtvannstemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 120,7).

Slå av varmtvannsberedning:

- Drei dreie-/trykknappen, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

Sikkerhets-/avtappingsventil

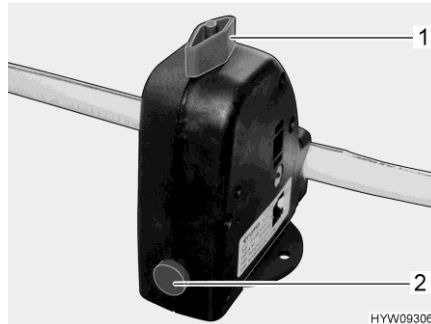
Bobilen er utstyrt med en sikkerhets-/avtappingsventil (Bilde 122). Sikkerhets-/avtappingsventil hindrer at vannet i varmtvannsberederen fryser når varmeanlegget ikke er på når det er frost.

- ▷ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen og tøm varmtvannsberederen når kjøretøyet ikke brukes over lang tid.
- ▷ Ved temperaturer under 3 °C åpner sikkerhets-/avtappingsventilen automatisk. Først når temperaturen på sikkerhets-/avtappingsventilen er over 7 °C, kan sikkerhets-/avtappingsventilen lukkes igjen.
- ▷ Sikkerhets-/avtappingsventilen beskytter ikke vannpumpen og vannarmaturene mot frost.

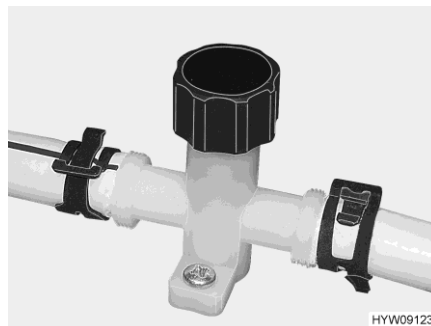

- ▷ Tømmestussene til sikkerhets-/avtappingsventilen må alltid holdes fri for smuss (f.eks. løv, is).

- 1 Dreiebryter
- 2 Trykknapp

Bilde 122 Sikkerhets-/avtappingsventil (varmtvannsbereder)

Bilde 123 Tappekran (vannledning)

Monteringssted

Sikkerhets-/avtappingsventilen monteres i seteboksen ved siden av varmtvannsberederen. Tappekranen (vannledning) er montert under en gulvlem.

Fylle/tømme varmtvannsberederen

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

Hvis kjøretøyet er koblet til en sentral vannforsyning, må det brukes en trykkreduksjon. Trykk som er høyere enn 2,8 bar må ikke forekomme i varmtvannsberederen.

Fylle varmtvannsberederen med vann:

- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 122,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 122,2).
- Still alle vannkraner på Varmt, og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

Tømme varmtvannsberederen:

- Slå av varmtvannsberedning.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen. Vri dreiebryteren (Bilde 122,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 122,2) hopper ut. Varmtvannsberederen tømmes ut via sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 10 liter).
- Steng tappekranene. Drei hetten til tappekranen (Bilde 123) med urviseren.

Driftsmåter

Varmtvanns-varmeanlegget med varmtvannsberederen kan drives med ulike energikilder, avhengig av utstyr.

Velge driftsmåte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) til menysymbolet driftsmåte (Bilde 121,3) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket driftsmåte vises:

- Dieseldrift
- Elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W) *
- Elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W) *
- Dieseldrift og elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W) *
- Dieseldrift og elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W) *

* (valgfritt ved Truma DE)

- Trykk dreie-/trykknappen for å lagre den driftsmåten som er stilt inn. Dersom den opprinnelige innstillingen likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 120,7).

- ▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.
- ▷ Ved effektnivå 1 (900 W) brukes et strømforbruk på 3,9 A. Ved effektnivå 2 (1800 W) brukes et strømforbruk på 7,8 A.

Stille inn vifte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) til menysymbolet vifte (Bilde 121,4) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.

- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
 - OFF: Viften er slått av.
 - VENT: Omluft
 - ECO: Lav viftehastighet
 - HIGH: Høy viftehastighet
 - BOOST: Rask romoppvarming. Boost er tilgjengelig, når den aktuelle romtemperaturen ligger minst 10 °C under den valgte romtemperaturen.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 120,7).

Stille inn tidsbryter:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 120,6) til menysymbolet tidsbryter (Bilde 121,9) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen. Starttiden vises, timeindikeringen blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til time for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen. Minuttindikatoren blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til minutt for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- På samme måte stiller en etter hverandre inn utkoblingstid, ønsket romtemperatur, varmtvannstrinn og viftetrinn.
- Trykk dreie-/trykknappen. Tidsbryteren er aktivert. Symbolet tidsbryter (Bilde 121,9) blinker, når tidsbryteren er programmert og aktivert.

- ▷ Servicemenyen inneholder punkt, som vanligvis kun må stilles inn en gang (språk, bakgrunnsbelysning, kalibrering), samt spesifikasjoner for servicestasjoner (versjonsnummer).

Feilindikator

Ved en varsling blinker varselsymbolet (Bilde 121,7). Varmeanlegget forsetter å gå. Hvis det kun dreier seg om en midlertidig feil, slokner varselsymbolet automatisk.

Ved en feil viser betjeningsdelen omgående feilkoden til feilen. Varmeanlegget slås av. Trykk dreie-/trykknappen, for å starte varmeanlegget på nytt.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.3.3 Digital kontroll av Truma-apparater

Truma-apparater kan kontrolleres via 7"-panelet eller via HYMER Connect-appen.

Ytterligere informasjon:

- Avsnitt 8.3
- Avsnitt 8.4
- Avsnitt 8.5

9.3.4 Varmtvanns-varmeanlegg og varmtvannsbereder Alde Compact 3030

- ▶ For sikker håndtering av Alde-systemet, følg produsentens separate bruksanvisning.
- ▶ Følg sikkerhetsanvisninger for håndtering av gass, se avsnittet 2.5.
- ▶ Fare for skålding fra varmt vann. Ikke still inn vanntemperaturen på mer enn 48 °C. Sjekk vanntemperaturen før bruk.
- ▶ Ikke foreta endringer på varmesystem eller kontroll.

- ▷ Varmtvanns-varmeanlegget må aldri brukes uten varmevæske. Se anvisningene i kapittel 12.
- ▷ Bor aldri hull i gulvet. Varmtvannsrørene kan bli skadet.
- ▷ Sørg for at det er nok vann i vanntanken til å mate varmesystemet.

- ▷ Dersom varmtvanns-varmeanlegget er i drift, må sirkulasjonspumpen alltid være slått på.
- ▷ Etter første oppvarmingsdrift anbefaler vi at varmesystemet utluftes og glykolkonsentrasjonen kontrolleres. Se anvisningene i kapittel 12.

Varmesystemet består av en gass- og elektrisk varmekjeler og konvektorer. Systemet tilfører varme til konvektorene ved å sirkulere en varmevæske (glykolblanding). Varmevæsken varmes opp med gass eller elektrisitet. I varmekjelen er det også installert en varmtvannsbereder med et volum på ca. 8,5 l. Varmeanlegg og varmtvannsbereder styres via et betjeningsfelt og forsynes med vann fra vanntanken.

Betjeningsdel

Monteringssted for betjeningsdelen se avsnittet 9.2.

- 1 Display
- 2 Knapp "MENU"
- 3 På/av-knapp

Bilde 124 Betjeningsdel

Slå på varmeanlegget:

- Trykk ned "på/av"-knappen (Bilde 124,3) på betjeningsdelen. En grønn lysdiode lyser opp "på/av"-knappen. Systemet starter opp med de sist valgte innstillingene.
- For å endre innstillingene: Trykk på "MENU"-knappen (Bilde 124,2) og velg ønsket funksjon.

- ▷ Videre betjening finnes i produsentens separate bruksanvisning.

Slå av varmeanlegget:

- Trykk ned "på/av"-knappen (Bilde 124,3) på betjeningsdelen. Den grønne lysdioden slukner.

- ▷ Når ingen knapp betjenes, kobles betjeningsdelen etter to minutter automatisk til hvilestilling.
- ▷ Endringer av innstillingene lagres automatisk etter 10 sekunder.

Varmtvannsbereder

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

- ▷ For at varmtvannsberederen skal fylles, må det være tilstrekkelig med vann i vanntanken.

Varmeveksler for motorvarmer

Den ekstra varmeveksleren og den ekstra sirkulasjonspumpen har følgende funksjoner:

- Varmefordeling bak i kjøretøyet under kjøring
- Motorvarmer (kupévarmer)

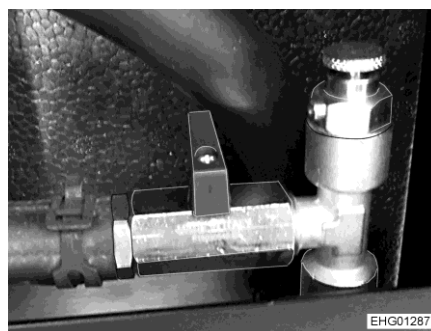
Bilde 125 Funksjon motorvarmer (tilleggsvifte)

Slå på motorvarme:

- Trykk på knappen motorvarmer (Bilde 125).

Sommerdrift

En uønsket oppvarming av varmeveksleren og varmeanlegget om sommeren kan forhindres ved å stenge kuleventilen til varmeveksleren.

Bilde 126 Kuleventil (stengt)

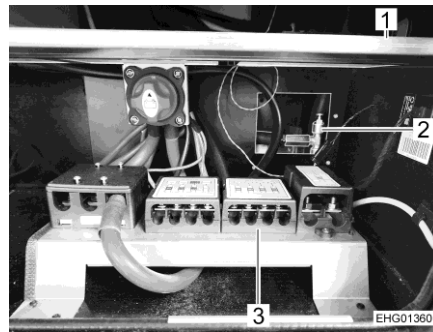
Bilde 127 Kuleventil (åpnet)

Lukk kuleventilen (sommerdrift):

- Sett stangen (Bilde 126) på tvers av rørledningen.

Åpne kuleventilen:

- Sett stangen (Bilde 127) parallelt med rørledningen.

- 1 Luke til oppbevaringsrom
- 2 Kuleventil
- 3 Sikringer 12 V

Bilde 128 Monteringssted kuleventil

Monteringssted kuleventil

Kuleventilen (Bilde 128,2) er installert i et undergulv-installasjonsrom bak 12 V-sikringene (Bilde 128,3) for boenhets-batteriet (se avsnitt 8.10.1). Tilgangen er via en luke til oppbevaringsrommet (Bilde 128,1) fra utsiden. Kuleventilen er tilgjengelig gjennom en åpning i bakvegg i undergulv-installasjonsrommet.

9.4 Veggpipe

Friskluft og avgasser fra varmeanlegget ledes i en to-kammers veggpipe.

- ▷ Parker kjøretøyet slik, at veggpipen får tilstrekkelig friskluft.
- ▷ Veggpipen må alltid være fri. Veggpipen må ikke tildekkes.
- ▷ Ved vintercamping må veggpipen holdes fri for snø og is.
- ▷ Kontroller veggpipen regelmessig, avhengig av været (snø, løvfall, smuss osv.). Om nødvendig, rengjør veggpipen.
- ▷ Ved rengjøring av kjøretøyet må vannstrålen ikke rettes direkte på veggpipen.
- ▷ Ved ignorering kan en feilfri funksjon av varmeanlegget ikke garanteres.

Bilde 129 Veggpipe (varmlufts-varmeanlegg)

Bilde 130 Veggpipe (dieselvarmer)

Veggpipen er montert på den venstre sideveggen.

9.4.1 Varmtvann-gulvvarme

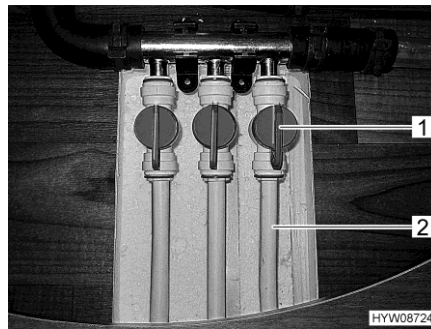

- ▷ Bor aldri hull i gulvet. Varmtvannsrørene kan bli skadet.

- ▷ Gulvvarmen fungerer kun når varmtvann-varmeanlegget er i drift.
- ▷ Varmeeffekten er avhengig av temperaturen på væsken i varmtvann-varmeanlegget.
- ▷ Vanligvis står tilbakeløpsventilene åpne, og varmeeffekten styres av tilløpsventilene. Alternativt kan tilløpsventilene holdes åpne, og varmeeffekten styres via tilbakeløpsventilene.
- ▷ Med reguleringsventilene stiller man bare inn fordelingen av varmtvannet som benyttes til oppvarming. Temperaturen og dermed også selve varmeeffekten til varmeanlegget stilles inn på betjeningsdelen.

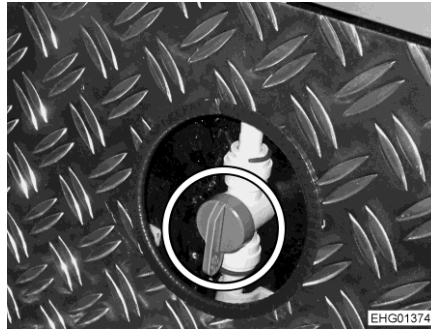
Varmt vann fra varmekretsløpet strømmer gjennom varmeseksjoner som ligger i gulvet, og sørger for at gulvet holder en behagelig varme. Gulvvarmen er delt inn i flere varmeseksjoner som kan styres individuelt. Avhengig av modell varmer seksjonene forskjellige deler av boligområdet.

- 1 Håndtak, reguleringsventil
- 2 Varmeseksjon

Bilde 131 Reguleringsventiler (gulvvarme)

- Slå på gulvvarme:*
- Still håndtaket på reguleringsventilen (Bilde 131,1) for den ønskede varmeseksjonen (Bilde 131,2) slik at det står parallelt med varmeledningen. Denne gulvvarmeseksjonen vil nå ha maksimal effekt.
- Regulere varmeeffekten:*
- Still håndtaket på reguleringsventilen (Bilde 131,1) for den ønskede varmeseksjonen (Bilde 131,2) i en hvilken som helst stilling. På denne måten kan varmeeffekten for denne seksjonen styres trinnløst.
- Slå av gulvvarme:*
- Still håndtaket på reguleringsventilen (Bilde 131,1) for den ønskede varmeseksjonen (Bilde 131,2) slik at det står på tvers av varmeledningen. Denne gulvvarmeseksjonen er nå slått av.

Bilde 132 Reguleringsventil (oppvarming bakre oppbevaringsrom)

Slå på varmen til det bakre oppbevaringsrommet:

- Still håndtaket på reguleringsventilen (Bilde 132) for oppvarming av det bakre oppbevaringsrommet slik at det står parallelt med varmeledningen. Oppvarmingen av det bakre oppbevaringsrommet arbeider nå med maksimal effekt.

Regulere varmeeffekten:

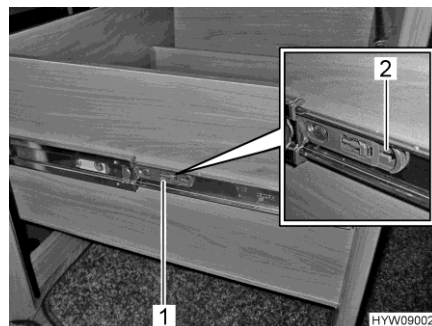
- Still håndtaket på reguleringsventilen (Bilde 132) for oppvarming av det bakre oppbevaringsrommet i en hvilken som helst stilling. Fordelingen av varmtvann til det bakre oppbevaringsrommet kan på den måten stilles inn trinnløst.

Slå av oppvarming av bakre oppbevaringsrom:

- Still håndtaket på reguleringsventilen (Bilde 132) for oppvarming av det bakre oppbevaringsrommet slik at det står på tvers av varmeledningen. Oppvarmingen av det bakre oppbevaringsrommet er nå slått av.

Monteringssted

Reguleringsventilene for gulvvarmen befinner seg under diskskuffen. For å få tilgang til reguleringsventilene må diskskuffen henges av. Reguleringsventilen for oppvarming av bakre oppbevaringsrommet befinner seg bak et utsnitt i den fremre veggen til det bakre oppbevaringsrommet.

- 1 Lasken
- 2 Merking

Bilde 133 Diskskuff

Henge av diskskuff:

- Trekk ut diskskuffen til anslaget.
- På begge sider av diskskuffen trekkes lasken (Bilde 133,1) i retning merkingen (pil, Bilde 133,2). Da kan diskskuffen trekkes ut over anslagspunktet sitt.
- Trekk diskskuffen så langt ut at du har tilgang til reguleringsventilene.
- For å lukke diskskuffen igjen: Skyv diskskuffen helt inn igjen.

9.4.2 Kupévarmer

- ▷ Den valgfrie kupévarmeren er en del av basiskjøretøyet. Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

9.5 Klimaanlegg Truma Aventa

- ▷ Kjølekretsen må kun åpnes av produsenten eller et autorisert fagverksted.
- ▷ Luftinntakene og luftutløpene må ikke blokkeres.
- ▷ Kjør ikke i fall eller stigninger på mer enn 8 % når klimaanlegget er i gang. Ellers kan kompressoren skades.
- ▷ Enheten må ikke brukes i lengre tid i kjølemodus når bilen står skrått. Kondens kan trenge inn i interiøret.

- ▷ Klimaanlegget går kun når kjøretøyet er koblet til en 230 V-forsyning.
- ▷ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres med minimum 6 A. Ellers er ikke forskriftsmessig drift av klimaanlegget mulig.
- ▷ Varmeanlegg ved utetemperaturer under 4 °C er ikke mulig fordi varmeeffekten da avtar sterkt. Mellom 4 °C og 7 °C vil enheten midlertidig veksle til tinemodus. Ved utetemperaturer over 7 °C er oppvarmingsdrift mulig uten begrensninger.
- ▷ Fjernkontrollen må alltid rettes mot den infrarød-mottakeren når du bruker den.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Driftsmåter Klimaanlegget kan drives med følgende driftsmåter:

- Automatisk
- Kjøling
- Varmeanlegg
- Omluft

Fjernkontroll Alle funksjonene til klimaanlegget kan betjenes ved hjelp av fjernkontrollen.

- 1 Display
- 2 På/av-knapp
- 3 Bruk knappene + og – til temperaturvalg
- 4 Skyveklaff til panel med innstillings-taster
- 5 Valgtast vifteeffektrinn (tre trinn)
- 6 Valgtast driftsmåte

Bilde 134 Fjernkontroll (klimaanlegg)

Automatisk drift I automatisk drift må ønsket temperatur innstilles.

Avhengig av romtemperatur velger klimaanlegget automatisk kjøle- eller oppvarmingsdrift og viftehastighet.

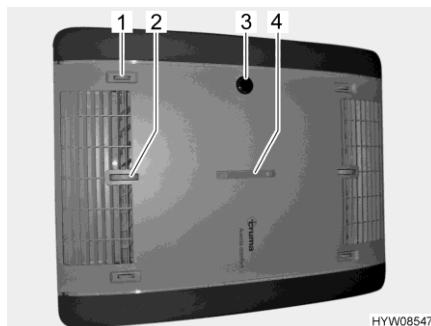
For å slå på: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,2). De sist brukte innstillingene brukes.

▷ Etter innkobling kjører resirkuleringsviften. Kompressoren starter senest etter 3 minutter, den blå LED-en (kjøling) eller den gule LED-en (varmeanlegg) blinker.

■ Still inn ønsket temperatur med knappene + og – (Bilde 134,3).

For å slå av: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,2). Belysningen kan fortsatt betjenes.

- 1 Luftfordeling til høyre/venstre
- 2 Luftfordeling tak/gulv
- 3 IR-mottaker, funksjonsdisplay, manuell på/av
- 4 Luftfordeling, foran/bak

Bilde 135 Funksjonsdisplay og luftfordeling (klimaanlegg)

9.5.1 Betjening og visning på apparatet

Enkelte funksjoner kan kontrolleres direkte på apparatet.

Stille inn luftfordeling: ■ Stille inn justeringshjul og glidebryter til trinnløs luftfordeling etter ønske.

Slå på/av manuelt: ■ Trykk på mikroknappen (f.eks. med en penn, når fjernkontrollen ikke er innen rekkevidde).

Funksjonsdisplay

Tilstand LED	Betydning
Blå LED blinker	Kompressoren starter (kjølemodus)
Blå LED lyer	Kjøledrift
Gul LED blinker	Kompressoren starter (oppvarmingsdrift)
Gul LED lyser	Oppvarmingsdrift
Rød LED blinker	Data overføres
Rød LED lyser	Feil

Manuell drift I manuell drift kan kjøling, varmeanlegg og omluft stilles inn hver for seg på fjernkontrollen.

- Slå på kjøling:**
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,2).
 - Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 134,6) inntil kjølesymbolet vises på displayet (Bilde 134,1).
 - Still inn ønsket temperatur med knappene + og – (Bilde 134,3).
 - Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen (Bilde 134,5).

Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, den blå LED på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen stiger over innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til kjølemodus.

- Slå på varmeanlegg:**
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,2).
 - Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 134,6) inntil varmesymbolet vises på displayet (Bilde 134,1).
 - Still inn ønsket temperatur med knappene + og – (Bilde 134,3).
 - Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen (Bilde 134,5).

Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, det gule lyset på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen synker under innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til oppvarmingsdrift.

- Slå på omluft:**
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,2).
 - Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 134,6) inntil omluftsymbolet vises på displayet (Bilde 134,1).
 - Still inn ønsket temperatur med knappene + og – (Bilde 134,3).
 - Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen (Bilde 134,5).

I omluftdrift blir inneluften sirkulert og renses av filteret. Ingen LEDer lyser i IR-mottakeren.

- 1 Knapper for å stille klokken og tidsuret
- 2 Send-knapp (ny dataoverføring)
- 3 Mikrobryter RESET (tilbakestilling til fabrikkinnstillinger)
- 4 Knapp Setup for igangsetting
- 5 Lysknapp (operere lysene)
- 6 Stille drift-knapp (stillegående kjøle-drift)
- 7 Klokkeslett-knapp (til å stille inn klokkeslett)
- 8 Slå på/av knapper TIMER for tidsforvalg

Bilde 136 Fjernkontroll med innstillingsknapper (klimaanlegg)

- Slå på stille drift:**
- Trykk på stille drift-knappen (Bilde 136,6). I kjølemodus kjører viften da med lavere hastighet og er derfor veldig stillegående.

- Stille klokkeslett:**
- Trykk på klokkeslett-knappen (Bilde 136,7).
 - Still inn timer og minutter med knappene (Bilde 136,1).

- Slå på tidsur:**
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,2).
 - Still inn ønsket driftsmåte og temperatur.

- Programmere innkoblingstid:*
- Trykk på knappen ON (Bilde 136,8).
 - Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 136,1) til ønsket tidsperiode til innkobling er nådd.
 - Trykk på knappen ON (Bilde 136,8).

- Programmere utkoblingstid:*
- Trykk på knappen OFF (Bilde 136,8).
 - Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 136,1) til ønsket tidsperiode til utkobling er nådd.
 - Trykk på knappen OFF (Bilde 136,8).

- Deaktivere tidsur:*
- Trykk på ON- eller OFF-knappen (Bilde 136,8) på nytt.
- Med det integrerte tidsuret kan inn-/utkoblingstiden for klimaanlegg stilles inn mellom 15 minutter og 24 timer i forveien (beregnet ut fra gjeldende klokkeslett).

- Slå på belysning:*
- Trykk på belysningsknappen (Bilde 136,5). Lyset blir slått på med det siste dempetrinnet.

- Dempe belysningen:*
- Trykk på belysningsknappen (Bilde 136,5) og hold til ønsket lysstyrke er oppnådd.

- Slå av belysning:*
- Trykk på belysningsknappen (Bilde 136,5).

- ▷ Knappen Setup (Bilde 136,4) brukes til å koble fjernkontrollen til klimaanlegget ved første igangsetting.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.6 Kokeplass

- ▶ Når gasskomfyren er i bruk, må du ikke la den stå uten tilsyn. Selv om gasskomfyren bare vil være uten tilsyn i en kort periode (f.eks. hvis du må gå på toalettet), må du slå den av.
- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Ikke bruk gasskomfyr eller gass-stekeovn til oppvarming.
- ▶ Når man håndterer varme gryter, panner og lignende gjenstander må man bruke votter eller grytekluter. Fare for personskade!
- ▶ Ikke plasser gardiner i nærheten av kokeplass. Brannfare!
- ▶ Hvis en varmekilde er i drift, må du alltid sette en kjele eller panne over flammen.

- ▷ Ikke plasser varme gjenstander, som kasseroller, på vaskbeskyttelsen, gasskomfyrdekslet eller benkeplaten.

9.6.1 Gasskomfyr (CAN FC1003)

- ▶ Mens den slås på og når gasskomfyren er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopp-håndklær, servietter osv. i nærheten av gasskomfyren. Brannfare!
- ▶ Hele tenningsprosessen må være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Gasskomfyrdekselet lukkes med fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!
- ▶ Ved bruk av gassapparater må du påse at takluken og vinduene er åpne.

- ▷ Ikke bruk gasskomfyrdekselet i glass som koketopp.
- ▷ Lukk ikke gasskomfyrdekslet når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke utøv press på gasskomfyrdekselet når det er lukket.
- ▷ Etter kokingen må man la gasskomfyrdekslet være åpent så lenge brennerne avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en gasskomfyr med 3 flammer.

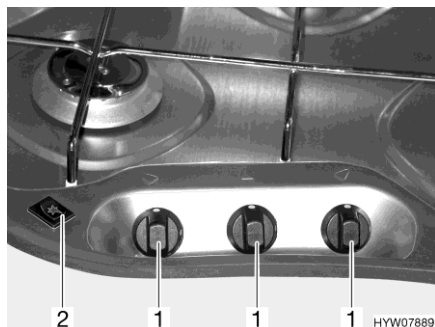
Deksel Dekselet til gasskomfyren (Bilde 137,1) er laget av glass og er koblet til kokeplassen med hengsler.

1 Deksel for gasskomfyren

Bilde 137 Gasskomfyr

Tenning Avhengig av modell er gasskomfyren utstyrt med elektronisk tenning.

- 1 Dreieregulator
- 2 Vippebryter

Bilde 138 Brytere (gasskomfyr)

- ▷ Vippebryteren (Bilde 138,2) er utelatt for gasskomfyrer uten elektrisk tenning.

For å slå på:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne gasskomfyrdekselet.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 138,1) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.
- Elektrisk tenning: Trykk vippebryteren (Bilde 138,2). Det dannes gnister ved brenneren.
- Tenning for hånd: Tenn den valgte varmekilden med en gasslighter, fyrstikk eller lighter.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.6.2 Gass-stekeovn Thetford 420-serien

- ▶ For sikker håndtering av apparatet, følg produsentens separate bruksanvisning.
- ▶ Følg sikkerhetsanvisninger for håndtering av gass, se avsnittet 2.5.
- ▶ Hold alltid ventilasjonsåpningene på gass-stekeovnen åpne.
- ▶ Ved tenningsprosess og når stekeovnen/grillen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kophåndklær, klær osv. i nærheten av gass-stekeovnen. Brannfare!
- ▶ La alltid klaffen stå åpen under tenningsprosessen.
- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man teste om det mangler gass og/eller strøm i gass-stekeovnen.

- ▶ Hvis gass-stekeovnen likevel ikke fungerer, lukker man gassavstengerve-tilen og underretter servicestasjonen.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ La gass-stekeovnen være på i 30 minutter ved maks. temperatur uten innhold før første igangsetting.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.

All ytterligere informasjon om stekeovnen finner du i produsentens separate bruksanvisning.

9.6.3 Skotti gassgrill (tilleggsutstyr spesialmodell CrossOver)

- ▶ For sikker håndtering av apparatet, følg produsentens separate bruksanvisning.
- ▶ Følg sikkerhetsanvisninger for håndtering av gass, se avsnittet 2.5.
- ▶ Gassgrillen må bare brukes utendørs.
- ▶ Gassgrillen skal ikke installeres noe sted. Uhindret utveksling av luft må alltid garanteres.
- ▶ Endringer må ikke foretas på gassgrillen.
- ▶ Gassgrillen må ikke plasseres på en brennbar overflate. Hold sikker avstand til brennbare materialer. Brennbare gjenstander må ikke plasseres på den varme gassgrillen. Brannfare!
- ▶ Gassgrillen må ikke berøres under bruk og etter grilling. Overflatene på gassgrillen blir varme under bruk. Forlat aldri gassgrillen uten tilsyn mens den er i bruk.
- ▶ Ved fettbrann: slå av gasstilførselen. Bruk et eget brannslukningsapparat. Slukk aldri en fettbrann med vann. Ring brannvesenet.
- ▶ Hold barn unna gassgrillen.
- ▶ Reparasjoner må kun utføres av fagpersonell.

Skotti gassgrill er en mobil gassgrill som skal plasseres utendørs på et egnet sted.

Velg en jevn og stabil overflate når gassgrillen skal sette opp. Vær oppmerksom på at apparatet trenger minst 5 cm klaring til gulvet.

Sett sammen gassgrillen i henhold til produsentens anvisninger.

- ▷ På www.skotti-grill.eu en video om oppsetting tilgjengelig.
- ▷ Bruk sammen gassgrillen i henhold til produsentens anvisninger.
- ▷ Demonter gassgrillen i henhold til produsentens anvisninger og oppbevar den trygt.

9.7 Kjøleskap

9.7.1 Kompressor-kjøleskap Dometic RCL 10.4ET

- ▶ Kjølemediet i kjølekretsen er lettantennelig. Hvis kjøleskapet er skadet (merkbar lukt av ammoniakk), gjør som følger:
 - Slå av kjøleskapet.
 - Unngå åpen ild og gnister.
 - Ventiler det innvendige kjøretøyet godt.
- ▶ Bruk ikke spray aerosoler i nærheten av kjøleskapet når kjøleskapet er i drift. Eksplosjonsfare!
- ▶ Alle hyllene i kjøleskapet sitter fast. Et barn risikerer dermed ikke å havne inne i kjøleskapet, og bli innestengt der. Hyllene må kun tas ut for rengjøring, og de må settes på plass og festes når rengjøringen er ferdig.
- ▶ For sikker håndtering av kjøleskapet, følg produsentens separate bruksanvisning.

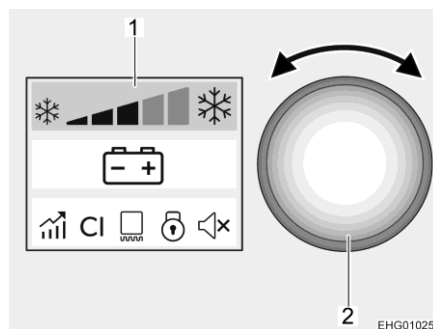
- ▷ Kjøleskapsdøren må være lukket under kjøring. Hvis kjøleskapsdøren er åpen i vinterstilling: Åpne låsen før avreise og steng kjøleskapsdøren.

Kjøleskapet er et kompressor-kjøleskap som utelukkende går på 12 V-strømforsyning.

Kjøleskapet er utstyrt med et avtakbart fryserom.

Kjøleskapets kontroll via et TFT-display (Thin-Film-Transistor-Display) og en betjeningsknapp.

Feil og advarsler indikeres med akustiske signaler. Hvis kjøleskapsdøren står åpent i lang tid, høres også en varselsignal.

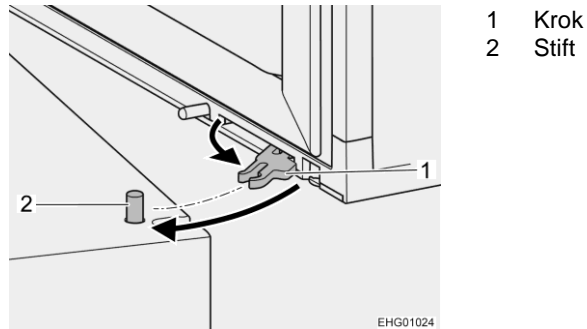

- 1 Navigasjonsmeny
- 2 Betjeningsknapp

Bilde 139 Brytere

- For å slå på:*
- Trykk på betjeningsknappen (Bilde 139,2) i 2 sekunder. Kjøleskapet starter opp med de innstillingene du hadde valgt sist.
 - Aktiver navigasjonsmenyen (Bilde 139,1). Trykk på betjeningsknappen.
 - Velg ønsket menyalternativ. Det gjør du ved å dreie på betjeningsknappen.
 - Åpne menyalternativet. Trykk på betjeningsknappen.
 - Naviger til ønsket innstilling via menyalternativet. Det gjør du ved å dreie på betjeningsknappen.
 - Velg innstilling. Trykk på betjeningsknappen. Valgte innstillinger vises i blått.
 - Bekreft dine valg. Trykk på piltasten på displayet.

- For å slå av: ■ Trykk på betjeningsknappen i 4 sekunder. Du vil høre en pipelyd, og kjøleskapet vil slå seg av.

Bilde 140 Lås for vinterstilling

Vinterstilling

For å hindre at det dannes mugg under lengre avstengning, sett kjøleskapdøren i vinterstilling.

- Tin av kjøleskapet.
- Skru av krokene (Bilde 140,1) på kjøleskapdøren i området ved låsen, øverst og nederst.
- Steng kjøleskapdøren forsiktig til den utstikkende stiften (Bilde 140,2) griper inn i kroken.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om sanitæranlegget i kjøretøyet. På slutten av kapitlet finner du monteringsstedene til sanitæranleggets komponenter.

10.1 Vannforsyning, generelt

- ▶ Vanntanken må kun fylles fra drikkevannsnettet slik at kvaliteten på drikkevannet er sikret.
- ▶ Til påfylling må det kun brukes slanger eller beholdere som er tillatt for bruk til drikkevann.
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må skylles grundig med drikkevann (to til tre ganger kapasiteten).
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må tømmes fullstendig etter påfylling, og åpningene på påfyllingsslanger eller beholdere må lukkes.
- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 11).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at vannpumpen er koblet ut. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

Kjøretøyet er utstyrt med en vanntank. En elektrisk vannpumpe pumper vann til de ulike kranene. Når en vannkran åpnes, slår vannpumpen seg automatisk på og pumper vann til uttappingspunktet.

Spillvannstanken fanger opp spillvannet. På panelet vises hvor full vanntanken eller spillvannstanken er.

Vannpumpe

Vannpumpen slås av og på via det 7"-panelet.

- ▷ Før du bruker vannarmaturene, må du slå på vannpumpen på det 7"-panelet.
- ▷ Når vanntanken fylles, kan det dannes en luftboble på bunnen av pumpen. Denne luftboblen forhindrer at vannet suges opp. Rist vannpumpen kraftig opp og ned i vannet.

10.2 Vannanlegg

10.2.1 Vannfilter clearliQ travel

- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av brønnvann, spillvann, ellevann eller regnvann. Vannfilteret egner seg ikke til utvinning av drikkevann på denne måten.
- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av varmtvann.
- ▶ Det er fare for kontaminering under driftsstans. Beskytt vannfilteret mot forurensning i henhold til informasjonen i produsentens bruksanvisning.
- ▶ For sikker håndtering av vannfilteret, følg produsentens separate bruksanvisning.

Bruksformål Vannfilteret er kun ment for filtrering av kaldt drikkevann. Vannfilteret danner hygienisk ferskvann av dette.

Monteringssted Vannfilteret er montert i kaldtvannsrøret etter ferskvannstanken.

Igangsetting Igangsetting utføres av føreren av kjøretøyet. For igangsetting er det nødvendig å luften kjøretøyet. For igangsetting, fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.

Drift Driften av vannfilteret er automatisk og krever ingen betjening.

Vedlikehold Sjekk vannfilteret regelmessig for funksjon og lekkasjer. Fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning. Skift filterpatron regelmessig. Fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.

Tiltak ved midlertidig nedetid Nødvendige tiltak avhenger av nedetidens lengde. Fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.

10.2.2 Vanntank

Vanntanken rommer ca. 120 l.

Monteringssted for vanntanken, se avsnittet 10.6.

Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer opp vanntanken. Vanntanken er dermed beskyttet mot frost.

- ▷ Når boenhets-varmeanlegget er ute av drift, har ikke lenger vanntanken tilfredstillende beskyttelse mot frost. Ved frostfare må man tømme vanntanken og la tappekranen stå åpen.

- ▷ På grunn av kjøresikkerheten og tekniske tillatelser må fyllemengden reduseres til ca. 20 l under kjøring. Når vannet tappes ved hjelp av dreiehåndtaket for sikkerhetsavløpet (se avsnittet 10.2.5), blir det igjen en restmengde på ca. 20 l i vanntanken.

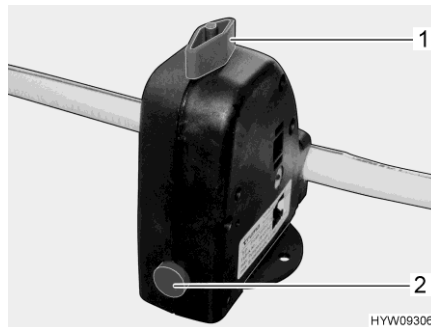
10.2.3 Påfylling av vannanlegget

- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

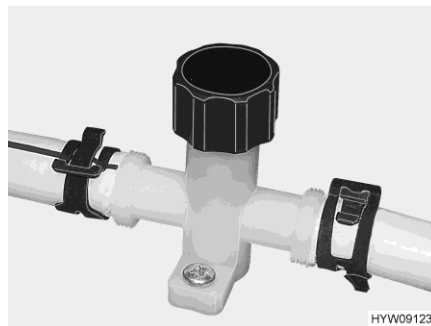
- ▷ Man kan kontrollere vannmengden på panelet mens vanntanken fylles.
 - Still kjøretøyet vannrett.
 - Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

- 1 Dreiebryter
- 2 Trykknapp

Bilde 141 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Drei dreiebryteren (Bilde 141,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 141,2).
- Det er ikke mulig å lukke sikkerhets-/avtappingsventilen ved temperaturer under 6 °C.

Bilde 142 Tappekran (vannledning)

Bilde 143 Tappekran (varmtvannsbereider Alde)

- Steng tappekranene (Bilde 142 og Bilde 143). Trekk til hettene med urviseren hhv. still vippearmen vannrett. Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.6 på slutten av dette kapitlet.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk utløpsåpningen på vanntanken.
- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen på utsiden av kjøretøyet.
- Fyll vanntanken med drikkevann. Til påfylling, husk å bruke en vannslange som er godkjent for drikkevann.
- Koble inn vannpumpen på bryteren.

- Still alle vannkraner på Varmt, og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Still alle vannkraner på Kaldt, og la dem stå åpne. Kaldtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.
- Kontroller at dekslet på vanntanken er tett.

10.2.4 Etterfyll med vann

- ▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.

Bilde 144 Deksel (drikkevann-påfyllingsstuss)

Drikkevann-påfyllingsstussen er, avhengig av modellutførelse, plassert på venstre eller høyre side av kjøretøyet.

Drikkevann-påfyllingsstussen er merket med symbolet .

Åpne drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sving den utvendige luken (Bilde 144) oppover.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og drei den en kvart omdreining. Dekselet er låst opp.
- Trekk ut nøkkelen.
- Drei det blå dekselet (Bilde 144) en kvart omdreining.
- Fjern dekslet.

Fylle på vann:

- Fyll vanntanken med drikkevann. Til påfylling, husk å bruke en vannslange som er godkjent for drikkevann.

Lukk drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sett dekslet på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Drei dekslet en kvart omdreining.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og drei den en kvart omdreining. Dekselet er låst.
- Trekk ut nøkkelen.
- Kontroller at dekslet sitter godt fast på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Sving den utvendige luken ned og lukk den.

10.2.5 Redusere vannmengden for kjøring

Dreihåndtak Dreihåndtaket er montert på vanntanken.

Bilde 145 Dreihåndtak (vanntank)

- For å åpne:*
- Vri dreihåndtaket på vanntanken (Bilde 145) en 3/4-omdreining mot urviseren. Vannet renner ut opptil ca. 20 liter.
- For å stenge:*
- Drei dreihåndtaket (Bilde 145) på vanntanken til stopp med urviseren.

Monteringssted Se avsnittet 10.6.

10.2.6 Tappe vann (dreihåndtak for sikkerhetsavløp)

- På vanntanken dreier du dreihåndtaket (Bilde 145) mot urviseren fra du møter motstand til stopp for å åpne utløpsåpningen fullstendig.

10.2.7 Tømme vannanlegg

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskader på innbyggingsapparatene, frostskader på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

- ▷ Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.

Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.6 på slutten av dette kapitlet.

Gå fram på følgende måte for å tømme og lufte vannanlegget. Slik unngår man frostskaider:

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå av 230 V-forsyningen.
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- Ta varmtvannsberederen ut av drift (se avsnittet 9.3).
- Åpne tappekranene. Drei hetten mot urviseren eller still vippearmen loddrett.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Vri dreiebryteren langs med sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Åpne vanntankens avløp.
- Åpne alle vannkraner og still dem i midtstilling.
- Heng opp hånddusjen i dusjstilling.
- Skru av låseringen på vanntanken.
- Ta vannpumpen (festet på lokket) så langt ut som det er mulig for tilkoblingsledningene.
- Hold opp vannpumpen til vannledningen er helt tom.
- Kontroller at vanntanken er helt tom.
- Legg hånddusjen i dusjkaret.
- Tøm spillvannstanken. Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.
- Tøm toalett-kassetten. Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.
- Rengjør vanntanken og spyl den deretter grundig.
- La vannanlegget tørke så lenge som mulig.
- La alle vannkraner stå åpne i midtstilling etter tømming.
- La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne.
- Dersom tilgjengelig: Demonter filterpatronen og lagre den frostfritt. For mer informasjon, se avsnittet 10.2.1.

10.3 Spillvannstank

Spillvannstanken rommer ca. 100 l.

Monteringssted og tilgang, se avsnittet 10.6.

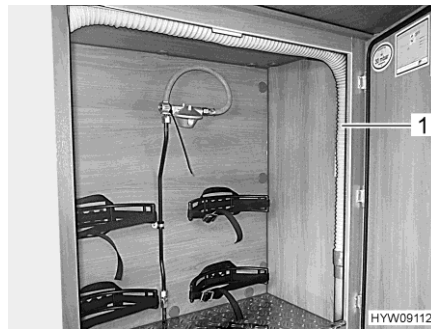
Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer spillvannstanken. Spillvannstanken er dermed beskyttet mot frost.

- ▷ Hvis boenhets-varmeanlegget ikke er i drift, er spillvannstanken ikke lenger tilstrekkelig beskyttet mot frost. Ved frostfare må man tømme spillvannstanken og la tappekranen stå åpen.
- ▷ Hell aldri kokende vann rett i utslagsvasken. Kokende vann kan føre til deformasjon eller utettheter i rørsystemet.

- ▷ Spillvannstanken må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

1 Spillvannsslange

Bilde 146 Spillvannsslange (gasskap)

1 Spillvannsslange

Bilde 147 Spillvannsslange (gasskap-uttrekk)

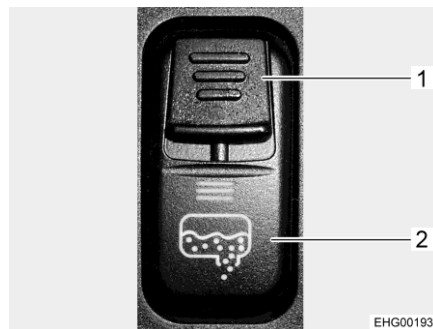
Spillvannsslange

Spillvannslangen (Bilde 146,1 hhv. Bilde 147,1) er plassert i gasskapet eller i gasskaputtrekket, og kan stikkes på avløpsrøret (Bilde 148) som forlengelse.

Bilde 148 Avløpsrør med spillvannsslange

Avløpsrøret (Bilde 148) med tilkobling for spillvannslangen er plassert under kjøretøyet.

- 1 Sikkerhetsglidebryter
- 2 Vippebryter

Bilde 149 Vippebryter (tappekran)

Elektrisk tømning av spillvannstanken

Tappekranen for spillvannstanken åpnes og lukkes med en vippebryter på bryterkonsollen i førerhuset. Vippebryteren er utstyrt med en skyvesikring (Bilde 149,1) for å hindre utilsiktet åpning av tappekranen. Avløpsrøret med tilkobling for spillvannsslange befinner seg under kjøretøyet.

For å tømme:

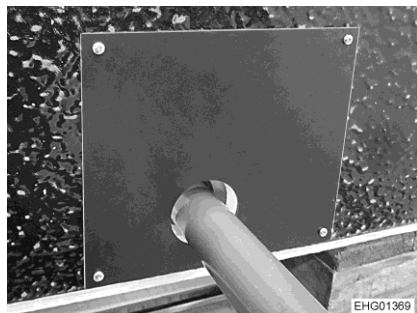
- Manøvrer kjøretøyet rett over avløpet til tømmestasjonen for spillvann.
- Skyv skyvesikringen (Bilde 149,1) på vippebryteren (Bilde 149,2) ned og slå samtidig vippebryteren ned. Dermed åpnes spillvannsventilen og spillvannstanken tømmes. LED-en lyser når spillvannkranen er åpen.

- ▷ Det er bare mulig å tømme spillvannstanken ved bruk av vippebryter når kjøretøyet står stille og kjøretøymotoren er slått av.

Manuell tømning av spillvannstanken

Hvis elektrisk tømning ikke er mulig, kan spillvannstanken tømmes manuelt.

Bilde 150 Deksel (spillvannstank-kar)

Bilde 151 Håndhjul (spillvannkran)

Tømme spillvannstanken manuelt:

- Manøvrer kjøretøyet direkte over avløpet i tømmestasjonen for spillvann eller koble til spillvannsslengen og før den ned i avløpet.
- Fjern dekselet (Bilde 150) på spillvannstank-karet.
- Du åpner spillvannkranen ved å trekke håndhjulet (Bilde 151) opp og dreie det mot urviseren til det stopper. Dreieretningen (O for å åpne og S for å stenge) er merket på håndhjulet.
- Vent til spillvannstanken er tom.
- Du stenger spillvannkranen ved å trekke håndhjulet (Bilde 151) opp og dreie det med urviseren til det stopper.
- Sett på dekselet (Bilde 150).

10.4 Bad

- ▷ Det må ikke transporteres last i dusjkabinettet. Dusjkabinettet eller andre gjenstander i toalettrommet kan bli skadet.

- ▷ For å ventilere under eller etter dusjing og tørking av våte klær (f. eks. på den integrerte klesstangen), steng døren til toalettrommet og åpne vinduet eller takluken på toalettrommet. Da sirkulerer luften bedre.
- ▷ Vask bort såperester i dusjkaret etter bruk av dusjen, ellers kan det med tiden dannes sprekker i dusjkaret.
- ▷ Tørk dusjen etter bruk, ellers kan det dannes fuktighet.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.
- ▷ Ytterligere informasjon angående rengjøring av toalettrommet finner du i avsnittet 11.3.

Innleggsbrett for dusj

Innleggsbrettet er laget av plast. Innleggsbrettet beskytter dusjkaret og sørger for et tørt gulv, selv etter dusjing. Avhengig av modell består innleggsbrettet av en eller to deler.

Bilde 152 Innleggsbrett (eksempel)

Overhold følgende anvisninger for å få en lang levetid:

- Før du skal dusje tar du innleggsbrettet (Bilde 152) ut av dusjen.
- Legg innleggsbrettet tilbake i dusjkaret etter dusjen.
- Rengjør innleggsbrett med en lofri duk minst hvert halvår.

10.5 Toalett

- ▷ Toalettet må maksimalt belastes med 120 kg.
- ▷ Tøm kassett-toalettet når det er frostfare og kjøretøyet ikke er oppvarmet.
- ▷ Ikke sitt på toalettlokket. Lokket er ikke konstruert for å bære personer og det kan brette.
- ▷ Bruk kjemiske midler som egner seg til toalett. Lufteanlegget fjerner kun lukt, ikke bakterier og gasser. Bakterier og gasser angriper tetningsgummen.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter viften automatisk når toalettskålen åpnes.

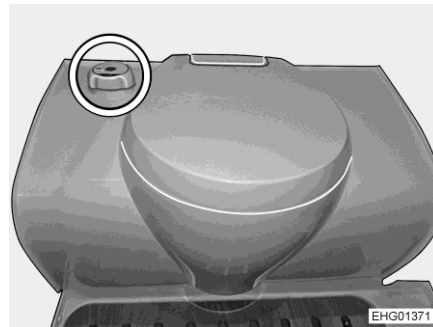
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

- ▷ Tøm toalett-kassetten bare på anvist tømmestasjon på campingplasser eller parkeringsplasser for bobiler.

10.5.1 Toalett med fast benk

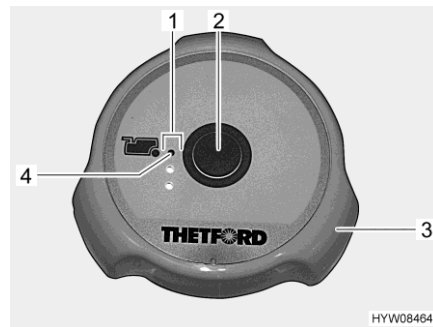
Toalettet spyles direkte via kjøretøyets vannsystem.

Bilde 153 Dreiehåndtak (Thetford-toalett)

Toalettet kan brukes med åpen eller lukket skyver.

- Åpne skyver:* ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 153) mot urviseren.
- Lukke skyver:* ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 153) med urviseren.

- 1 Kontrollamper
- 2 Spyleknapp
- 3 Dreiehåndtak
- 4 Kontrollampe

Bilde 154 Spyleknapp/kontrollamper (Thetford-toalett)

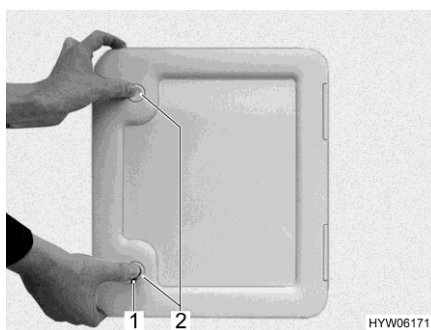
- For å spyle ned:*
- Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Drei dreiehåndtaket (Bilde 154,3) mot urviseren.
 - Trykk den blå spyleknappen (Bilde 154,2) for å spyle ned.
 - Lukk skyveren etter skylling. Drei dreiehåndtaket (Bilde 154,3) med urviseren.

Kontrollampene (Bilde 154,1) viser fyllenivået til toalett-kassetten. Når den røde kontrollampen (Bilde 154,4) lyser, må toalett-kassetten tømmes.

10.5.2 Tøm toalett-kassetten

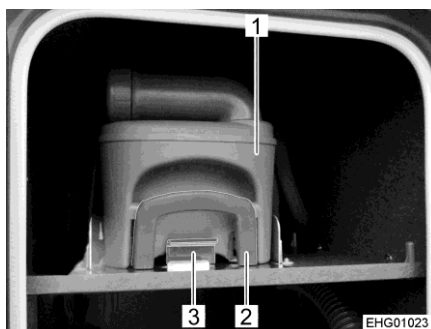
- ▷ Toalett-kassetten kan tas ut bare når skyver er lukket.
- ▷ Tilleggsutstyr for Modell CrossOver: For å utvide volumet for en ekstra toalett-kassett, er det plass i en festeanordning i gasskapet over gass-flaskene.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten.

- 1 Låsesylinder
- 2 Tryklås

Bilde 155 Klaff (toalett-kassett)

- Skyv skyvearmen på toalettskålen med urviseren. Skyveren lukkes.
- Åpne klaffen for toalett-kassetten på utsiden av kjøretøyet. For å gjøre dette stikker du nøkkelen i låsesylinderen til tryklåsen (Bilde 155,1) og dreier den en kvart omdreining med urviseren.
- Trekk ut nøkkelen.
- Trykk på begge tryklåsene (Bilde 155,2) samtidig med tomlene for å åpne klaffen på toalett-kassetten.

- 1 Toalett-kassett
- 2 Håndtak
- 3 Sikringsklemme

Bilde 156 Toalett-kassett (i kjøretøy)

- Trekk sikringsklemmen (Bilde 156,3) opp og trekk ut toalett-kassetten (Bilde 156,1) med håndtaket (Bilde 156,2).

- 1 Tømmestuss
- 2 Deksel
- 3 Lufteknapp

Bilde 157 Toalett-kassett (eksempel)

- Sving tømmestussen (Bilde 157,1) på en markert tømmestasjon og skru av dekslet (Bilde 157,2).
- Trykk inn den fargede lufteknappen (Bilde 157,3) og hold den inne helt til toalett-kassetten er tom.
- Rengjør toalett-kassetten med ferskvann.
- Lukk tømmestussen med deksel og sving den tilbake.
- Skyv toalett-kassetten inn i tømmesjakten til den klikker på plass.
- Lukk klaffen for å stenge toalett-kassetten.
- Fyll på ny sanitærvæske.

10.5.3 Vinterdrift

- ▷ Bruk ingen frostvæske. Frostvæske kan føre til skade på toalettet.

Når kjøretøyet er oppvarmet, befinner toalett, vanntank og toalett-kassett seg i et frostfritt område. Toalettet kan dermed også brukes om vinteren. Hvis kjøretøyet ikke blir oppvarmet, må vanntank, toalett-kassett og vannledninger tømmes ved frostfare. På denne måten unngår man frostskafer.

10.5.4 Midlertidig lagring

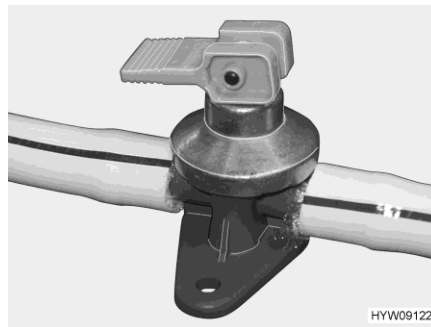

- ▷ Dersom toalettet ikke brukes over lengre tid, tøm vanntanken, toalett-kassetten og vannledningene.

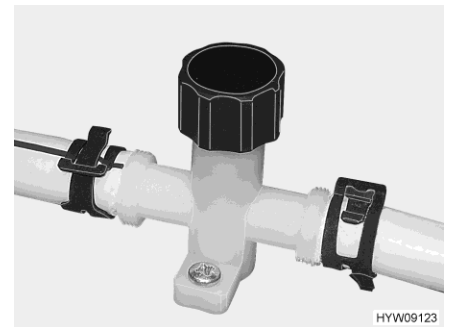
Stenge av toalettet:

- Tøm vanntanken.
- Betjen toalettspylingen inntil det ikke renner mer vann i toalettet. Vær oppmerksom på at pumpen kan skades senest etter ett minutt hvis den går tørr.
- Tøm toalett-kassetten.
- Skyll toalett-kassetten grundig.
- La tømmestussen på toalett-kassetten stå åpen.
- La toalett-kassetten tørke godt.

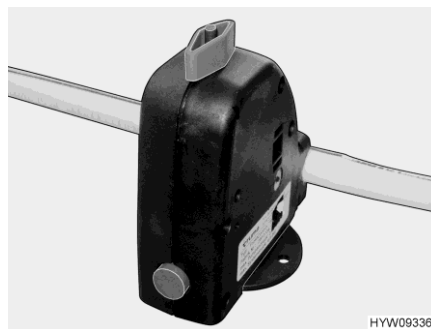
10.6 Monteringssteder

Bilde 158 Tappekran (varmtvannsbereider Alde)

Bilde 159 Tappekran (vannledning)

Bilde 160 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

Avhengig av modell, er komponentene i sanitæranlegget tilgjengelig på følgende monteringssteder:

Ferskvannstank (tilgang)	Spillvannstank (tilgang, rengjøre)	Spillvannstank (tilgang, tappekran)	Vannavløpsventil/Sikkerhetsventil
I bakre oppbevaringsrom bak deksel	I trinnet for bakre seng under gulvlem	Bryter på dashbordet	Under L-sittegruppen, bak service-luken (tilgang utenfra)

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om stell av kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du sjekklister med forholdsregler som må tas når kjøretøyet ikke skal brukes over lengre tid.

11.1 Generelt

- ▷ Kjøretøyet er beregnet for fritidsbruk. Bruk som går utover en normal fritidsbruk (permanent bruk) kan føre til at det oppstår fuktighet inne i bodelen. Innredningen kan påvirkes av dette.

11.2 Utvendig stell

Vanlig utvendig stell består av regelmessig vask. Det avhenger av bruken og omgivelsene hvor ofte kjøretøyet må vaskes. I områder med mye luftforurensing eller når man kjører på veier hvor det er brukt veisalt, må kjøretøyet vaskes oftere. Hvis kjøretøyet utsettes for saltholdig og fuktig luft (kystområder, fuktig og varmt klima), må det vaskes oftere.

Hvis det er mulig, bør man unngå å parkere under trær. Det kvælnende stoffet som drypper fra noen trær, gir lakken et matt utseende og igangsetter en mulig korrosjonsprosess.

Fugleskitt må vaskes av umiddelbart og grundig, da syren i fugleskitten virker etsende.

11.2.1 Vaske med høytrykksspyler

- ▷ Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. Dekkene kan ta skade av det.
- ▷ Ikke sprut direkte på klistremerkene (pyntefolier) med høytrykksspyleren. Klistremerkene kan løse seg opp.

Les bruksanvisningen for høytrykksspyleren før denne brukes til å vaske kjøretøyet.

Ved vasking med rundstråledyse mellom kjøretøyet og rengjøringsdysen må det være en minimumsavstand på ca. 700 mm.

Påse at vannstrålen kommer ut av rengjøringsdysen med trykk. Ukyndig håndtering av høytrykksspyleren kan føre til skader på kjøretøyet. Vanntemperaturen må ikke overskride 60 °C. Beveg vannstrålen under vasking. Vannstrålen må ikke rettes direkte mot dørsprekken, elektriske deler, stikkontakter, pakninger, luftegitter eller taklukene. Kjøretøyet kan bli skadet eller det kan trenge inn vann.

11.2.2 Vaske kjøretøyet

- ▷ Ved rengjøring i automatiske vaskehaller kan vann komme inn i åpninger som f.eks. eksosavtrekk. Rengjør aldri kjøretøyet i automatiske vaskegater. Når du vasker manuelt, må du påse at det ikke kommer vann inn gjennom åpningene.
- Rengjør kjøretøyet kun på vaskeplasser som er beregnet for vasking av kjøretøyer.
- Ved rengjøring i direkte sollys, må du påse at rengjøringsmidlet som brukes ikke forårsaker skadelige reaksjoner.
- Følg produsentens anvisninger ved bruk av rengjøringsmidler. Rengjøringsmiddelet må være pH-nøytralt.
- Prøv først rengjøringsmiddelets egnethet på et lite synlig område.
- Til rengjøringen av utvendige klistremerker og deler av plast skal det utelukkende brukes rikelig med varmt vann, oppvaskmiddel og en myk klut.
- Vask kjøretøyet med rikelig vann, en ren svamp eller en myk børste. Vanskelige flekker fjernes ved å tilsette vaskevannet litt oppvaskmiddel.
- Lakkerte yttervegger kan i tillegg rengjøres med et spesialmiddel.
- Gummipakningene må ikke behandles med silikonholdige eller etsende midler (f.eks. alkoholer, myknere, organiske løsemidler). Bruk av talkum eller hvit vaselin er problemfritt. HYMER anbefaler et høykvalitets, perfluorert smøremiddel for gummipleie.
- Låsesylindere på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med grafittstøv.

11.2.3 Vindusruter av akrylglass

Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling.

- ▷ Tørk aldri av akryl-vindusruter med en tørr klut. Støvkorn kan skade overflaten.
 - ▷ Rengjør akrylglass-vindusruter kun med rikelig med varmt vann, litt oppvaskmiddel og en myk klut.
 - ▷ Glassrens med kjemiske, slipende eller alkoholholdige tilsetningsstoffer må under ingen omstendigheter brukes. Resultatet vil da være at rutene blir sprø fortere og deretter danner sprekker.
 - ▷ Rengjøringsmidler som brukes i karosseriområdet (f.eks. tjære- eller sili-konfjerner) må ikke komme i kontakt med akrylglass.
 - ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
 - ▷ Ikke fest klistremerker på akrylglass-vindusruten.
 - ▷ Etter at kjøretøyet vindusruter i akrylglass er rengjort, skal de spyles med rikelig med rent vann.
 - ▷ Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.
- ▷ Akrylglass-rengjøringsmiddel med antistatisk virkning er godt egnet til etterbehandling. Små riper kan behandles med akrylglass-politur. Tilbehørsforretninger har dette.

11.2.4 Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)

- ▷ Unngå at politur kommer i kontakt med vindusgummi og profiler.
- ▷ Glassfiberforsterket plast (GRP) må ikke bli for varm. Derfor må man ved polering med poleringsmaskin bevege denne hele tiden.

- ▷ For store byggkomponenter av GRP, kan det oppstå aldersbetingede overflateriss. Dette er en egenskap for GRP-materialer med belegg, som ikke har noen innvirkning på funksjonen til komponenten. Dette utgjør derfor ingen reklamasjonsrett.

Deler i GRP kan gulne eller blekne på grunn av manglende vedlikehold av kjøretøyet og materialets naturlige aldring.

GRP-deler må derfor etterbehandles. Dermed unngår du at GRP-delene gulner, og forseglingen på overflaten opprettholdes.

Etterbehandle GRP-deler:

- Kjøretøyet vaskes og tørkes som beskrevet over. Kontroller at GRP-deler er rene og tørre.
- Poleringsmiddel påføres jevnt på overflaten av GRP-delen med en myk klut.
- Vent til det har dannet seg en gråhvit overflate.
- Poler GRP-delene med en tørr, myk klut. Beveg kluten i sirkler på overflaten til GRP-delene.

Vi anbefaler at du bruker en poleringsmaskin til dette arbeidet.

- ▷ For å konservere polituren må du benytte lakkbeskyttelse. Følg bruksanvisningen til lakkebeskyttelsen.

11.2.5 Undergulv

Kjøretøyets undergulv har et belegg som delvis beskytter mot slitasje. Skader på undergulvbeskyttelsen bør straks utbedres. Flater som er innsatt med beskyttelsesmidler må ikke behandles med sprayolje.

- ▷ Bruk kun produkter som er godkjente av produsenten. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

11.2.6 Motorrom

- ▷ Rengjøring og pleie av motorrommet må kun utføres mens tenningen er slått av.
- ▷ La motoren avkjøles før alle arbeider i motorrommet. Det består fare for forbrenning ved berøring av motordeler som fortsatt er varme!
- ▷ Før alle arbeider i motorrommet må de tilsvarende varsel- og håndteringsanvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyprodusenten leses og følges.
- ▷ Motorvask må kun utføres av et autorisert fagverksted.
- ▷ Dampstrålen må ikke rettes direkte på lampeinnfatninger, servomotorer og tetninger. På denne måten unngås det fuktighet i lyskasterne og feil som resulterer av dette.

- ▷ Dampstrålen må ikke rettes mot vindusviskermotoren og vindusviskerstengene.
- ▷ Motorbeskyttelseslakk må kun påføres, når komponentene i motorrommet er avkjølt og fri for smuss.
- ▷ Bruk kun smøremidler, fett og væsker som er godkjent av produsenten til basiskjøretøyet.

Produsenten overtar ingen garanti for skader, utettheter eller svikt på elektriske komponenter, som oppstår etter en motorvask.

11.2.7 Vindusspyleranlegg og vindusvisker

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
- ▷ Ikke slå på vindusspyleranlegget eller vindusviskerne, når viskerbladene er frosset fast. Løsne først viskerbladene med avisingsmiddel.
- ▷ Ikke bruk vindusviskerne til å fjerne snø som har samlet seg på frontruten. Fei først bort snøen fra frontruten.
- ▷ Ikke slå på vindusviskerne når frontruten er tørr.
- ▷ Ikke rengjør vindusviskerstengene og vindusviskermotoren med høyttrykksspyler.
 - Kontroller vindusspyler og vindusvisker regelmessig for korrekt funksjon.
 - Kontroller fyllenivået til spylervæskebeholderen regelmessig. Det er kun når det tilføres tilstrekkelig med spylervæske på frontruten, at vindusviskerne kan rengjøre denne. Fri sikt er avgjørende for sikker kjøring.
 - Før frostperioden begynner må spylervæskebeholderen fylles med vindusspylervæske som har tilstrekkelig frostbeskyttelse.
 - Etterfyll vindusspylervæske i tide. Bruk kun rent vann til fortykning av vindusspylervæsken.
 - Insektrester skal fjernes snarest mulig fra viskerbladene.
 - Rengjør viskerbladene regelmessig med vindusspylervæske. Til dette føres en svamp eller en klut langs gummileppen.
 - Fjern voksrester etter kjøretøyvask med en voksløsende vindusspylervæske.
 - Rengjør dysene til vindusspyleranlegget regelmessig for smussavleiringer.
 - Etter kjøring på sterkt tilsmusset strekning skal vindusspylerdysene skylles med rent vann, for å forebygge avleiringer.
 - Rengjør tilstoppede vindusspylerdyser med en tynn nål.

11.2.8 Klimaanlegg

- ▷ Klimaanlegget skal ikke rengjøres med en høytrykksspyler. Dersom vann trenger inn kan det skade klimaanlegget.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke benytt noen skarpe eller harde gjenstander ved rengjøringen. Dette kan føre til skader på klimaanlegget og takvinduet.

- ▷ Ved rengjøring av takvinduet skal man kun benytte det rengjøringsmiddelet som produsenten har anbefalt. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

- Klimaanlegget skal kun rengjøres med vann og et skånsomt rengjøringsmiddel.
- Kabinettet til klimaanlegget og luftutslippsenheten skal tørkes iblant med en fuktig klut.
- Fjernkontrollen skal iblant rengjøres med en lett fuktig klut. Displayet rengjøres med en brilleklut.
- Rullegardiner rengjøres ved behov med mild såpelut og mye vann.
- Løv og annet smuss skal fjernes regelmessig fra klimaanleggets ventilasjonsåpninger.
- Dreneringen av kondensvann kontrolleres regelmessig, for å se om kondensvannet som oppstår kan flyte vekk fritt.
- Filter på hver side av luftuttaksenheten rengjøres regelmessig.
- Hvert år skiftes aktivkullfilter på hver side av luftuttaksenheten.
- Hvert år kontrolleres profiltetningen på kjøretøytaket for å oppdage eventuelle skader.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

11.2.9 Stigtrinn

Når stigtrinnene smøres kan store smussbiter feste seg i smøremidlet under kjøring og dermed ødelegge funksjonen til trinnene eller føre til skade på stigtrinnene. Derfor skal stigtrinnets bevegelige deler ikke smøres med fett eller olje.

11.3 Innvendig stell

- ▷ Om mulig bør du alltid fjerne flekker umiddelbart.
- ▷ Fordi kunststoffdeler i bad og boenhet er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling. Det må ikke brukes løsemidler eller alkoholholdige rengjøringsmidler eller skuremidler. Slik unngår du at delene blir sprø og får riper.
- ▷ Hårfargemiddel, neglelakk, sigarettaske og lignende stoffer kan forårsake flekker eller misfarginger på plastdeler, som ikke lar seg fjerne. Unngå derfor at disse stoffene kommer i kontakt med plastdeler. Fjern disse stoffene straks hvis de likevel skulle komme i kontakt med plastdeler.
- ▷ Ikke tøm etsende midler i avløpsåpningene. Ikke tøm kokende vann i avløpsåpningene. Etsende middel og kokende vann skader avløpsrørene og vannlås.
- ▷ Ikke bruk eddikessens til rengjøring av toalettet og vannanlegget, heller ikke når vannanlegget skal avkalkes. Eddikessens kan skade pakninger eller deler på anlegget. Til avkalking skal det brukes avkalkingsmidler som er å få i vanlig handel.
- ▷ Bruk lite vann. Tørk opp alle rester av vann.

- ▷ Våre representanter og servicestasjoner står til disposisjon for ytterligere informasjon om bruk av midler til vedlikehold.
- Møbelflater, møbelhåndtak, lamper og samtlige kunststoffdeler i bad og boenhet rengjøres med vann og en ullklut. Vannet kan tilsettes et mildt rengjøringsmiddel. Ved behov behandles lakkflater med møbelpolitur.
 - Gardiner og stores skal renses kjemisk på renseri.
 - Tepegulvene skal rengjøres med teppekum og støvsuges ved behov.
 - PVC-gulvbelegg rengjøres med et mildt, såpeholdig rengjøringsmiddel for PVC-gulv. Ikke legg teppegulv på vått PVC-gulvbelegg. Tepegulv og PVC-gulvbelegg kan klistres sammen.
 - Børst myggnettingen/insektnettsjalousien med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats.
 - Børst blendingsgardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
 - Børst blendingsfoldegardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børste. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
 - Sikkerhetsbelter kan rengjøres med varmt såpevann når det er rullet ut. Sikkerhetsbeltene må være helt tørre før de rulles opp igjen.

11.4 Kjøkkeninnredning

11.4.1 Generelle vedlikeholdsanvisninger

- Utslagsvaskene og gasskomfyren må ikke vaskes med sandholdige skuremidler. Unngå alt som kan forårsake riller og furer.
- Overflaten til kjøkkenarbeidsplaten er ikke ripefast. Bruk alltid et underlag ved arbeid med skarpe gjenstander. Bruk kun milde rengjøringsmidler til rengjøring og pleie. Det må ikke brukes skurende eller slipende pleieprodukter eller skuresvamper.
- Rengjør vaskbeskyttelsen for hånd med vann og oppvaskmiddel. Vaskbeskyttelsen må ikke rengjøres i oppvaskmaskin.
- Brennerne på gasskomfyren må kun rengjøres med en fuktig klut. Vann må ikke komme inn i åpningene på brennerdekslene. Vann kan skade brennerne på gasskomfyren.
- Ved rengjøring av brennerringen må det påses, at hullene ikke er tilstoppet.
- Kokeplassens overflate og særlig kokefeltet rengjøres med varmt vann og litt oppvaskmiddel. Flytende skuremiddel og skarpe gjenstander skader overflaten på kokeflaten.
Kokeflatens overflate er lettere å rengjøre når den fortsatt er litt varm. Før rengjøringen må det sikres at kokeflaten bare er lunken (restvarmeindikatoren er slukket).
Kokeflaten må under alle omstendigheter rengjøres før den benyttes på nytt.
- Dreieknappene kan trekkes av for rengjøring.
- Rengjør de ytre flatene til kjøkkeninnredningen med enfuktig klut uten skurende, korrosive eller klorholdige rengjøringsmidler. Ikke bruk stålull.
- Syreholdige eller alkaliske substanser (eddik, salt, sitronsaft og liknende) må fjernes omgående.
- La stekeovnen eller grillen kjøles av før rengjøringen. Varme overflater kan skades av kaldt vann eller en fuktig klut. Emaljerte flater må kun rengjøres med vann tilsatt såpe eller oppvaskmiddel.

11.4.2 Kjøleskap

- Rengjør kjøleskapet utvendig og innvendig med en myk klut og lunkent vann (tilsatt et mildt rengjøringsmiddel).
- Skyll deretter kjøleskapet med rent vann og la det tørke.
- Hold avløpsrennen for kondensvann fri for avleiringer.
- For å unngå materialendringer, må det ikke brukes såpe og ingen skarpe, kornete eller sodaholdige rengjøringsmidler.
- Sørg for at det ikke kommer olje eller fett på dørpakningen.

11.5 Overflater i rustfritt stål

- ▷ Overflater i rustfritt stål skal ikke rengjøres med blekemidler, med produkter som inneholder klor eller saltsyre, med bakepulver eller med pussemiddel for sølv.
- ▷ Det skal ikke benyttes flytende skuremiddel eller grove svamper.

- ▷ Før rengjøringen testes på et lite iøynefallende sted om rengjøringsproduktet som benyttes egner seg for denne overflaten.
- ▷ Etter rengjøringen skal overflatene tørkes grundig for å unngå kalkspor.
- ▷ Hos børstede overflater i rustfritt stål tørkes i sliperetningen.

Fjerne riper fra overflaten:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en myk rengjøringsklut og med spesialmiddel for rengjøring/glans på overflater i rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerne krevende smuss og fastbrent fett:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerne fingeravtrykk:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en myk rengjøringsklut og med oppvaskmiddel eller glassrens.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerne flekker fra kaffe og te:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en natron-blanding. La natronblandingen virke i 15 minutter.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerne rustflekker:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk. Benytt evt. en myk rengjøringsklut og et rengjøringsmiddel for rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

11.6 Puter

De instruksene til stell og rengjøring som står oppført nedenfor er kun ment som en hjelp. Instruksene gir ingen garanti for at rengjøringen blir vellykket. Instruksene berettiger ikke til noen garantikrav.

- ▷ Om mulig bør du alltid fjerne flekker umiddelbart.
- ▷ Flekker skal aldri fjernes med husholdningsrensere (f.eks. oppvaskmiddel).
- ▷ Før flekker behandles, må rensediet testes på et skjult sted på putetrekkene. Slik kan du se om rengjøringen har en negativ innvirkning på stoffene eller fargene.
- ▷ Fuktige eller oljeholdige flekker må kun bare tørkes av, men aldri gnis. Det mest effektive er å bruke en klut med god sugeevne eller en svamp og trykke denne lett på flekken.
- ▷ Putetrekkene skal ikke vaskes.
- ▷ Når skintrekk rengjøres, må det påses at skinnet ikke blir gjennomfuktet og at vannet ikke trenger inn i sømmene på skintrekket.

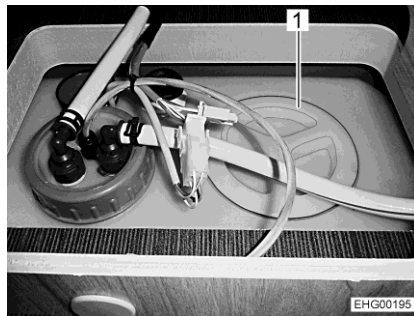
- ▷ Flekken skal behandles utenfra og innover. På denne måten kan flekken ikke spre seg utover.
 - ▷ Ved faste eller bløtere forurensninger skal først de grove delene fjernes. Deretter behandles flekken forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
 - ▷ Dersom flekken allerede har tørket, skal de grove delene børstes forsiktig av. Deretter tørkes flekken forsiktig av med en fuktig klut eller svamp.
 - ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.
 - ▷ Avhengig av utstyret du har valgt, har puttene et flekkbeskyttet trekk.
- Fjerne fett, olje, vin, melk, alkoholfrie drikkevarer:*
- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.
- Fjerne urin, svette:*
- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.
- Fjerne sjokolade, kaffe:*
- Fukt kluten med lunkent vann.
 - Tørk flekken forsiktig av med kluten.
- Fjerne fruktrest:*
- Fukt kluten med kaldt vann.
 - Tørk flekken forsiktig av med kluten.
- Fjerne stearin/voks:*
- Skrap voksen forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
 - Dekk til flekken med flere lag blekkpapir og stryk den.
- Fjerne blod:*
- Bland 2 spiseskjeer salt og 1 liter vann.
 - Fukt flekken og tørk den av med en tørr klut.
 - Ved vanskelige flekker tørker man forsiktig av med salmiakkspiritus.
- Fjerne blekk (fra kulepenn):*
- Fukt kluten med white spirit.
 - Tørk forsiktig av flekken med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.
- Fjerne søle:*
- Fjern forsiktig så mye smuss som mulig med en sløv kniv eller en spatel.
 - La smusset tørke og fjern det med en støvsuger.
 - Ved vanskelige flekker fukter du kluten med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer salmiakkspiritus med 1 liter vann.)
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

- Fjerne blyantflekker:*
- Fukt klut med milde rene tekstilrensere uten vann.
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

- Fjerne oppkast:*
- Fjern oppkasten forsiktig.
 - Tørk puter av med kaldt vann.
 - Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

11.7 Vannanlegg

11.7.1 Rengjør vanntanken

1 Deksel

Bilde 161 Vanntank

- Tøm vanntanken og steng av avløpsåpningen.
- Ta av dekslet (Bilde 161,1) på vanntanken.
- Fyll på vann med litt oppvaskmiddel i vanntanken (ikke bruk skuremiddel).
- Skrubb vanntanken med en vanlig oppvaskbørste inntil det ikke finnes synlig belegg i den.
- Skrubb også pumpehuset.
- Hvis det er mulig skal drikkevannssonnen rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen.
- Skyll vanntanken med rikelige mengder med drikkevann.

- ▷ I tilfelle det på grunn av byggeformen på vanntanken ikke er mulig å rengjøre den mekanisk: Benytt et egnet kjemisk rengjøringsmiddel.

De autoriserte forhandlerne er gjerne behjelpelig ved utvalg av et egnet rengjøringsmiddel.

Følg anvisningene til produsenten av rengjøringsmidlet.

11.7.2 Rengjøre vannledninger

- ▷ Bruk kun tillatte rengjøringsmiddel fra forhandleren.
- ▷ Rengjøringsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.

- Tøm vannanlegget.
- Steng av alle avløpsåpninger og tappekraner.
- Fyll en blanding av vann og rengjøringsmiddel i vanntanken. Overhold produsentens angivelse av blandingsforhold.
- Åpne tappekranene en etter en.
- La tappekranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng tappekranene igjen.
- Still alle vannkraner på Varmt, og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Still alle vannkraner på Kaldt, og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng alle vannkraner.
- Betjen toalettspylingen flere ganger.
- La rengjøringsmidlet virke slik produsenten angir.
- Tøm vannanlegget. Samle deretter opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.
- For å skylle hele vannanlegget skal det fylles opp med drikkevann og tømmes gjentatte ganger.

11.7.3 Desinfisere vannanlegget

- ▷ Bruk kun tillatte desinfeksjonsmidler fra forhandleren. Ta hensyn til kompatibilitet for mennesker og dyr.
- ▷ Desinfeksjonsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og desinfeksjonsmiddel som tappes ut, og sørg for korrekt avfallshåndtering.

Gå frem på samme måte ved desinfeksjon av vannanlegget som ved rengjøringen av vannledningene (se avsnittet 11.7.2). Bruk desinfeksjonsmiddel i stedet for rengjøringsmiddel.

11.7.4 Rengjør spillvannstanken

Rengjør spillvannstanken etter hver gangs bruk.

Bilde 162 Rengjøringsåpning (spillvannstank)

- Rengjøre:*
- Tømme spillvannstanken.
 - Åpne rengjøringsåpningen (Bilde 162) på spillvannstanken og tappekranen.
 - Skyll spillvannstanken grundig med rent vann.
 - Avløpssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen hvis mulig.

Tilgang til rengjøring, se avsnittet 10.6.

11.8 Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren

Veisalt skader understellet og de delene som er utsatt for skvettvann. Vi anbefaler å vaske kjøretøyet oftere om vinteren. Mekaniske og overflatebehandlede deler og bilens understell er spesielt utsatt, og de må derfor rengjøres grundig.

- ▷ Ved frostfare må varmeanlegget alltid drives med minst 15 °C. Sett resirkuleringsviften (hvis den finnes) på auto. Ved ekstreme utetemperaturer bør også møbelklaffer og -dører stå litt på gløtt. Innstrømming av varmluft kan motvirke frysing av f.eks. vannledninger og at det dannes kondens i oppbevaringsrommene.
- ▷ Ved frostfare må i tillegg vinduene på utsiden av kjøretøyet dekkes til om natten med vinterisolasjonsmatter.

11.9 Lagring

11.9.1 Midlertidig lagring

- ▶ Ta hensyn til at vannet er ubrukelig etter kort tid.
- ▶ Kabelskader forårsaket av dyr kan føre til kortslutning. Brannfare!

Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. Det gjelder spesielt dersom dyr får oppholde seg uforstyrret i det parkerte kjøretøyet.

For å unngå eller begrense skader forårsaket av dyr som har kommet seg inn, bør du regelmessig kontrollere kjøretøyet for skader eller spor etter dyr.

Hvis du oppdager spor etter dyr, må du kontakte en autorisert forhandler eller servicestasjon. Dersom det foreligger kabelskader, kan disse skadene føre til kortslutning. Kjøretøyet kan begynne å brenne.

11.9.2 Anbefaling ved lengre stillstans for bobiler (Mercedes-Benz)

Følg merknadene og informasjonen i Mercedes-Benz-dokumentet "Anbefalinger for lengre stillstans for bobiler".

11.9.3 Lagring generelt / vinterlagring

Hvis kjøretøyet skal stå en lengre tid (f.eks. på slutten av reisesesongen), må man implementere noen tiltak, slik at starten går knirkefritt når kjøretøyet skal tas i bruk igjen.

Men det er ikke bare basiskjøretøyet hhv. chassiset som er i fokus her, men hele påbygget med alle monterte komponenter (vannanlegg, gassanlegg, elektrisk anlegg, møbler og puter).

- ▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrus av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt. Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (tilleggsutstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".
- ▷ Ad-Blue® fryser ved temperaturer fra -11 °C. Pumpen og ledningene for Ad-Blue®-injeksjonen kan skades. Merknader om håndtering av Ad-Blue® finnes i produsentens dokumentasjon. Ikke utsett kjøretøyet som er tatt ut av drift for temperaturer under -10 °C for å forhindre at Ad-Blue® fryser.

- ▷ Kjøretøyet er utstyrt med et "nød P-batteri" slik at girvalg også er mulig dersom startbatteriet er defekt. Dette nød P-batteriet lades kun når kjøretøyet motor er i gang. Lading via ekstern ladeapparat er ikke mulig. Når kjøretøyet er under lagring, må derfor nød P-batteriet kobles fra kjøretøyet elektriske system (se sjekklister).

Før lagring må følgende tiltak gjennomføres:

Basiskjøretøy

Generelle tiltak for lagring	Utført
Luftrykket i dekkene økes med 0,5 bar for å forebygge skader pga. stillestående dekk	
Avlast hjulene eller beveg kjøretøyet hver 3. til 4. uke. Hvis kjøretøyet står på naturlig bakke, legges ev. passende tre eller plastplater under dekkene	
Beskytt dekkene mot direkte sollys. Fare for sprekkdannelse!	
Kontroller dekkene. Nedslitte dekk eller dekk som er eldre enn 6 år skal ikke brukes lenger	
Sørg for god lufting på oppstillingsplassen. Tilstrekkelig luftsirkulasjon er spesielt viktig for undergulvet. Fuktighet eller oksygenmangel kan føre til skader	
Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Følg anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	

Tilleggstiltak ved vinterlagring	Utført
Hvis det er et dieselskjøretøy, fyll drivstofftanken med vinterdiesel	
Karosseriet og understellet må rengjøres grundig og sprayes med varmvoks eller med lakkpleiemiddel	
Utbedre lakkskader	
Sjekk kjølesystem-frostvæsken og fyll på ved behov	
Sjekk frostbeskyttelsen i vindusspyleranlegget og fyll på ved behov	

Karosseri (utvendig)

Generelle tiltak for lagring	Utført
Dekk alle avtrekk med de tilhørende dekkhettene og tett alle gjenværende åpninger (bortsett fra luftesystemet). Slik hindrer du dyr (f.eks. mus) i å trenge inn	
For å unngå at det danner seg kondens og for at dette ikke føre til muggvekst: Luft boenheten, alle oppbevaringsrom som nås utvendig og oppstillingsplassen (f.eks. garasjen) hver tredje uke	

Tilleggstiltak ved vinterlagring	Utført
 ▷ Automatisk luftesystem må stå åpent! Plasser tildekkingen slik at lufteåpningene ikke tildekkes, eller bruk presenninger som tillater luftgjennomstrømning	
Rengjøre kjøretøyet grundig utvendig	
Påmonterte støtter skal rengjøres og smøres	
Samtlige dør- og klaffehengsler må rengjøres og smøres	
Låser skal pensles med olje eller glyserin	
Låsesylindrene skal behandles med grafitstøv	
Alle gummilistene behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	

Karosseri (innvendig)

Generelle tiltak for lagring	Utført
Still opp putene til lufting og dekk dem til	
Rengjør kjøleskap (og fryseskap) og sett døren i luftestilling (se avsnittet 9.7.1)	
Koble flatskjermen fra strømmen	
Åpne rullegardiner og avlast slik fjærene	

Tilleggstiltak ved vinterlagring	Utført
Sett opp avfukter (granulater)	
Lagre puter og madrasser tørt	
Tøm alle skap og oppbevaringsrom og åpne klaffer, dører og skuffer	
Rengjør boenheten grundig	
Boenheten må luftes hver tredje uke	
Ved frostfare må flatskjermen tas ut av kjøretøyet	

Gassanlegg

Generelle tiltak for lagring	Utført
Steng hovedventilen på gassflasken	
Lukk alle gassavstengeventiler	
Ta alltid gassflasken ut av gasskapet, selv om de er tomme	

Vannanlegg

 ▷ Vannpumpen må ikke drives uten vann!	
Tøm ferskvannsanlegget. Blås restvannet ut av vannledningene (maks. 0,5 bar)	
Rengjør ferskvannsanlegget med et egnet rengjøringsmiddel som fås hos en forhandler. For å tømme åpnes alle tappekraner og vannkraner (se avsnittet 10.2.7)	
La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne.	
Rengjør og tøm spillvannstanken (husk sonden) (se avsnittet 10.3), la tappekranen stå åpen	

Tilleggstiltak ved vinterlagring	Utført
Hvis mulig, tøm sifoner i servant, utslagsvask og dusj for hindre frysing	

Elektrisk anlegg Det elektriske anlegget til en bil har to separate forsyningskretser:

- Startbatteri, starter og dynamo (generator)
- Boenhets-batteri, strømsentral (EBL) og betjeningspanel

Generelle tiltak for lagring	Utført
Rengjør batteripolene på startbatteriet	
Utfør en fullstendig lading av startbatteriet via et eksternt ladeapparat	
Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet (se avsnittet 11.9.4)	
Følg anvisningene om startbatteriet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	
Utfør en fullstendig lading av boenhets-batteriet via en kupélader (ladetid avhengig av utstyret). Lad batteriet ved temperaturer over 0 °C for at batteriet også kan ta opp kapasitet	
Ta ut sikringen fra vannpumpen på strømsentralen	
Trekk ut sikringene 31 og 32 for nød P-batteriet	
Koble boenhets-batteriet fra 12 V-spenningen. Til dette må hovedbryteren til strømsentralen skrus av	
Kontroller batterispenningen regelmessig i løpet av lagingsperioden. Når batterispenningen synker under 12,5 V: Etterlad batteriet	

Tilleggstiltak ved vinterlagring	Utført
Demonter starterbatteri og boenhets-batteri og lagre det frostfritt eller koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning. Fjern sikringene på boenhets-batteriet før demontering	

11.9.4 Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet

- Komfortfunksjonene til kjøretøyet bruker strøm fra startbatteriet også når kjøretøyet står stille og strømsentralen er slått av. Etter lengre tid stillstand kan det derfor oppstå problemer med å starte.

Når kjøretøyet er i hvilemodus, blir energiforbruket redusert til en minimum. Det tar bedre vare på startbatteriet. Dette gjør at kjøretøyet også som regel kan startes igjen uten problemer etter lengre tid stillstand.

Aktivere hvilemodus: ■ Avhengig av utstyret, kan du aktivere hvilemodus på MBUX-displayet eller på kombiinstrumentet via rattastene. Betjeningen er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Avbryte hvilemodus: ■ Slå på tenningen. Hvilemodus avsluttes når man aktiverer tenningen, og må aktiveres på nytt ved behov.

11.9.5 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring

- ▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrur av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt. Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (tilleggsutstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".

Gjennomgå følgende sjekkliste før igangsetting:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremseanlegget kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sjekk trykket i reservehjulet, hvis tilgjengelig	
	Kontroller trykket i dekkene	
Karosseri	Rengjør stigtrinnets dreielager	
	Kontroller at støttene fungerer	
	Kontroller at dører, vinduer og takluker fungerer	
	Kontroller at alle utelåser fungerer, som f.eks. luke til oppbevaringsrom, påfyllingsstuss og døren til boenheten	
	Let etter spor etter dyr som har kommet seg inn	
	Fjern dekslet foran eksosavtrekket (der det finnes)	
Gassanlegg	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må gassanlegg kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sett inn gassflasker i gasskapet, surr dem fast og koble dem til gassstrykkregulatoren	
Elektrisk anlegg	Koble til 230 V-forsyning via utvendig stikkontakt	
	Monter boenhets-batteri og startbatteri, sett inn sikringene til boenhets-batteriet og lad opp batteriene helt	
	 ▷ Etter lagring skal batteriet lades opp i minst 20 timer.	
	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen. Slå på batteri-skillebryter på strømsentralen (se kapittel 8)	
	Sett inn sikringene 31 og 32 for nød P-batteriet i de rette kontaktene	
Kontroller at det elektriske anlegget, f.eks. innelamper, stikkontakter og installerte elektriske apparater, fungerer		

	Ting å gjøre	Utført
Vannanlegg	Desinfisere vannledninger og vanntank	
	Steng tappekraner og vannkraner	
	Kontroller at vannanlegget er tett	
Innebygde apparater	Kontroller funksjonen for innebygde apparater	

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om inspeksjons- og vedlikeholdsarbeid på kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du viktige råd om bestilling av reservedeler, og om våre handelspartnere og servicestasjoner.

12.1 Service- og distribusjonspartnere

De godkjente service- og distribusjonspartnere er kontaktpunkt når du trenger reservedeler og/eller reparasjoner.

Adresser og telefonnummer for godkjente service- og distribusjonspartnere finner du:

Hymer: på Internet under www.hymer.com/de/en/service/dealer-search

ALKO: på Internett under <https://www.alko-tech.com/de/servicestuetzpunkte-0>

Mercedes: på Internett under <https://www.mercedes-benz.de/vans/de/content-pool/apps/dealer-locator>

- ▷ Sjekk hvilke muligheter som finnes tilgjengelig ved havari før du starter reisen.
- ▷ Vær oppmerksom på at man ikke har produsentens service- og mobilitetsgarantier tilgjengelig på alle reisemål.
- ▷ Ved reiser i land uten servicepartnere skjer reisen på eget ansvar!

12.2 Lovlige kontroller

Avhengig av de lovpålagte bestemmelsene må følgende kontroller gjennomføres regelmessig:

- Hovedkontroll
- Avgasskontroll
- Kontroll av gassanlegget

Kontrollintervaller i henhold til nasjonale lovbestemmelser må overholdes. Kjøretøysmonterte prøveskilt angir når neste kontroll er nødvendig.

For Tyskland gjelder for eksempel følgende lovbestemmelser:

Fra 1. april 2022 bortfaller kontrollplikten for gassanlegg som del av hovedkontrollen (HK). I stedet for må en selvstendig gasskontroll (etter DVGW-arbeidsark G 607) for campingkjøretøy (bobiler og campingvogner) gjennomføres. Gasskontrollen dokumenteres gjennom korrekt utfylt gul kontrollbok og en gyldig kontrolletikett på kjøretøyet.

Mer informasjon om gasskontroll og om hvor ofte disse må gjennomføres kan hentes på følgende webside:

- Departementet for digital- og transportinfrastruktur i Tyskland (BMDV): www.bmvi.de
- Tysk forening for gass og vann (DVGW): www.dvgw.de
- Tysk forening for flytende gass (DVFG): www.dvfg.de

Dersom det ikke er regulert ved lov hvor ofte gasskontroll må gjennomføres, anbefaler DVGW kontroll annethvert år.

Mange campingplass-drivere forlanger bevis på gyldig gasskontroll for tilde-
ling av oppstillingsplass.

- ▷ Endringer på gassanlegget må godkjennes av en sertifisert sakkyndig for gassanlegg.
- ▷ Selv med ikke-registrerte kjøretøyer er det nødvendig med en kontroll av gassanlegget.

12.3 Inspeksjonsarbeider

I likhet med alle tekniske apparater, må kjøretøyet undersøkes med jevne mellomrom.

Fagfolk må utføre disse inspeksjonsarbeidene.

Dette arbeidet forutsetter spesielle fagkunnskaper som ikke kan beskrives innenfor rammen av denne bruksanvisningen. Denne fagkunnskapen fås hos alle servicestasjoner. Erfaring og regelmessig teknisk opplæring fra fabrikkens samt fasiliteter og verktøy garanterer en profesjonell inspeksjon av kjøretøyet som samsvarer med de siste funnene.

Servicestasjonen som utfører arbeidet bekrefter arbeidet som er utført.

Inspeksjonsarbeider på chassis skal bekreftes av chassisprodusenten i kundeserviceheftet.

- ▷ Legg merke til inspeksjonene som er fastsatt av produsenten, og sørg for at de utføres i de foreskrevne intervaller. På denne måten tas kjøretøyet godt vare på.
- ▷ Bekreftelse av de utførte inspeksjonsarbeidene gjelder samtidig som bevis ved eventuelle skader og garantisaker.

12.4 Vedlikeholdsarbeid

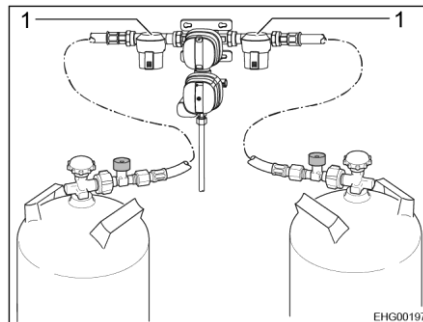
Som ethvert annet teknisk apparat trenger kjøretøyet vedlikehold. Omfang og hyppighet retter seg etter de ulike drifts- og bruksforholdene. Vanskeligere driftsforhold krever hyppigere vedlikehold.

Vedlikehold basiskjøretøyet og innbyggingsapparatene ved intervallene som er oppgitt i de aktuelle bruksanvisningene.

12.5 Bytte gassfilterets filterpute

- ▶ Brannfare! Ikke røyk når gassfilteret åpnes! Ikke åpne gassfilteret i nærheten av åpne flammer!
Gassfilteret må kun åpnes i trykløs tilstand.

1 Gassfilter

Bilde 163 Gassfilter

Filterputen må byttes ut hver gang gassflasken byttes ut. Bruk kun originale Truma-filterputer.

Byttet av filterputene til gassfilteret (Bilde 163,1) er beskrevet i bruksanvisningen til produsenten.

- ▷ Filterputer er tilgjengelige fra din autoriserte forhandler.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.6 Varmtvanns-varmeanlegg Alde

- ▷ Kontroller nivået på varmevæsken regelmessig på ekspansjonstanken.
- ▷ Under og etter de første driftstimen til varmtvanns-varmeanlegget kan væsknivået synke under minimum. I så fall må det fylles varmevæske.
- ▷ Etter første oppvarmingsdrift anbefaler vi at varmesystemet utluftes og glykolkonsentrasjonen kontrolleres.
- ▷ La den autoriserte forhandleren eller servicestasjon skifte varmevæske ca. hvert femte år, ettersom korrosjonsbeskyttelsen avtar med tiden.
- ▷ Varmesystemet skal kun etterfylles med en standard G12 EVO vann-glykol-blanding (60:40). Denne blandingen gir frostbeskyttelse ned til ca. -25 °C. Følg informasjonen i bruksanvisningen fra produsenten ved etterfylling av varmtvanns-varmeanlegg som er koblet til kjølekretsløpet på kjøretøyets motor.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.
- ▷ Standard G12 EVO er blandbar med standard G13 og kan brukes til å etterfylle varmesystemet som drives med standard G13.

12.6.1 Skifte ut varmevæske

La en autorisert forhandler skifte ut varmevæsken hvert femte år.

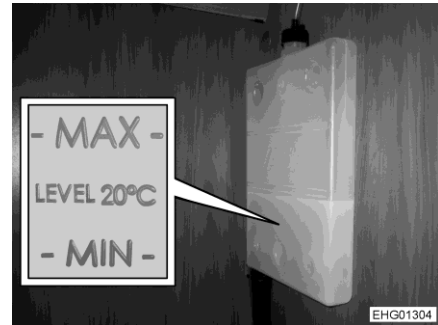
12.6.2 Kontroll av væsknivået

- ▷ Åpningene på forsiden og baksiden av ekspansjonstanken brukes til monteringen. Ekspansjonstanken er likevel lukket, og væskelekkasje er ikke mulig.

Bilde 164 Ekspansjonstank (varmtvanns-varmeanlegg)

Bilde 165 Markering "MIN/MAX"

- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Ta av dekselet på ekspansjonstanken til høyre oppe i dusjen.
- Kontroller at væsknivået i ekspansjonstanken står mellom "MIN"- og "MAX"-merkene (Bilde 165).

12.6.3 Etterfylling av varmevæske

- Still kjøretøyet vannrett. På denne måten unngår man bæredannelse.
- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Skru hhv. dra av dekselet.
- Skru opp skrudekslet på ekspansjonstanken.
- Fjern dekslet.
- Kontroller frostvæsken med en frostvæske-spindel. Frostsikringskonsentrasjonen må være 40 % eller svare til et frostvern ned til -25 °C.
- Etterfyll vann-frostvæske-blanding (standard G13) langsomt på ekspansjonstanken.

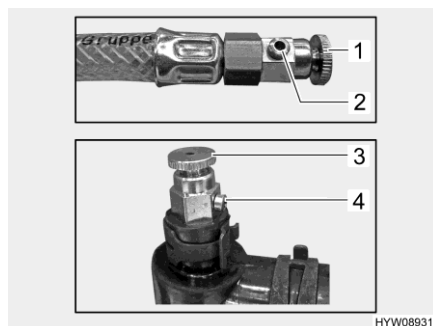
- ▷ Optimalt væsknivå er nådd når væsken i avkjølt tilstand står 1 cm over "MIN" merket i ekspansjonstanken.

12.6.4 Utlufting av varmeanlegget

Lufteventilene til varmtvanns-varmeanlegget er plassert på følgende steder i kjøretøyet:

- Tilkomstluka på dashbordet
- Sittegruppe under vinduet
- Kjøkken (bak skuffer)
- Ved boosterene i det elektriske installasjonsrommet
- Ved boosterene i trappen opp til sengen
- På høyre og venstre side ved hodeenden av den bakre sengen
- Bak den lille sittebenken ved inngangsdøren (kun på noen versjoner)

For å få tilgang til lufteventilene, må det tilhørende luftgitteret over konvektoren delvis fjernes. Tilgang er delvis mulig via deksler (f.eks. i ryggputeluftingen). Lufting skal gjennomføres på alle lufteventilene.

- 1 Lufteventil på slangeforlengelsen
- 2 Ventilåpning
- 3 Lufteventil på rørledningen
- 4 Ventilåpning

Bilde 166 Lufteventiler (varmtvanns-varmeanlegg)

Utlufting:

- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Åpne lufteventilen (Bilde 166,1 eller 3) og la den være åpen, til det ikke lenger kommer ut luft fra ventilåpningen (Bilde 166,2 eller 4).

- ▷ Alt etter monteringssted er en av de to lufteventiltypene montert.

12.7 Kokeplass/stekeovn/kjøleskap

Produsenten anbefaler at det gjennomføres en årlig inspeksjonsservice i et autorisert fagverksted, for å opprettholde en effektiv apparatytelse. Etter service- eller vedlikeholdsarbeider må apparatet kontrolleres for elektrisk sikkerhet så vel som gassikkerhet.

12.8 Utskiftning av lyspærer, utvendig

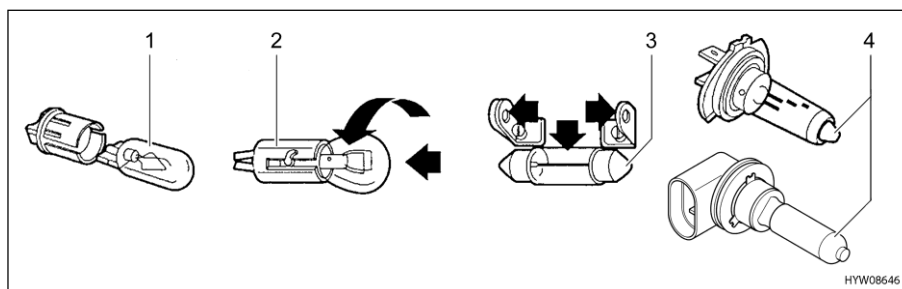
- ▶ Xenon-lyskastere står under høyspenning. Når kontaktene på xenon-lampene blir berørt, kan det føre til alvorlige eller dødelige skader på grunn av strømstøt. Kapslingsdekslet til xenon-lyskasterne må ikke tas av.
- ▶ La et kvalifisert fagverksted skifte lampe på xenon-lyskastere. Verkstedene har nødvendig fagkunnskap og verktøy. **HYMER GmbH & Co. KG** anbefaler **HYMER**-servicestasjoner.
- ▶ Lyspærer og lampeholdere kan være meget varme. La dem derfor alltid avkjøles før de byttes ut.
- ▶ Oppbevar lyspærer utilgjengelig for barn.
- ▶ Ikke bruk lyspærer som er falt ned eller som har riper i glasset. Lyspærene kan sprekke.

- ▷ Ikke ta på en ny lyspære med bare fingre. Bruk en klut når du skal sette inn en ny lyspære.
- ▷ Bruk kun lyspærer av samme type og med riktig styrke (se avsnittet 12.8.4).
- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

Lyspæretyper

I kjøretøyet blir det benyttet forskjellige lyspæretyper. I det følgende er skifte av den aktuelle lyspæretypen beskrevet.

Bilde 167 Lyspæretyper

Pos. i Bilde 167	Sokkeltype/lyspæretype	Skifte
1	Pluggsokkel	For å ta ut må man trekke ut lyspæren For å sette inn skyves lyspæren med et lett trykk inn i sokkelen
2	Bajonettsockel	For å ta ut trykkes lyspæren nedover, og drei mot urviseren For å sette inn settes lyspæren inn i sokkelen, og drei med urviseren
3	Sylindriske lyspærer	For å ta ut og for å sette inn bøyes kontaktene til lampeholderen forsiktig utover
4	Halogenpære	Løsne holde fjæren eller bajonettlåsen for å ta den ut Etter at den er satt inn, må holde fjæren henges inn igjen, eller halogenpæren må settes inn i bajonettlåsen

12.8.1 Belysning front

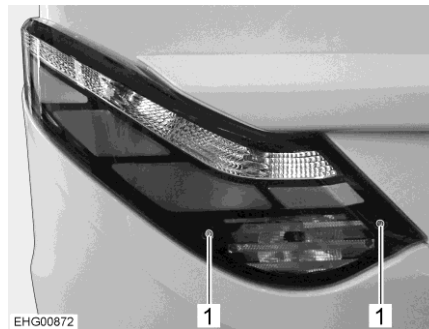
Bilde 168 Belysning front

Frontbelysningen er en del av basiskjøretøyet. Bytte av lyspærer er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

12.8.2 Belysning bak

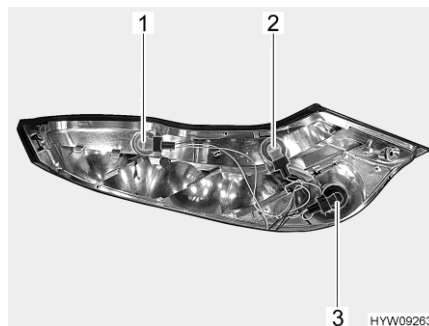
- ▷ Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampene som er utstyrt med LED.

- 1 Innvendig sekskantskrue

Bilde 169 Baklysenhet

- Løsne de innvendige sekskantskruene (Bilde 169,1).
- Ta av baklysenhet.

- 1 Retningsviser
2 Ryggelys
3 Tåkebaklys

Bilde 170 Baklysenhet (demontert)

- Drei defekt lyspære (Bilde 170) mot urviseren for å låse opp bajonett-sokkelen.
- Skift den defekte lyspæren.

**Nummerskiltlys/tredje
bremselys**

Nummerskiltlys og tredje bremselys er utstyrt med LED.
Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

12.8.3 Belysning side

- 1 Forteltlampe
- 2 Konturlys
- 3 Retningsviser
- 4 Markeringslys

Bilde 171 Belysning side

Konturlys

- Løft av dekslet med egnet verktøy (f.eks. skrutrekker).
- Ta av huset.
- Skift den defekte lyspæren

Retningsviser

Retningsviserne er en del av basiskjøretøyet. Bytte av lyspærer er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Markeringslys

Lampen er limt inn. Når lyspæren er defekt, henvend deg til en autorisert forhandler eller en servicestasjon.

Forteltlampe

Lampene er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

12.8.4 Lyspæretyper for utelys

Front Lyspæretypene er angitt i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.
Kontakt en forhandler eller servicestasjon for å skifte posisjonslys.

	Posisjonsnr. i Bilde 1 70	Utelys	Lyspæretype
Bak	1	Retningsviser	P 12 V 21 W
	2	Ryggelys	P 12 V 21 W
	3	Tåkebaklys	P 12 V 21 W
	-	Bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
	-	Baklys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
	-	Nummerskiltlys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
	-	Tredje bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
	-		

	Posisjonsnr. i Bilde 17 1	Utelys	Lyspæretype
Side	1	Fortelllampe	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
	2	Konturlys	C 12 V 5 W
	3	Retningsviser	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
	4	Markeringslys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon

12.9 Belysning i boenheten

- ▶ Lysdiodene i lampene må ikke erstattes med vanlige lyspærer. Brannfare pga. kraftig varmeutvikling.

I boenheten er alle lampene utstyrt med LED-teknologi.

LED-lamper er økonomiske, vedlikeholdsfrie og har en svært lang levetid. Det er vanligvis ikke nødvendig å skifte lyspære.

- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

12.10 Reservedeler

- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafikksikkerheten.
- ▶ Tilleggsutstyret og original-reservedelene som anbefales av **HYMER GmbH & Co. KG** er utviklet og godkjent spesielt for ditt kjøretøy. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen fører disse produktene. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen er informert om tillatte tekniske enkeltheter og utfører nødvendige arbeider faglig korrekt.
- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafikksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG**. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for apparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted. Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

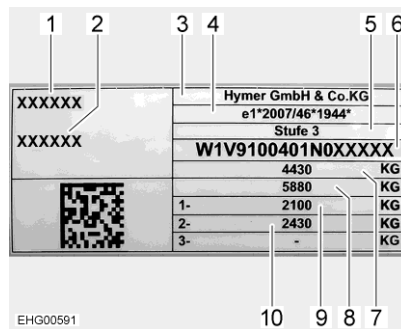
Noen eksempler på viktige reservedeler:

- Sikringer
- Lyspærer
- Vannpumpe (dykkpumpe)

Ved bestilling av reservedeler må man oppgi serienummer og kjøretøysmodell til den autoriserte forhandleren eller servicestedet.

Kjøretøyet som beskrives i denne bruksanvisningen er konstruert og utrustet i samsvar med fabrikknormene. Avhengig av bruksområde tilbys det nyttig tilleggsutstyr. Ved montering av tilleggsutstyr må det undersøkes om disse må føres inn i vognkortet. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

12.11 Typeskilt kjøretøy

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Teknisk tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Teknisk tillatt totalvekt på 1. akse
- 10 Teknisk tillatt totalvekt på 2. akse

Bilde 172 Typeskilt

Typeskiltet med serienummeret er festet nede på midten på høyre sidevegg. Ikke fjern typeskiltet. Typeskiltet:

- Identifiserer kjøretøyet
- Er til hjelp ved bestilling av reservedeler
- Dokumenterer sammen med vognkortet hvem som eier bilen

▷ Oppgi alltid serienummeret ved spørsmål til kundeservicestasjonen.

12.12 Varsel- og henvisningsklistremerker

På og i kjøretøyet finnes det varsel- og henvisningsklistremerker. Varsel- og henvisningsklistremerker er der av hensyn til sikkerheten, det er ikke tillatt å fjerne dem.

▷ Reserve-klistremerker kan bestilles hos autoriserte forhandlere eller på servicestasjoner.

12.13 Forhandler

De autoriserte forhandlerne og servicestasjonene er kontaktesteder når man trenger reservedeler til kjøretøyet.

Adressene og telefonnumrene til de autoriserte forhandleren og servicestasjonene finner du:

- I brosjyren, som ligger løst i kjøretøyet ved levering
- På Internet under <http://www.hymer.com>

12.14 Reservenøkkel

Følgende informasjon er viktig ved bestilling av reservenøkler:

Låser fra:	Nødvendig for bestilling:	Anskaffes hos:	Info telefon:
Basiskjøretøy Mercedes-Benz	Chassisnummer	Mercedes-Benz-kontraktverksted	–
Karosseri	Serienummer, chassisnummer, ekstranøkkel eller nøkkelnummer	Forhandler	–

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om dekkene i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet er det en tabell hvor du finner korrekt dekktrykk for ditt kjøretøy.

13.1 Generelt

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.9).

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.
- ▷ Det er montert slangefrie dekk på kjøretøyet. Monter aldri slanger i disse dekkene.
- ▷ Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
- ▷ Den maksimale vanddybden som et kjøretøy kan kjøre gjennom uten å bli skadet, omtales som "vadedybden". Maksimal vadedybde bestemmes av støtfangerens underkant, men er maksimalt 40 cm. Dette gjelder alle lasteforhold.
Kjør aldri gjennom dypere vann. Vann og skitt kan skade kjøretøyet. Før han/hun kjører gjennom vann eller gjørme, eller kjører over forhøyede hindringer, må sjåføren sørge for at intet utstyr kan bli skadet. Ytterligere detaljer finner du i Mercedes Benz bruksanvisningen.

- ▷ Avhengig av utførelse, er kjøretøyet som standard utstyrt med et dekkrepasjonssett.
- ▷ Kjør ut på siden av veibanen ved punktering. Sikre kjøretøyet med varseltrekant. Slå på varselblinkanlegget.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden. Det firesifrede DOT-nummeret på siden av dekket viser produksjonsdatoen. De to første sifrene viser uken, de to siste produksjonsåret.

Eksempel: (0723) Uke 07, produksjonsår 2023

- OBS:**
- Foreta regelmessig (hver 14. dag) kontroll av dekkene, kontroller om det er jevn mønsterslitasje, mønsterdybde og utvendige skader.
 - Ta hensyn til påbudt minste mønsterdybde.
 - Bruk alltid dekk av samme modell for hver aksel.
 - Vær oppmerksom på merknadene i vognkortet.
 - Bruk bare dekk som er tillatt for felgtypen. Tillatte felgstørrelser og dekkdimensjoner er angitt i kjøretøyets vognkort, men den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen hjelper deg også gjerne.
 - Nye dekk skal kjøres inn på en ca. 100 km lang strekning i middels hastighet - først da er godt veigrep garantert.

- Kontroller regelmessig at hjulmutrene og hjulskruene er godt festet.
- Ved lagring eller ved lengre stillstand må man hindre trykk på dekk og hjullagre:
Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke slik at stillingene til hjulene forandrer seg.

13.2 Dekkutvalg

- ▶ Under kjøringen kan feil dekkvalg føre til alt fra skade på dekkene til punktering.

- ▷ Når det monteres dekk som ikke er tillatt for kjøretøyet, kan det oppheve driftstillatelsen for kjøretøyet og dermed forsikringsbeskyttelsen. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Tillatte dekkstørrelser for ditt kjøretøy står i vognkortet eller du kan få det oppgitt hos de autoriserte forhandlerne eller på servicestasjonene. Hvert dekk må passe til kjøretøyet som det skal brukes på. Dette gjelder først og fremst for utvendige mål (diameter, bredde) som angis gjennom den standardiserte størrelsesbetegnelsen. I tillegg må dekkene oppfylle kravene kjøretøyet stiller med tanke på vekt og hastighet.

Ved vekt går man ut fra teknisk tillatt totalvekt på akselen som fordeles på to dekk. Maksimal bæreevne til et dekk utvises gjennom lastindeksen (= LI, bæreevne-karakteristikk).

Et dekk's tillatte maksimalhastighet (ved full bæreevne) angis ved en speed-indeks (= GSY, hastighetssymbol). Last-indeks og speed-indeks utgjør til sammen kjørespesifikasjonen til et dekk. Det er offisiell bestandel til den fullstendige, standardiserte dimensjonsbetegnelsen som står på hvert dekk. Disse angivelsene på dekket må stemme over ens med angivelsene i vognkortet.

13.3 Betegnelser på dekket

215/70 R 15C 109/107 Q
(eksempel)

Betegnelser	Forklaring
215	Dekkets bredde i mm
70	Forhold høyde/bredde til dekket i prosent
R	Dekkonstruksjon (R = radial)
15	Felgdiameter i tommer
C	Commercial (Transporter)
109	Bæreevne-karakteristikk enkeltdekk
107	Bæreevne-karakteristikk tvillingdekk
Q	Hastighetssymbol (Q = 160 km/t)

13.4 Grovstrukturerte dekk – 16"/18" (spesialmodeller)

- ▶ I følge fartsindeksen S er dekk godkjent for hastighet opptil 180 km/t. Av sikkerhetsmessige årsaker er maksimal mulig hastighet for kjøretøy med grovstrukturerte dekk begrenset til 120 km/t fra fabrikk. Hvis kjøretøy ettermonteres med knudrete dekk, kjør heller ikke fortere enn 120 km/t.
- ▶ Vær oppmerksom på at bremselengden er lenger ved bruk av 16"/18" grovstrukturerte dekk sammenlignet med standard dekk! Funksjonen til nødbremseassistenten kan være begrenset!
- ▶ Påse at standard sidevindsassistent er deaktivert, og dermed er uten funksjon!
- ▶ Ytterligere sikkerhetsanvisninger om dekk og hjul finner du i kjøretøyets bruksanvisning!

- ▷ Mercedes-Sprinter med firehjulsdrift er utformet som firehjulsdrift med trekraft, og ikke som en terrenggående firehjulstrekk. Når man bruker kjøretøyet på terreng, kan chassiset bli skadd. Dette gjelder spesielt ved kjøring i hjulspor (f.eks. i skogen).

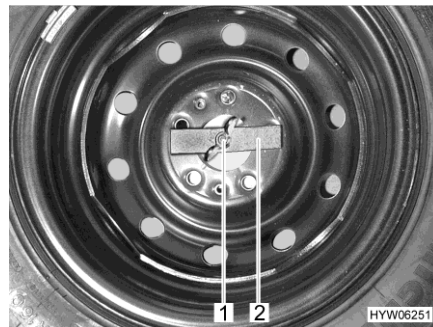
Nødvendig dekktrykk se avsnittet 13.9.

13.5 Håndtering av dekkene

- Kjør på skrå over kantsteiner. Hvis ikke kan dekkene bli klemt på flanken. Hvis man kjører over kantstein i spiss vinkel, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kjør sakte over høye kloakklokk. Hvis ikke kan dekkene bli klemt. Hvis man kjører over høye kloakklokk med stor fart, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kontroller støtdemperne med jevne mellomrom. Hvis man kjører med dårlige støtdempere fører det til betydelig større slitasje.
- Ved ujevn mønsterslitasje kontakt kundeservice.
- Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. I løpet av få sekunder kan dekkene blir skadet, noe som kan føre til punktering.

13.6 Reservehjul

Reservehjulet er lagret i det bakre oppbevaringsrommet.

- 1 Vingemutter
- 2 Presstykke

Bilde 173 Reservehjul i bakre oppbevaringsrom

Ta av reservehjulet:

- Løsne vingemutteren (Bilde 173,1) for hånd og skru den opp.
- Fjern presstykket (Bilde 173,2).
- Ta av reservehjulet.

- ▷ Ved modeller med firehjulsdrift er reservehjulet montert på utsiden av bakveggen.

13.7 Reservehjul på bakvegg

- ▶ For å unngå skade pga. reservehjul som faller ned: Vær alltid to personer for å ta ned/feste reservehjulet på holderen til reservehjulet.

- ▷ Reservehjulet kan demonteres eller monteres fra holder til reservehjulet med kjøretøyets eget verktøy.
- ▷ Holder til reservehjul er ikke egnet for 18"-dekk.

13.8 Hjulbytte

13.8.1 Generelle råd

- ▶ Kjøretøyet må stå på et jevnt, hardt og sklisikkert underlag.
- ▶ Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
- ▶ Sikre kjøretøyet med støtteklosser på motsatt side, slik at det ikke begynner å trille.
- ▶ Kjøretøyet må ikke løftes ved hjelp av de påmonterte støttene.
- ▶ Når en tilhenger er tilkoblet: Koble fra tilhengeren før kjøretøyet løftes.
- ▶ Jekken må aldri overbelastes. Maks. tillatt belastning er angitt på jekkens typeskilt.
- ▶ Bruk jekken kun til kortvarig løfting av kjøretøyet under dekkskiftet.
- ▶ Ikke start motoren mens kjøretøyet er hevet.
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

- ▷ Påse at gjengeboltens gjenger eller hjulskruene ikke skades under hjulbyttet.
- ▷ Hjulmutre eller hjulskruer trekkes til diagonalt.
- ▷ Ved bytte til andre felger (f.eks. alufelger eller hjul med vinterdekk) må det brukes tilhørende hjulskruer i riktig lengde og form. Sikkert feste av hjulet og funksjonen til bremseanlegget er avhengig av dette.
- ▷ Alle 4 hjulene må være av samme type og størrelse og godkjent for kjøretøyet.
- ▷ Felger og dekk som ikke er godkjent for kjøretøyet, kan føre til nedsatt trafiksikkerhet og må vurderes og skiftes av godkjent kontrollinstans.
- ▷ Hjulene må ikke skiftes kryssvis.

- ▷ Kjøretøyet skal sikres i henhold til nasjonale forskrifter, f.eks. med var-seltrekant.
- ▷ Før hjulbytte må felg- og dekkdimensjonen kontrolleres, likeså dekkenes belastningsevne og hastighetindeksen på dekket. Bruk kun de felg- og dekkdimensjoner som står oppført i vognkortet.
- ▷ Håndverktøyet er tilpasset de monterte hjulmutrene eller hjulskruene. Hvis det er montert alufelger, må du alltid ha med et egnet verktøy til reservehjulet (stålfelg).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Håndverktøyet er lagret i fotrommet i førerhuset under en gulvplate.

13.8.2 Bytte hjul

- ▶ Fotplaten til jekken må stå jevnt på gulvet.
- ▶ Med reservehjulet må du kun kjøre til neste verksted.

- ▷ Sørg for å få reparert hjulet som er byttet ut umiddelbart.
 - ▷ Følg generelle anvisninger i dette kapitlet.
- Parker kjøretøyet på et så flatt og fast underlag som mulig.
 - Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
 - Legg under bremseklosser eller lignende egnede gjenstander for å sikre kjøretøyet.
 - Løsne reservehjulet fra festeanordningen for reservehjulet.
 - Hvis underlaget er mykt, må man legge et stødig underlag under jekken, f.eks. en treplate.
 - Festepunktene for jekken ser du i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
 - Løsne hjulskruene noen omdreininger med hjulnøkkelen, men skru dem ikke ut.
 - Hev kjøretøyet til hjulet er 2 til 3 cm over bakken.
 - Skru ut hjulskruene og ta av hjulet.
 - Sett reservehjulet på hjulnavet og rett det ut.
 - Skru inn hjulskruene og trekk til i kryss.
 - Jekk ned jekken og ta den bort.
 - Stram til hjulmutterne eller hjulboltene og få kontrollert festingen på nærmeste verksted.

13.8.3 Bytte hjul med alufelger

- ▶ Det skal brukes ulike hjulskruer ved alufelger og ståfelger. Når det er montert alufelger, følger det med riktige hjulskruer for reservehjulet (ståfelger).

Hjulbytte med alufelger gjøres på samme måte som med ståfelger (se avsnittet 13.8.2).

13.9 Dekktrykk

- ▶ For lavt dekktrykk fører til overoppheting av dekket. Alvorlige skader på dekket kan være resultatet.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet.
- ▶ Bruk bare ventiler som er tillatt for det foreskrevne dekktrykket.

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.

Bæreevnen og dekkets holdbarhet er umiddelbart avhengig av dekktrykket. Luft er et flyktig medium som uunngåelig også siver ut av dekk.

Som tommelfingerregel kan man regne med et trykktap på 0,1 bar hver andre måned når et dekk er fylt. Kontroller dekktrykket regelmessig for å unngå dekkskader eller punktering.

- ▷ Dekktrykk-verdiene gjelder for lastete kjøretøy med kalde dekk.
- ▷ Ved varme dekk må trykket være 0,3 bar høyere enn ved kalde dekk. Kontroller trykket på nytt med kalde dekk.
- ▷ Dekktrykket angis i bar.
- ▷ Over 5,5 bar er en metall-ventil prinsipielt nødvendig.
- ▷ Dekktrykk-toleransen er +/- 0,05 bar.
- ▷ Opplysninger om tillatt aksellast finner De i vognkortet.
- ▷ Gjeldende er kun dekktrykkverdiene i denne bruksanvisningen, også når produsenten til basiskjøretøyet angir andre verdier.

Kjøretøyene tilpasses stadig nyeste tekniske standard. Det er mulig at nye dekkdimensjoner ikke er tatt med i denne tabellen. I så fall opplyser den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen gjerne om de nyeste verdiene.

Bakhjulsdrift

Dekkdimensjoner	Dekk-produsent	Luftrykk framaksel		Luftrykk bakaksel	
		Tillatt aksellast 1860 kg	Tillatt aksellast 2000 kg	Tillatt aksellast 2250 kg	Tillatt aksellast 2430 kg
235/65 R16	Alle	3,5 bar	3,8 bar	4,5 bar	4,9 bar
235/60 R17	Alle	3,8 bar	4,0 bar	4,6 bar	5,0 bar

Firehjulstrekk

Dekkdimensjoner	Dekk-produsent	Luftrykk framaksel		Luftrykk bakaksel	
		Tillatt aksellast 1860 kg	Tillatt aksellast 2000 kg	Tillatt aksellast 2250 kg	Tillatt aksellast 2430 kg
225/75 R16	Alle	3,5 bar	3,7 bar	4,3 bar	4,9 bar
LT 245/75 R16 (grovstrukturert)	Alle	3,6 bar	3,6 bar	4,8 bar	4,8 bar
LT 265/60 R18	Alle	3,6 bar	3,6 bar	4,8 bar	4,8 bar

- ▷ Tillatt aksellast se typeskiltet.

Avhengig av utførelsen er kjøretøyet utstyrt med et reservehjul. Hvis det er angitt forskjellige luftrykkverdier for fremre og bakre aksel: Brukes den høyeste av de to verdiene for reservehjulet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om mulige feil på kjøretøyet.

Feilen er listet opp med mulige årsaker og forslag til hvordan de kan utbedres.

De nevnte feilene kan utbedres på egenhånd uten store fagkunnskaper og med noen få grep. Hvis de tiltak som er angitt i denne bruksanvisningen ikke løser problemene, må et autorisert fagverksted foreta feilsøkingen og utbedringen.

14.1 Bremsanlegg

- ▶ Defekter ved bremsanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

14.2 Elektrisk anlegg

- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▷ For skifte av sikringer, se kapittel 8.

Feil	Årsak	Tiltak
Lysanlegget fungerer ikke helt som det skal	Lyspære defekt	Skift lyspære. Vær oppmerksom på angitte Volt- og Watt-verdier
	Sikring defekt	Skift sikring
Den innebelysningen fungerer ikke	Feil på lyspærer, kontakter eller kabling	Ta kontakt med kundeservice
Elektriske stigtrinn kan ikke skyves ut eller trekkes inn	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Stigtrinnet går ikke ut eller bare delvis ut (om vinteren)	Mekanikken er frossen. Verneinnretningen (klemvern) ble utløst på grunn av overbelastningsstrøm	Rengjøre stigtrinn, fjerne is
Ingen 230 V-forsyning på tross for tilkoblet nett	230 V-sikringsautomat har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på

Feil	Årsak	Tiltak
Start- eller boenhets-batteri lades ikke ved 230 V-drift	Sikringen på startbatteriet eller boenhets-batteriet er defekt	Skift ut sikringen på startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Ingen nettspenning tilstede	Slå på sikringsautomat ene i kjøretøyet
	Strømsentralen er overopphetet	Omgivelsestemperaturen er for høy eller lufting av strømsentralen er hindret
	For mange forbrukere er på	Slå av unødvendige forbrukere
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet lades ikke av kjøretøyet	Sikring på dynamo klemme D+ defekt	Skift sikring
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-kontrollampen lyser ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Start- eller boenhets-batteriet er ikke oppladet	Lad startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Sikringen på boenhets-batteriet er defekt	Skift sikringen på boenhets-batteriet
12 V-forsyning i boenhetsen fungerer ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteri
	Sikringen på boenhets-batteriet er defekt	Skift sikringen på boenhets-batteriet
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	230 V-sikringsautomat har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Sikringen på boenhets-batteriet er defekt	Skift sikringen på boenhets-batteriet
Symbol nettkontroll lyser ikke, selv om 230 V nettspenning er tilkoblet	Strømforsyningen er uten spenning	Kontroller ekstern nettspenning
	230 V-automatsikring er utløst før strømsentralen eller er slått av	Tilbakestill 230 V-sikringsautomat

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen spenning på en tilkoblet forbruker	Den selvtilbakestillende polyswitch-sikring er utløst	Kontroller kontakter og ledninger, slå av 12 V-forsyningen i ca. 2 minutter og deretter på igjen
	Selvtilbakestillende polyswitch-sikring har blitt utløst flere ganger (3-ganger), systemet har slått av den aktuelle utgangen permanent	Fjern årsaken til utløsning av polyswitch-sikringen Opphev den permanente frakoblingen (slå på 12 V-forsyning til boenhetsbatteriet, trykk dreieknapp og hold den inne minst 3 sekunder)
Startbatteriet blir utladet ved 12-V-drift	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
Ingen spenning fra boenhetsbatteriet	Boenhetsbatteriet er utladet	Lad boenhetsbatteriet umiddelbart ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Hvis kjøretøyet ikke skal brukes på lang tid, må boenhetsbatteriet lades helt opp Utlading skjer gjennom kontinuerlig innkoblet forbruker (se kapittel 8)
Batterilading med av solaranlegg fungerer ikke	Feil med elektrisk tilkobling til solaranlegget	Kontroller kontakter og ledninger
	Sikring defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Laderegulator for solaranlegg defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhetsbatteriet blir overladet ("koker")	Batteri-valgbryteren er stilt inn feil	Endre innstilling for batterivalgbryteren
	Ladesensor eller relé er defekt	Trekk ut sikring fra boenhetsbatteriet og kontakt kundeservice

14.3 Vekselretter

Feil	Årsak	Tiltak
Stikkontakter uten spenning (med vekselretter som tilleggsutstyr)	Vekselretteren er slått av på grunn av en feil	Hvis vekselretteren ikke starter på nytt etter en stund, må du kontakte kundeservice
	Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen er utløst	Slå på ledningsbeskyttelsesbryteren

14.4 Gassanlegg

- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.).
- ▶ Feil på gassanlegget må utbedres av et autorisert fagverksted.

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen gass	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Gassavstengeventil stengt	Åpne gassavstengeventilen
	Hovedventilen på gassflasken er stengt	Åpne hovedventilen på gassflasken
	For lav utetemperatur (-42 °C ved propangass, 0 °C ved butangass)	Vent til utetemperaturen har steget
	Innebygget apparat defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Slangebruddsikring er utløst eller ikke blitt aktivert	Betjen slangebruddsikringen

14.5 Kokeplass

Feil	Årsak	Tiltak
Tennsikringene går ikke på (flammen brenner ikke når reguleringshåndtaket slippes løs)	For kort oppvarmingstid	Hold reguleringshåndtaket nedtrykket i ca. 15 til 20 sekunder etter tenning
	Tennsikring defekt	Ta kontakt med kundeservice
Flammen går ut når den stilles på svakt	Tennsikringsføleren står ikke riktig	Ta kontakt med kundeservice

14.6 Varmeanlegg/varmtvannsbereder

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikat. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

14.6.1 Varmeanlegg/varmtvannsbereder med digitalt betjeningsdel CP plus

- ▷ Følg merknadene og informasjonen om feil/feilsøking i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke	Temperaturløper på betjeningsdelen eller den eksterne føleren er defekt	Trekk ut støpslet på betjeningsdelen. Varmeanlegget fungerer da uten termostat. Oppsøk kundeservice så snart som mulig
Ingen visning på betjeningsdelen	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Sikringen i den elektroniske styreenheten har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Defekt boenhets-batteri	Lad eller bytt boenhets-batteri
Feil med feilkode vises	Se tabell "Veiledning for feilsøk"	Se tabell "Veiledning for feilsøk"
Varmtvannsberederen tømmes, sikkerhets-/avtappingsventilen har åpnet seg	Innetemperatur under 8 °C	Varm opp boenheten
Sikkerhets-/avtappingsventilen kan ikke lukkes	Temperatur på sikkerhets-/avtappingsventilen under 8 °C	Varm opp boenheten
Viftehjulet går med høy lyd eller ikke jevnt	Viftehjulet er tilsmusset	Oppsøk Truma-service

Veiledning for feilsøk

Feilkode	Årsak	Utbedring
E 111 H	Romtemperatursensor eller kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice
E 122 H	Mangel på drivstoff (drivstofftanken er tom eller kjøretøyet står på skrå)	Fyll på drivstoff
E 131 H	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og betjeningsdel	Ta kontakt med kundeservice
E 150 H	Ikke alle varmluftskanaler er tilkoblet	Ta kontakt med kundeservice
	Varmluftutgang utgang blokkert	Sjekk utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen
E 151 H E 152 H	Overtemperatur i vann-tanken	Slå av apparatet og la det avkjøles. Fyll varmtvannsberederen med vann
	Varmluftutgang utgang blokkert	Sjekk utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen
E 160 H	Underspenning < 10,2 V	Kontroller batterispenningen, lad om nødvendig batteriet eller bytt batteri
		Slå av forbruk eller start kjøretøymotoren til oppvarmingen går (ca. 4 minutter)
E 161 H	Overspenning > 16,4 V	Kontroller batterispenning og spenningskilder (f.eks. ladeapparatet)
E 162 H	Sikkerhetsbryteren har utløst	(ikke brukt her)
E 164 H	Ingen 230 V-forsyning	Kontroller eksternt nettspenning
	230 V-sikringsautomat har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
	Vern mot overoppheting har utløst	Tilbakestill vern mot overoppheting. La varmeanlegget avkjøles. Fjern kontaktdekselet og trykk på tilbakestillingsknappen
E 170 H	Truende underspenning < 11,5 V	Lad batteri
W 255 H	Ingen 12 V-forsyning	Kontrollere spenningsforsyningen
	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og betjeningsdel	Ta kontakt med kundeservice

Dersom tiltakene ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.6.2 Varmeanlegg/varmtvannsbereder Alde

▷ Når det oppstår en feil i systemet, vises årsaken i displayet.

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke ved gassdrift	Gassmangel	Åpne gassavstengeventilen og hovedventilen Kople til en full gassflaske
Varmeanlegget tennes ikke	For lav batterispenning	Lad batteriet. Når batterispenningen stiger over 11 V, starter varmeanlegget automatisk
Varmeanlegget tenner ikke ved 230 V elektrisk drift	Ingen 230 V-forsyning	Slå 230 V-sikringsautomat på Kople til 230 V-forsyning
Varmeanlegget kobles ut	Overoppheting	La varmeanlegget avkjøles. For å tilbake stille visningen, avbryter man 12 V-strømforsyningen til varmeanlegget og kobler det til igjen
Varmeanlegget går, men det er ingen varme på konvektorene	Sirkulasjonspumpen fungerer ikke	Slå på romtermostat Ta kontakt med kundeservice
Varmeanlegget og sirkulasjonspumpen går, men det er ingen varme på konvektorene	Luft i varmelanlegget	Luft varmtvanns-varmeanlegget

14.7 Klimaanlegg

Feil	Årsak	Tiltak
Klimaanlegge kjøler ikke	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Sikring defekt	Kontroller sikring og event. bytt
	Temperatur under 16 °C	-
	Temperaturen er stilt inn feil	Still inn temperatur
	Luftfilteret er tilsmusset	Bytt luftfilter

14.8 Kompressor-kjøleskap Dometic RCL.4ET

- ▷ Følg merknadene og informasjonen om feil/feilsøking i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet virker ikke	Sikringen for likestrøm er defekt	Skift ut sikringen i reléboksen. Ta kontakt med en autorisert kundeserviceavdeling
	Sikringen i kjøretøyet har gått	Skift ut kjøretøysikringen (se bruksanvisning til selve kjøretøyet)
	Kjøretøybatteriet er utladet	Sjekk kjøretøybatteriet og sett det til lading
	Tenningen er ikke på	Slå på tenningen
	Kjøleskapet slås av automatisk så snart spenningen ikke er tilstrekkelig (utkoblingsspenning: 10,4 V)	Lad batteriet. Kjøleskapet starter igjen av seg selv (innkoblingsspenning: 11,7 V)
Kjøleskapet er ikke kaldt nok	Ikke nok lufting rundt kjøleaggregatet	Se etter at luftegitteret ikke er tildekket
	Det har lagt seg is på fordamperen	Se etter at kjøleskapdøren går ordentlig igjen. Sjekk at kjøleskapets tetningslist ligger riktig rundt det hele, og at den ikke er skadet. Tin av kjøleskapet
	Temperaturinnstillingen er for høy	Still inn på lavere temperatur
	Omgivelsestemperaturen er for høy	La varm omgivelsesluft slippe ut, for eksempel ved å åpne vinduer og dører
	Du har satt for mange matvarer samtidig inn i kjøleskapet	Ta ut en del av matvarene
	Du har satt for mange varme matvarer samtidig inn i kjøleskapet	Ta ut den varme maten, og la den kjøle seg ned
	Kjøleskapet har ikke vært i drift lenge nok	Sjekk temperaturen på nytt etter fire til fem timer

14.9 Vannforsyning

Feil	Årsak	Tiltak
Lekkasjevann i kjøretøyet	Utett sted	Lokaliser det utette stedet, tilkoble vannledningene på nytt
Ikke vann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (lassen)
	Vannledningen er knekt	Rett ut eller skift vannledningen
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
Toalettet uten spylevann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (lassen)
	Vannledningen er knekt	Rett ut eller skift vannledningen
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
Indikator for vann og spillvann viser feil verdi	Målesonden i spillvannstanken eller vanntanken er tilsmusset	Rengjør spillvannstanken/vanntanken
	Målesonde defekt	Bytt målesonde
Ikke mulig å tømme spillvannstanken	Tappekranen tiltettet	Åpne den elektriske spillvannsventilen manuelt og tøm spillvannstanken
Utløpet på engrepsblanden tilstoppet	Perlator forkalket	Klips ut perlatoren, avkalles i eddikvann (gjelder kun metallprodukter)
Vanddysene på dusjhodet tilstoppet	Vanddysene er forkalket	Avkalk dusjhodet i eddikvann eller tørk av skitt i dysene (gjelder kun metallprodukter)
Vannet renner sakte eller ikke i det hele tatt ut av dusjkaret	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett

Feil	Årsak	Tiltak
Uklart drikkevann	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vanntanken mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Sifon tilstoppet	
	Avsetninger i vanntanken eller i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Endring av smak eller lukt på vannet	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drivstoff er uforvarende fylt i vanntanken	Oppsøk fagverksted
	Mikrobiologiske avleiringer i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Avleiringer i vanntanken og/eller i vannledende komponenter	For lang ståtid for vannet i vanntanken og i vannledende komponenter	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

14.10 Karosseri

Feil	Årsak	Tiltak
Hengsler på luker/dører tunge å bevege	Hengsler på luker/dører ikke/for lite smurt	Smør hengsler på luker/dører med syre- og harpiksfritt fett
Hengsler/ledd i våtrom/toalettrom tunge å bevege/knirker	Hengsler/ledd ikke/for lite smurt	Smør hengsler/ledd med løsemiddel-/syrefri olje ▷ Oljen på spraybokser inneholder ofte løsemidler
Hengsler på skap tunge å bevege/knirker	Hengsler på skap ikke/for lite smurt	Smør skaphengslene med syre- og harpiksfri syntetisk olje
Takluke med sveiveløfting går tungt	Gjengespindel ikke smurt	Smør gjengespindel
	Gjengespindel defekt	Sett inn ny gjengespindel

- ▷ Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

15.1 Vekt og tilleggsutstyr

- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG**. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Ulike tilleggsutstyr tilbys avhengig av modellserien. Du kan finne ut hvilket tilleggsutstyr som er tilgjengelig for kjøretøyet ditt fra den separat tilgjengelige tilbehørslisten. Du finner også informasjon om vektene til det enkelte tilleggsutstyret der.

16.1 Tekniske data

- ▷ Opplysningene i kjøretøyspapirene vedr. tekniske data er bindende.
- ▷ Ved montering av tilleggsutstyr eller spesialutstyr kan kjøretøyets mål og egenvekt forandres. Avvik innenfor rammen av fabrikkstoleransene (+/- 5 %) er mulig og tillatt.

16.2 Dimensjoner og tillatt antall personer

ML-T	Hjulbase i cm	Lengde i cm	Bredde i cm	Høyde i cm	Tillatt antall personer Regelmessig / i tillegg
560	367	674	222-230	290-315	2 + 1
570	367	674	222-230	292-315	4
570 Autark	367	689	222-230	292-315	4
580	367	689	222-230	292-315	4
620	433	765	222-230	290-315	2 + 1

Mer informasjon om tekniske data finnes i kjøretøyspapirene eller bruksanvisning til basiskjøretøyet. De autoriserte forhandlerene og servicestasjonene gir også informasjon om nødvendig.

Vektangivelsene og -kontrollene for bobiler er enhetlige innenfor EU og oppført i kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/535 (til juni 2022: Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU). 1230/2012). Nedenfor har vi sammenfattet og forklart de viktigste begrepene og lovbestemte kravene fra denne forordningen. Hos våre forhandlere og av HYMER-konfiguratoren på nettstedet vårt får du mer hjelp når det gjelder konfigurasjon av kjøretøyet.

1. Teknisk tillatt totalvekt

Kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt (også: teknisk tillatte maksimalvekt i lastet tilstand) (f.eks. 3500 kg) er produsentens vektspesifikasjon som kjøretøyet ikke må overskride. Opplysninger om teknisk tillatt totalvekt for den modellen som du har valgt, finner du i tekniske data. Hvis kjøretøyet i praktisk kjøredrift overskrider den teknisk tillatte totalvekten, er dette en lovovertrjedelse som kan straffes med bøter.

2. Vekt i kjøreklar tilstand

Enkelt sagt er vekten i kjøreklar tilstand basiskjøretøyet med standardutstyr pluss en lovfestet spesifisert standardvekt på 75 kg for føreren. Dette omfatter først og fremst følgende punkter:

- vekten av det tomme kjøretøyet pluss ettermonteringer inkludert alle driftsstoffer, som smørefett og olje samt kjølevæske,
- standardutstyr, dvs. alle utstyrsgjenstander som er del av leveringsomfanget og som er montert fra fabrikken,
- ferskvannstank fylt 100 % i kjøredrift (kapasitet iht. produsentens angivelser, 20 liter) og aluminiumsflaske med flytende gass fylt 100 % med en vekt på 16 kg,
- drivstofftank fylt 90 % samt drivstoff,
- føreren, hvis vekt – uavhengig av faktisk vekt – er satt til 75 kg som standard ifølge EU-rett.

Opplysninger om vekt i kjøreklar tilstand for hver modell finner du i våre salgsdokumenter. Det som er viktig er at den verdien som er oppført i salgsdokumentene angående vekt i kjøreklar tilstand, er en standardverdi som ble spesifisert i typegodkjenningsprosessen og som ble kontrollert av myndighetene. Det er rettslig tillatt og mulig at vekten av det kjøretøyet i kjøreklar tilstand som er levert til deg, kan avvike fra den nominelle verdien som er oppført i salgsdokumentene. Lovbestemt, tillatt toleranse utgjør $\pm 5\%$. Dette betyr at EU-lovgiver tar med i beregningen at det kan forekomme vektvariasjoner på leverte deler samt visse variasjoner som skyldes prosess- og værbeholdelser når det gjelder vekt i kjøreklar tilstand. Vektavvikene kan illustreres utfra en eksempelberegning:

- Vekt i kjøreklar tilstand iht. salgsdokumentene: 2850 kg
- Lovbestemt tillatt toleranse på $\pm 5\%$: 142,50 kg
- Lovbestemt tillatt margin for vekt i kjøreklar tilstand: 2707,50 kg til 2992,50 kg

Den konkrete marginen for tillatte vektavvik finner du i de tekniske dataene for hver modell. HYMER bestreber seg veldig på å redusere vektvariasjonene til en så lav minimumsverdi som produksjonsteknisk er mulig. Derfor er det svært sjelden at det forekommer avvik i marginens øvre eller nedre ende, men det er teknisk ikke mulig å utelukke dette fullstendig, til tross for alle optimaliseringer. Derfor blir kjøretøyets faktiske vekt samt overholdelse av tillatt toleranse kontrollert av HYMER gjennom veiing ved produksjonsslutt.

3. Passasjervekt

Produsenten beregner passasjervekten med en standardverdi på 75 kg for hver person, uavhengig av hvor mye personene faktisk veier. Førervekten er allerede en del av kjøretøyets vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over) og beregnes derfor ikke på nytt. For en reisemobil som er tillatt for fire personer utgjør passasjervekten følgende $3 \times 75 \text{ kg} = 225 \text{ kg}$.

4. Tilleggsutstyr og faktisk vekt

Som tilleggsutstyr (også: spesialutstyr eller ekstrautstyr) teller, iht. juridisk definisjon, også alle valgfrie utstyrsdeler som ikke er inkludert i standardutstyret, som på produsentens ansvar – dvs. fra fabrikken – monteres på kjøretøyet og som kan bestilles av kunden (f.eks. markise, sykkel- eller motorsykkelholder, satellittanlegg, solcelleanlegg, stekeovn osv.). Opplysninger om enkelt- eller pakkevekt på det bestillbare tilleggsutstyret finner du i våre salgsdokumenter. Utfra denne definisjonen er annet tilbehør som ettermonteres av forhandleren eller deg selv på kjøretøyet ditt etter levering fra fabrikken, ikke del av tilleggsutstyret.

Kjøretøyets vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over) og vekten på tilleggsutstyr som fabrikken monterer på kjøretøyet, betegnes samlet som faktisk vekt. Under punkt 13.2 i samsvarssertifikatet (Certificate of Conformity, CoC) finner du de angivelsene som gjelder for ditt kjøretøy etter levering. Vær oppmerksom på at også disse angivelsene er en standardisert verdi. Siden det gjelder en lovbestemt, tillatt toleranse på $\pm 5 \%$ (se nr. 2) for vekten i kjøreklar tilstand – som element for faktisk vekt – kan den faktiske vekten avvike tilsvarende i forhold til angitt, nominell vekt.

5. Nyttelast og minste nyttelast

Montering av tilleggsutstyr er også gjenstand for tekniske og rettslige grenser: Det kan kun bestilles og fabrikkmonteres så mye tilleggsutstyr at det fremdeles er tilstrekkelig ledig plass til bagasje og annet tilbehør (såk. nyttelast), uten at teknisk tillatt totalvekt overskrides. Nyttelasten beregnes ved å trekke vekten i kjøreklar tilstand (nominell verdi iht. salgsdokumentene, se nr. 2 over), tilleggsutstyrvekten og passasjervekten (se nr. 3 over) fra teknisk tillatt totalvekt (se nr. 1 over). For reisemobiler forutsetter EU-regelverket en fastlagt minste nyttelast, som minst må være igjen for bagasje eller annet tilbehør som fabrikken ikke har montert. Minste nyttelast beregnes som følger:

Minste nyttelast i kg $\geq 10 \times (n + L)$

Her gjelder: "n" = maks. antall passasjerer utenom føreren, og "L" = kjøretøyets totale lengde i meter.

For en 6 m lang reisemobil som er tillatt for 4 personer utgjør minste nyttelast altså f.eks. $10 \text{ kg} \times (6 + 4) = 100 \text{ kg}$.

For at minste nyttelast skal kunne overholdes, foreligger det en maksimalt bestillbar kombinasjon av tilleggsutstyr for hver kjøretøymodell. I eksempelet over med en minste nyttelast på 100 kg vil f.eks. tilleggsutstyrets totalvekt på et kjøretøy som er tillatt for fire personer og en vekt på 2850 kg i kjøreklar tilstand utgjøre maksimalt 325 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2850 kg vekt i kjøreklar tilstand
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 100 kg minste nyttelast
= 325 kg tillatt totalvekt på tilleggsutstyr

Det er viktig å være klar over at denne beregningen av vekt i kjøreklar tilstand baserer seg på den standardverdien som er spesifisert i typegodkjenningsprosessen, uten at det tas hensyn til de tillatte avvikene for vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over). Hvis tilleggsutstyrets tillatte totalvekt (i eksempelet) på 325 kg tilnærmet eller fullstendig fylles opp, kan det ved et vektavvik hende at den anslåtte minste nyttelasten på 100 kg riktignok fremdeles er riktig i forhold til standardverdien på vekten i kjøreklar tilstand, men at det faktisk ikke lenger foreligger tilsvarende lastemulighet. Nedenfor har vi oppført enda et eksempel på en beregning av vekten på et kjøretøy som er tillatt for fire personer, hvis faktiske vekt i kjøreklar tilstand ligger 2 % over nominell verdi:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk målt vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % i forhold til angitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 325 kg tilleggsutstyr (tillatt totalvekt)
= 43 kg faktisk lastemulighet (< minste nyttelast på 100 kg)

For å unngå en slik situasjon reduserer HYMER den tillatte totalvekten på samtlig bestillbart, modellrelatert tilleggsutstyr enda mer. Begrensningen for tilleggsutstyr skal garantere at minste nyttelast, dvs. lovbestemt spesifisert fri vekt for bagasje og ettermontert tilbehør, faktisk står til disposisjon som tilleggslast for levert HYMER. Siden vekten av et bestemt kjøretøy først kan konstateres ved veiing etter produksjonsslutt, kan det i svært få tilfeller skje at minste nyttelast ikke lengre kan garanteres ved produksjonsslutt, til tross for denne begrensningen av tilleggsutstyr. For å garantere minste nyttelast selv i slike tilfeller kontrollerer HYMER, sammen med forhandleren og deg, om man skal øke nyttelasten i kjøretøyet, f.eks. ved å redusere tillatt antall personer eller fjerne tilleggsutstyr, før kjøretøyet leveres.

6. Hvordan toleransene for vekt i kjøreklar tilstand har konsekvenser for nyttelasten

Også uavhengig av minste nyttelast bør du ta hensyn til at uunngåelige, produksjonsbetingede variasjoner i vekten i kjøreklar tilstand – både oppover og nedover – gjengir hvordan dette virker inn på gjenværende lastemulighet: Hvis du bestiller kjøretøyet i eksempelet (se nr. 3 over), f.eks. med tilleggsutstyr med en totalvekt på 150 kg, resulterer dette i en anslått nyttelast på 275 kg basert på standardverdien på vekten i kjøreklar tilstand. Den faktiske lastemuligheten du har til disposisjon kan avvike fra denne verdien og være høyere eller lavere på grunn av toleransene. Hvis den tillatte vekten på kjøretøyet ditt i kjøreklar tilstand er 2 % høyere enn det som er angitt i salgsdokumentene, blir lastemuligheten redusert fra 275 kg til 218 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk målt vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % i forhold til angitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 150 kg bestilt tilleggsutstyr for gjeldende kjøretøy
= 218 kg faktisk lastemulighet

For å sikre at beregnet nyttelast faktisk foreligger bør du for sikkerhets skyld ta mulige og tillatte toleranser for vekten i kjøreklar tilstand med i beregningen når du konfigurerer kjøretøyet.

Dessuten anbefaler vi at du veier den ferdig lastede reisemobilen før hver reise på en automatisk vekt og tar hensyn til passasjerenes individuelle vekt for å fastslå om den teknisk tillatte totalvekten og den teknisk tillatte totalvekten på akselen overholdes.

12 V-forbruker, ettermontere.....	121
12 V-spenning	112
Feillokalisering	210
230 V-forsyning se 230 V-tilkobling	126
230 V-sikring	131
230 V-sikringsboks.....	131
230 V-spenning	125
230 V-tilkobling	126
Feillokalisering	209

A

Ad-Blue	50
Alarmanlegg	34
Alufelger	206
Anhengsbord	
Forminske	81
Gjør om til en sengebase.....	82
Med delbart støtteben	81
Utvide	81
App HYMER Connect	112
Armlenene, stille inn.....	48
Automatisk luftesystem	11, 64

B

Bad.....	165
Lufting	165
Bakakseltrykk.....	31
Bakre oppbevaringsrom	28
Barnesete	44
Barnesikringssystemer.....	44
Batteri se startbatteri eller boenhets-batteri.....	113
Batteribryter.....	120
Batterienes kapasitet	108
Batteriovervåking	121
Belastning	22
Bakre oppbevaringsrom.....	28
Lastestativ for taklast	26
Sykkelstativ	30
Belysning	
Bak	195
Boenhet.....	198
Feillokalisering	209
Front.....	195
Lamper, rengjøre	176
Lyspærer, skifte	193
Lyspæretyper, utvendige	197
Mobil leselampe	108
Pendellampe	87
Side.....	196

Betegnelser på dekket.....	202
Betjeningsdel, varmeanlegg	136
Betjeningsdeler.....	134
Blendingsfoldegardin, førervindu.....	50
Sikre	50
Blendingsfoldegardin, passasjervindu.....	50
Sikre	50
Blendingsfoldegardin, rengjøre	176
Blendingsfoldegardin, takluke med sveiveløfting	
Åpne	74
Stenge	74
Blendingsfoldegardin, vinduer	
Åpne	68
Stenge	68
Blendingsfoldegardin, vippe-takluke	
Åpne	72
Stenge	72
Blendingsgardin, rengjøre	176
Blendingsgardin, takluke med vifte	
Åpne	75
Stenge	75
Blendingsgardin, taklukesveiv	
Åpne	71
Stenge	71
Blinklys, se retningsviser	195, 196
Boenhets-batteri	113
Energistatus	116
Feillokalisering.....	210, 211
Lade	114
Merknader	113
Monteringssted	114
Sikringer	128
Utladning	114
Boenhetsdør	59, 61
Myggnetting.....	62
Boenhetsdør, innvendig	
Åpne	60
Låse.....	60
Boenhetsdør, utvendig	
Åpne	60
Låse.....	60
Bord	79, 80
Bord med søylebordben	
Bordplate, dreie	80
Bordplate, forskyve.....	80
Brann	
Oppførsel ved.....	11
Slukking.....	11
Brannfare, unngå.....	11

Brannvern	11
Bremseanlegg, feillokalisering	209
Bremser.....	41
Kontrollere.....	41, 209
Butangass	15, 96

C

Campingflasker, bruke	16, 97
-----------------------------	--------

D

Dekk	
Bæreevne	205
Dekktrykk	206
Dekkvalg	202
Generelle råd	201
Grovstrukturerte dekk	203
Håndtering av dekkene.....	203
Merking	202
Økt slitasje	13, 37, 201, 206
Dekkskifte se hjulbytte	205
Deler se tilleggsutstyr.....	12
Dimensjoner, se tekniske data.....	221
Diskskuff, henge av.....	146
Dører	
Boenhetsdør	59
Feillokalisering	218
Lås	60, 61
Dørlås.....	60, 61
Driftsmåter, klimaanlegg (Truma)	147
Driftsmåter, varmlufts-varmeanlegg.....	140
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Truma)	140
Drikkevann-påfyllingsstuss	
Åpne.....	160
Stenge.....	161
Dugg se kondens	64, 65
Dusj.....	165

E

Ekstern gasstilkobling	98
Ekstra fjernlys	41
Slå på.....	41
Elektrisk anlegg	
230 V-tilkobling, feillokalisering.....	209
Begrepsforklaringer	107
Belysning, feillokalisering.....	209
Feillokalisering	209
Sikkerhetsanvisninger.....	16
Energistatus, boenhets-batteri	116

F

Faktisk kjøretøyvekt	18, 21
Feillokalisering	
12 V-forsyning	210
230 V-tilkobling.....	209
Batteri	210
Belysning	209
Boenhets-batteri	210
Bremseanlegg	209
Elektrisk anlegg	209
Gassanlegg	212
Gasskomfyr	212
Innvendig dør	218
Karosseri	218
Klimaanlegg.....	215
Møbelklaffer.....	218
Startbatteri.....	210
Toalett	217
Vannforsyning	217
Varmeanlegg	213
Varmlufts-varmeanlegg	213
Varmtvannsbereder	213
Vekselretter	211
Felgdimensjoner	205
Felgtype.....	201
Fjernkontroll, sentrallås	59
Fjernlys.....	195
Fjernsynsapparat.....	33
Flatskjerm	33, 82, 83
Før kjøring	17
Førerør, innvendig	
Åpne	61
Låse.....	61
Førerør, utvendig	
Åpne	61
Låse.....	61
Førersete	47
Armlenene, stille inn	48
Dreie i kjøreposisjon.....	47
Flytte setteputen	47
Innstilles i setets lengderetning	47
Ryggstø, stille inn	48
Setehelling, stille inn	47
Setehøyde, stille inn	48
Forhandler	199
Første igangsetting.....	17
Forteltlampe.....	196
Frostfare	157, 161
Fullstendig utlading	107
Fyllnivåmåler for toalett	166

G

Gassanlegg	
Betjening	100
Defekt	14, 95, 212
DuoControl	100
Feillokalisering	212
Gassflasker, skifte	100
Generelle råd	14
Ingen gass	212
Omkoblingsautomatikk	100
Gassavstengeventil	97
Symboler	97, 133
Gassfilter	104
Skifte	191
Gassflasker	96
Sikkerhetsanvisninger	15, 96
Skifte	103, 104
Utskifting (med gasskaputtrekk)	99
Gasskap	15, 96
Uttrekkbar	99
Gasskaputtrekk	99
Gasskomfyr	
Feillokalisering	212
Rengjøre	177
Slå av	152
Slå på	152
Gasslukt	14, 95, 212
Gassregulator	36
Gasstilkobling, ekstern	98
Gasstrykkregulator, skrueforbindelser	97
GRP-deler, stell	173
Grunnutstyr	19
Gulvoppbevaringsrom	77
Gulvvarme	
Monteringssted	146
Regulere varmeeffekten	145
Slå av	145
Slå på	145

H

Håndbremse	53
Dra til	12
Håndtering av dekkene	203
Henvisningsklistremerker	199
Hevebord	79
Bordplate, forskyve	79
Hjulbytte	205
Ved alufelger	206
Holdebremse, se håndbremse	53
Høyt gassforbruk	14, 95, 212
Høytrykksspyler, vaske med	171
Hvilemodus, kjøretøy, aktiver	186

Hvilespanning	107
Hvilestrøm	107
HYMER Connect-App	112

I

Igangsetting	
Etter lagring over vinteren	187
Etter midlertidig lagring	187
Innebelysning	198
Feillokalisering	209
Innebygde apparater	133
Anvisninger	12
Innfellbart bord i kjøkkenbenken	80
Innvendig dør, feillokalisering	218
Innvendig stell	176
Insektnettjalusi, rengjøre	176
Insektnettjalusi, takluke med sveiveløfting	
Åpne	74
Stenge	74
Insektnettjalusi, vinduer	
Åpne	69
Stenge	69
Insektnettjalusi, vippe-takluke	
Åpne	73
Stenge	73
Inspeksjoner	190
Isofix festesystem for barnesete	46

J

Jordfeilbryter	126
Kontrollere	131

K

Kabeltrommel	126
Kjettinger	36
Kjøkkenområde	35
Kjøleskap	55
Feillokalisering	216
Kjørehastighet	41
Kjøretøy, vaske	172
Kjøretøylysning, se belysning	193
Kjøring	39
Klaffelås	
Åpne	63
Stenge	63
Klimaanlegg (Truma)	147
Automatisk drift	148
Belysning	150
Driftsmåter	147
Fjernkontroll	147

Kjøling	149
Luftfordeling	148
Omluft	149
Slå av	148
Slå på	148
Stille drift	149
Timer	149
Varmeanlegg	149
Klimaanlegg, feillokalisering	215
Kobling av tilhenger	14
Generelle råd	31
Sikkerhetsanvisninger	14
Kokeplass	150
Komfyr se gasskomfyr eller gasstekeovn	151
Kondens på akrylglass-dobbeltvinduet	65
Kondens på gulv-understellforskruinger	64
Kontroller se sjekklister	37
Kontroller, lovlige	189
Kontrollfrister	189
Konturlys	196
Konvensjonell belastning	20
Kvelningsfare	11, 64
L	
Lagring	
Generelt	183
Midlertidig	183
midlertidig (toalett)	168
Lamper	198
Rengjøre	176
Lås	
Boenhetsdør	60, 61
Førerør	61
Utvendig luke	63
Last se også belastning	17
Lekkasjevann i kjøretøyet	217
Leselampe	
Koble til	88
Mobil	88
Leselampe, mobil	108
Lettmetallfelger se alufelger	206
Lovlige kontroller	189
Luftdysene, stille inn	135
Lufting	64
Bad	165
Lyspærer, se lyspærer	193
Lyspærer, skifte	193
Belysning bak	195
Belysning front	195
Belysning side	196
Boenhet	198
Forteltlampe	196
Lyspæretyper, utvendige	197
Nummerskiltlys	196
Tredje bremselys	196
Utelys	193
M	
Markeringslys	196
Markise	55
Mekaniske støttebein	
Lengde, justere	54
Skyve ut	54
Trekke in	54
Miljøvernansvisninger	10
Møbellflater, rengjøre	176
Møbelklaffer, feillokalisering	218
Mobil leselampe	88
Monteringssted	
7"-panel	108
Betjeningsdel varmeanlegg	136
Boenhets-batteri	114
Knapp for nedbruddsanrop	40
Kuleventil varmeveksler	144
SCU	111
Sikkerhets-/avtappingsventil	
varmtvannsbereider	139
Sikringer	128
Sikringsboks	131
Startbatteri	113
Strømsentral	119
Vannfilter	158
Motorrom, stell	173
Multifunksjonsskinne	93
Myggnetting, rengjøre	176
Myggnetting, sveivetakluke	
Åpne	71
Stenge	71
Myggnetting, takluke med vifte	
Åpne	75
Stenge	75
N	
Nærlys	195
Nakkestøtter	48
Justere	49
Nøkkelsett	17
O	
Oljenivå, kontrollere	50
Ominnredning til senger	88
Oppbevaringsrom	76
Oppkjøringsklosser	53

Oppvarming av bakre oppbevaringsrom.....	146	Sikkerhetsanvisninger	11
Overbelastning.....	22	Brannvern	11
Overflater i rustfritt stål, rengjøres	178	Elektrisk anlegg	16
		Hjulbytte	205
		Kobling av tilhenger.....	14
		Kokeplass	150
		Trafikksikkerhet	12
		Vannanlegg	16
		Sikkerhetsbeltepanel	44, 78
		Montering	78
		Sikkerhetsbelter.....	43
		Rengjøre.....	176
		Riktig festing.....	43
		Sikringer	
		230 V-sikring	125, 131
		For ekstra fjernlys	130
		For førerområdet	129
		For Thetford-toalett.....	130
		For TV-satellittanlegg	130
		For varmtvanns-varmeanlegg	130
		For vekselretter	130
		På strømsentralen	130
		Sikringer 12 V	128
		Ved boenhets-batteriet.....	128
		Sikringer 12 V	128
		For ekstra fjernlys	130
		For førerområdet	129
		For Thetford-toalett.....	130
		For TV-satellittanlegg	130
		For varmtvanns-varmeanlegg	130
		For vekselretter	130
		På strømsentralen	130
		Ved boenhets-batteriet.....	128
		Sikringsknapp, vindu med åpning utover	65
		Sitteplassforordning.....	49
		Sjekkliste	
		Før kjøring	37
		Til idriftsetting etter lagring	187
		Trafikksikkerhet	37
		Skifte ut varmevæske	191
		Skinntrekk, rengjøre	178
		Sleping.....	51
		Solceller.....	117
		Spillvannstank	162
		Feillokalisering.....	217
		Rengjøre.....	182
		Stell.....	182
		Tømme	164
		Startbatteri	
		Feillokalisering.....	210
		Lade.....	113
		Monteringssted.....	113
Oppvarming av bakre oppbevaringsrom.....	146		
Overbelastning.....	22		
Overflater i rustfritt stål, rengjøres	178		
P			
Påfyllingsstuss for drivstoff	50		
Parkeringslys.....	195		
Passasjer sete.....	47		
Armlenene, stille inn.....	48		
Dreie i kjøreposisjon	47		
Flytte setteputen.....	47		
Innstilles i setets lengderetning.....	47		
Ryggstø, stille inn.....	48		
Setehelling, stille inn	47		
Setehøyde, stille inn.....	48		
Pendellampe	87		
Personlig utstyr	20		
Plastdeler i toalett- og boenhet, rengjøre.....	176		
Propangass.....	15, 96		
Putetrekk, rengjøre	178		
PVC-gulvbelegg, rengjøre.....	176		
R			
Rengjøre se stell	171		
Reservedeler.....	198		
Reservehjul	204		
På bakvegg	204		
Reservenøkkel	200		
Resirkuleringsvifte.....	136		
Retningsviser	195, 196		
Ryggekamera.....	49		
S			
Sanitæranlegg.....	157		
Satellittanlegg	84		
Med automatisk antenneposisjonering	84		
SCU.....	110		
Monteringssted	111		
Senger			
Bakre seng; utvidelse	91		
Enkelt seng bak, liggeflate forlengelse	90		
Ominnredning til senger.....	88		
Sentrallås	59		
Fjernkontroll	59		
Serienummer.....	199		
Service- og distribusjonspartnere	189		
Seter, dreie.....	76		
Sikkerhets-/avtappingsventil varmtvannsbereder	139		
Monteringssted	139, 169		

Vekselretter	117	Vindusruter, rengjøre.....	172
Feillokalisering	211	Vindusspyleranlegg, stell.....	174
Vekt i kjøreklar tilstand.....	18	Vindusvisker, stell.....	174
Vekt og tilleggsutstyr	219	Vintervedlikehold	182
Vindu med åpning utover		Vippe-takluke.....	71
Åpne.....	65	Åpne	72
Blendingsfoldegardin	68	Blendingsfoldegardin	72
Insektnettsjalusi	69	Insektnettsjalusi.....	73
Langvarig lufting	66	Låse i luftstilling	72
Stenge.....	66	Stenge	72
Vinduer.....	64		
Blendingsfoldegardin	68		
Insektnettsjalusi	68		